ا هد اء

خپلې کورنۍ ته !
چې دهجرت اوجهاد په کلونوکې یې دافغانستان دنور ولس په شان زیاتې ستونزې ګاللي اوقرباني یې ورکړې ده.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځا نګړني:

د کتاب نوم: دواقعيتونو په بهير کې

ليکوال: شاه محمود مياخېل

کمپوز : مجيب الرحمان لحاظ

چاپ کال :۱۳۸۶ هـ – ۲۰۰۷ م

چاپ ځای : پير پرينټينګ پريس
ټيليفون : 0093(0)799739080
Email- pirprinting_kabul@yahoo.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خاطرې

د۱۳۵۸ کال پسرلی دنوروکلونو په شان له ګلونو او بارانونو سره پیل شوی ؤ او دهیواد خلکودپخوا په شان آرام ژوند درلود اودبشپړ امنیت په غیږ کې یې خپل کارونه پرمخ بیول خو یو ناڅاپه ددې کال دغوایي داوومې نیټې په سهار کې دتوپونو اوټانکونو ددرنو ګولیو دړلیو اوریدل په عسکري قشلو کې پیل شول وروورویې دارګ لمنه ونیوه او دوحشت لاسونو دراډیو افغانستان پرکومي منګولې خښې کړې ، ددولت ارتباطات قطع شول او دپردو پر ملاتړاومرستو ولاړې کمونیستي کودتاه د خپل تسلط ساحه ورور پراخوله . تر غرمې وروسته ناپیژندلې الوتکې چې په ډیر مهارت یې الوتنې کولې دکابل په فضا کې راپیدا شوې ،دکابل دهوایي ډګرپه الوت کرښې ،ارګ اونورو ځایونو یې دبمونو تندرونه راوغورزول اودآزاد اوآرام افغانستان ځمکه او فضا یې دوحشت او ویر په غیږه کې راونغښتله .
له همدې ورځې نه دافغان ملت دویر او دافغانستان دبدبختۍ ورځې پیل شوې ، په عسکري اوملکي ادارو کې دمسلمانو او هیواد پالو افغانانو نیول ،ځورول، بندیانول او وژل پیل شول او دکورونو او فکرونو په لټولو او پلټلو یې لاس پورې کړ . خلک یې په زور دخپل له پردوسره تړلي الحادي ګوند غړیتوب ته وربلل او یایې زندانونو ته اچول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغان مسلمان ،هیوادپال اوقهرمان ملت چې دتاریخ په اوږدوکې یې غلامي نه وه منلې دنوې سرې غلامۍ په وړاندې هم راولاړشو، ،دکمونیستي دولت وحشت دقهرمان ملت قهر اونفرت راوپاروه او په تش لاس یې مقابله او پاڅون پیل کړ ، کمونیستانو غوښتل چې دوحشیانه بریدونو او بمباریو په وسیله دملت دقیام مخه ونیسي او دشوروي دغلامۍ غړوندی یې په غاړه کې واچوي خو دې وحشیانه عمل قیام ته نور هم قوام ورکړ او دپاڅون لمن ټول هیواد ته خوره شوه .په زرګونو کسان په خپلو کلیو او کو رونو کې شهیدان او ورسره په لس ګونو زره کسان دمهاجرت په کاروانونو کې دایران او پاکستان په لوري روان شو ل. په دې دوران کې دکمونیستي وحشت دسوځونکي اور لنبې دهیواد ګوټ ګوټ ته خورې شوې او هرڅوك بیل بیل په کې وسوځیدل :

فلکه ستا له لاسه ده وژړل ما وژړل
هغه او دغه خپل،پردي دوست او اشنا وژړل
دغم لپاره یې هم یوځای سره پرینښودو
هرچا جلا،جلا،جلا،جلا ،جلا وژړل

په دې ترتیب ددې وحشت پیښو دهرچا لپاره بیله بیله بڼه درلوده اوپه هر افغان دظلم بیلې بیلې څپې تیرې شوې ،له یوې خوا دکمونیزم وحشت، له بله پلوه دولس قهرماني او له بله اړخه په هیواد کې دننه او دهجرت په بستر کې دافغانانو ستونځې ددې غم لړلې تاریخ بیلابیل څپرکي دي ،خصوصاً په هر چا تیر شوي حالات دویر بیلابیل داستانونه دي چې په دې تاریخ کې باید دعبرت او دراتلونکو نسلونو دخبرتیا لپاره درج شي او ولیکل شي .

ښاغلي شاه محمود میاخیل چې ددې حالاتو له بیلو بیلو میچنو راوتلی ، په هیواد کې دننه یې هم دوحشت صحنې له نژدې لیدلي ،له هیواده بهر یې هم ددوست ډوله دښمنانو دسیسې او طوطیې او هم یې دخودخواه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاه طلبه او دنورو په امکاناتو ولاړو رهبرانو سیالۍ اونفاقونه لیدلي او هم
یې دمظلومو مهاجرو دګرمیو او لوږونه دمړو شویو ماشومانو اولویانو زړه
بوګنونکي خبرونه او پیښې اوریدلي اولیدلي دي نو داټول یې په خپل دې
اثر کې په ځانګړي بصیرت اوپه ژمنتیا ولاړ امانت راغونډ کړي او دخپلو
ترخو خاطرو داټولګه یې ترې جوړه کړې ده چې هم دتاریخ لیکونکو له
پاره ښه او باوري معلومات لري اوهم دداستان کښونکو له پاره جالبې
سوژې او مواد .

ما چې کله ددې خاطرو په لوستلو پیل وکړ ، داسې یې ورجلب کړم چې
خپل ځان مې پکې وموند ځکه ما هم په هیواد کې ډیر څه لیدلي وو
اودمهاجرت په هماغو لارو تللی وم چې له وردګو تر میران شاه پورې
مې اووه ورځې پلی سفر کړی ؤ او بیا په پیښور کې دبې احساسه رهبرانو
دکړو وړو شاهد وم اوخصوصاً دهغو هیوادپالو اوروشنفکرو افغانانو
مظلومانه شها دت ځورولی وم چې ښاغلي میاخیل صاحب دخپلو
خاطراتو په پای کې په لنډیز یاد کړي دي .

زما له نظره دمحترم میاخیل صاحب داخاطرات هغه باوري سندونه
اولاسوندونه دي چې زمونږد جها د له پندونو اوعبرتونو ډك تاریخ به په
ډاډ تکیه پرې کوي او زمونږ راتلونکي نسلونه به یې په مینه مینه لولي او
پند به ترې اخلي .

زه یو ځل بیا خپل حساس او دراك وروړښاغلي شاه محمود میاخیل
صاحب ته ددې ګټور اثر دلیکلو مبارکي ورکوم او چاپول ،لوستل او په
کتابتونونو کې ساتل یې ضروري او اړین بولم !

په درنښت

حبیب الله رفیع

دافغانستان دعلومو اکاډیمۍ مشاور

۱۸\۱\۱۳۸۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د۱۹۸۲ م کال نه راپدې خواما داهڅه کړې چې دژوند ورځنۍ پیښې او په سترګو لیدلي حالات د یادښتونو په توګه ولیکم . دامې ارزو وه چې که دخدای (ج) رضا وه یوه ورځ به دغه یاد ښتونه یوځای کوم اودرنو لوستونکو ته به یې دتاریخي واقیعتونو په توګه وړاندې کوم .
داکتاب مې د ۱۹۹۲ م کال دمی میاشتې په دریمه نېټه پیل کړی و خو دژوند دستونزو اوکاري مصروفیتونو له امله یې زیات وخت ونیو خوبیا هم دلوی الله پاك د دربارنه راضي یم چې ماته دافرصت اوس په لاس راغی چې دخپلو یاد ښتونویوه بېلګه درنو لوستونکو ته وړاندې کړم .
البته دتېروڅه دپاسه دوه نیمو لسیزو په اوږدو کې درنو لیکوالانو دافغانستان دپېښنو په هکله ډېرې مقالې او لیکنې کړي چې هر یوه یې په خپل ځای دقدر وړ دي، اما ما دا ضروري وګڼله چې دجهاد خاطرې دومندو لښکر او دخاص کونړ په ولسوالۍ کې دجهاد پیل په هکله د خپلو سترګو لیدلې پیښې ولیکم او دا به هم په خپل وار د افغانانو دتېرو دوه نیمو لسیزو دناورین یوه بېلګه وي . که څه هم زه لیکوال او ادیب نه یم خوهڅه مې کړې چې زما لیکنې عام فهمه وي او په اصطلاح په خپله کلیواله ژبه مې لیکلي دي. که زما په لیکنو کې څه ادبي انشائي او یا املائي غلطي وي، هیله کوم چې درانه لوستونکي به مې وبښي.
ددې کتاب په چاپ کې دګران ورور مجیب الرحمان لحاظ څخه مننه کوم چې په خپلو هنرمندو ګوتو یې زما لیکنو ته کتابي بڼه ورکړه.د ښاغلي پیکار صیب دې هم کور ودان وي چې دکتاب په ډیزاین او صحافت کې یې زیات کوښښ کړی او زما غلطۍ یې اصلاح کړي دي.

په مینه اودرنښت

شاه محمود میاخېل

کابل _ دقمبر فامیلي څلور لارې

۱۶\ اکتوبر\۲۰۰۶ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست :

دا خاطرې :
الف
سریزه :
ج
لومړی څپرکی (دڅور دکودتاه ننداره اوپیل) ۱

دویم څپرکی(دڅورکودتا څخه وروسته لیدلې پیښې) ۱۲

دریيم څپرکی (دهجرت کولو نیت او تیاری)
۲۲
څلورم څپرکی (په خاص کونړ کې دجهاد پیل) ۳۸

پنځم څپرکی (**په خاص کونړ کې زمونږ د هجرت او جهاد د پیل لومړۍ مرحله**)
۴۵

شپږم څپرکی (دمومندو لښکر)
۶۷

اووم څپرکی (په خاص کونړ کې د جهاد دویمه مرحله ۸۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم څپرکی (**د برچنچن څخه پیښور ته هجرت)** ۱۰۷

نهم څپرکی (په پیښور کې دتنظیمونو جوړیدل)
۲۴

لسم څپرکی (خاص کونړ ته د روسانو له راتګ نه وروسته
د جهاد لپاره تګ
۱۴۱

یولسم څپرکی (د وحدت المسلیمن ګوندونو جوړیدل ۱۵۶

دولسم څپرکی (د کچه ګړی په کمپ کې ژوند)
۱۶۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی څپرکی

دثور د کودتا ننداره اوپيل :

د ۱۳۵۷ لمريز کال په اوومه نېټه دخلق ګوند ، د نور محمد تره کي په مشرۍ ديوې خونړۍ کودتاه په ترڅ کې دسردار محمد داود خان رژيم نسکور کړ، زه په هغه وخت کې شل کلن او دکابل پوهنتون دکرهنې دپوهنځي د دويم کال محصل وم .

دثور په درېيمه نېټه دپرچم ګوند يوتن ، مير اکبر خيبر چې ووژل شونود هغه مړی يې دکابل پوهنتون دطب پوهنځی دعدلي طب څانګې ته راووړی و ، د سې شنبې په ورځ چې دثور څلورمه نېټه وه ،سهار وختي له مرکزي ليليې نه دکرهنې پوهنځي په لوري خپلو درسونو ته روان وم چې زما دکوټې يوتن ملګري عبدالحميد چې دکامې دولسوالۍ اودخلق ګوند غړی و ،په مخه راغی ،له عليك سليك نه وروسته يې وويل چې خيبر صيب چاوژلی دی .

څرنګه چې ما په کوم سياسي ګوند کې غړيتوب نه درلود اونه خيبر په ملي سطحه کوم مشهور سړی و نو ماېې هېڅ پروا ونه کړه او د درس لپاره ټولګي ته لاړم .پوهنځي ته چې ننوتم نو يوشمېر هم صنفيانومې چې خلقيان و راته وويل چې دخيبرجنازه ده ، ډېرخلك به له ښارونواو اطرافونو نه ورته راشي ،راځۍ !چې مونږهم ورشو .

تر دغه وخته مادپوهنتون په دوره کې کومه غونډه ياجلسه نه وه ليدلې حال داچې د داود خان د راتګ نه دمخه پوهنتون دسياسي فعاليتونو خورا فعال مرکز و خو د داود خان په وخت کې په ټولوسياسي فعاليتونو بنديزونه لګول شوي وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ؤ چې فکر مې وکړ چې ښه ده باید سړی هرڅه دنږدې نه وګوري اوجنازې ته لاړشم .
کله چې مکروریانوته ولاړم ، چېرته چې دخیبر د جنازې ترتیب نېول شوی و ، هلته دخیبر د کور مخې ته په زرګونوکسان راټول شوي وو ، زما په یاد دي چې کریم میثاق چې دخلق ګوند غړی و او وروسته د ترکي په کابینه کې دمالیې وزیر شو ، دمکروریانو دیوه کور برنډې ته ورپورته شو او ډېره لنډه بیانیه یې ورکړه ، ورپسې بارق شفیعي چې دپرچم ډلې څخه و، خبرې وکړې او وې ویل چې جنازه نن معطله شوه . سباته یعنې دچهارشنبې په ورځ به دشهداء صالحین په هدیره کې خاوروته سپارل کیږي ځکه چې داطرافونه زمونږ ملګري نه دي را رسېدلي . دبارق شفیعي له خبرو څخه وروسته زیاد تره راغلي کسان خواره واره شول او زه هم دپوهنتون په لوري خپلې لیلیې ته وخوځېدم . دشپې له خوا دپوهنتون په لیلیوکې خلقیانو اوپرچمیانوفعالیت کاوه چې سباته باید زیات کسان په جنازه کې برخه واخلي .
دچهارشنبې په ورځ دهر پوهنځي مخې ته ډله ډله محصیلین ولاړ وو او هغه محصیلین چې دخلق یا د پرچم دګوندونو غړي نه وو ، دې ته هڅول کېدل چې په جنازه کې برخه واخلي . دخلقیانواوپرچمیانو دفعالیت په نتیجه کې زیات محصیلین جنازې ته ولاړل.
دوی غوښتل چې دخیبر د وژل کېدو نه سیاسي ګټه واخلي او دفوځي کودتا لپاره زمینه برابره کړي . همدا سبب وو چې دخیبر جنازه یې دوه ورځې معطله کړه ، حتیٰ ځینې کسان په دې نظر وو چې دخیبر د وژل کېدو توطیئه هم روسانو جوړه کړې وه چې د داود خان دحکومت اود خلق اوپرچم ترمنځ اړیکې خرابې کړي .
ما د لومړي ځل لپاره دخلق اوپرچم د ګوندونو مشران ، چې دزیاتو نومونه مې له مخکې څخه نه پېژندل ،له نژدې نه ولیدل.دخیبر جنازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکروریانو نه واخیستل شوه . په زرګونو کسان په جنازې پسې روان وو . په ډېرنظم او ارامۍ سره دامریکا دسفارت او ارګ ترمخه په داسې حال کې چې دامریکاپرضدیې شعارونه ورکول ، تېره شوله او ګڼونکونکي بلاخره له یوه اوږده مارش (لار یون) نه وروسته د شهداء صالحین هدیرې ته ورسېدل ، هلته چې جنازه خاوروته وسپارل شوه ، نودخلق دګوند مشر نورمحمد تره کی ، دپرچم دګوند مشر ببرك کارمل ، سلیمان لایق ، بارق شفیعي او دستګیرپنجشېري خبرې وکړې .

دخلق اوپرچم ډلو دروسانو د دباؤ او فشار په اساس ، د نورمحمد تره کي ترمشرۍ لاندې په ۱۳۵۶ لمریز کې ائتلاف کړی وو .حفیظ الله امین چې له اوردو سره یې زیات ارتباط درلود، پخپله دخیبر په جنازه کې ګډون نه ؤ کړی ، زه فکر کوم چې د دې علت به همدا وو چې دکودتاه لپاره یې تیاری نیوه.

دتره کي له خبرو نه مې یوه خبره په یاد ده . نوموړي د سردار محمد داود خان رژیم ته په ډاګه ګواښ وکړ او وې ویل : ((ددغه وینو بدل به په وینو اخیستل کېږي)) له ماسره سم دستي دا اندېښنه پیدا شوه چې دغه خلك (خلقیان) لکه چې روسانو په شاتېولي دي چې کودتاه وکړي او دمحمد داود خان رژیم رانسکور کړي ، ځکه د محمد داود خان غوندې مستبد واکدار ته په ډاګه اخطار ور کولو بله معنیٰ نه درلوده . وروستیو پېښو داثابته کړه چې د داودخان رژیم هم دظاهرخان د رژیم په څېر ویده او بې خبره وو، ځکه دغه ګواښ یې ډېر جدي ونه ګاڼه او یوائې دیو څوکسانو په بندي کولو یې اکتفا وکړه .

دشپې له پلوه مو دکابل رادیو څخه واورېده چې :نورمحمدتره کی ، ببرك کارمل او د خلق اوپرچم د ګوندونو یوشمېر غړي دامنیتي قواؤ له خوا نیول شوي دي . د کابل پوهنتون په لیلیه کې د دې خبر په اورېدلو سره خلکیان اوپرچمیان ډېرخپه اومایوسه شول ، یوشمېرمحصلین بې تفاوته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو اويو شمېر محصلين چې دخلك او پرچم پر ضد يې په نورو سياسي ډلوکې برخه درلوده ښکاره خوښي کوله او حتی په ځينو کوټو(خونو) کې د محصيلينو ترمنځ اخ و ډب هم وشوو.

زه په همدغه ورځ ماښام ،يعنې دثور په شپږمه نېټه دارالامان سره نژدې ، قلعهٔ بختيارته دخپل سانډو (باجه) جګتورن عبدالغفور کره چې د ريشخورو دفرقې دمدافع هوائي په غونډکې صيب منَصب و، ورغلم چې اوښی مې انجنيرمحمدنعيم چې تازه دخاص کونړ نه راغلی ؤ وګورم .

انجينيرمحمدنعيم په دغه وخت کې دشين ډنډ په هوائي ډګرکې دمخابرې انجينر ؤ او د رخصتي لپاره کونړ ته تللی و .

جګتورن عبدالغفور انديښمن ښکاره کېده او ماته داپته نه وه چې دی هم دخلك ګوند غړی دی ،د ماښام په ډوډۍ ناست وو چې دکور ور چا وټکاوه . نفرخدمت چې دروازې ته ورغی نو بېرته يې ژر احوال راوړ او جګتورن عبدالغفور ته يې وويل چې جګتورن انځرګل تا غواړي نوموړی چې دشينوارو دسيمې اوسېدونکی او خلکی و ، دثور دکودتاه نه وروسته په دفاع وزارت کې د توپچي قواؤ دعمومي قومندان په حيث د ډګرجنرالۍ په څوکۍ مقرر شو انځر ګل او عبدالغفور پوره وخت له دروازې نه بهر په پټو خبرو تېر کړ . ډوډۍ مخ په خلاصېدو وه چې عبدالغفور را ننوت . مونږ ترې پوښتنه وکړه چې انځرګل څه شو ، هغه وويل چې د انځرګل څوك مريض و او څه پيسې يې په کار وې نو بېرته په عاجله توګه لاړ . ماته وروسته پته ولږېده چې په دغه شپه جګتورن انځرګل ، جګتورن عبدالغفور ته دکودتاه په کولوکې د دندې ورسپارلو خبر راوړی ؤ .

زه دپنجشنبې په ورځ چې د ثور اوومه نېټه وه ، سهار وختي پوهنتون ته دخپلو درسونو په لوري وخوځېدم اومحمد نعيم سره مې چې شين ډنډته روان وو ، وعده کېښوده چې ماسپښين په يوه بجه به دپل باغ عمومي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

سره نژدې په ارین هوټل کې ګورو، دکورنه د وتلو په وخت کې عبدالغفور راته وویل که نن ماښام کورته راشې نوښه به وي ځکه چې زه نن شپه په فرقه کې نوکري یم او په کورکې څوك نشته دي، ماورته ښه وکړه اوترېنه لاړم .
له وعدې سره سم په دولس نیموبجو پل باغ عمومي ته لاړم ، ارین هوټل ته پاو کم یوه بجه ورسېدم ، په همدې وخت کې محمد نعیم هم راغی یوه شیبه په هوټل کې کېناستو ،هغه راته وویل چې راځه میوند جادې ته به لاړ شوو اوهلته به دکوم ترانسپورت نه دشین ډنډ لپاره دتلو ټکټ واخلم .
څنګه چې دهوټل نه راووتو دکابل دښار هوا اوفضا راته بل رنګ ښکاره شوله ، دوه جینکۍ مو ولېدلې چې په تلوار د مطبوعاتو د وزارت لخواد پل باغ عمومي په لوري دبسونو تم ځای ته رواني وې او سخت یې ژړل . په همدغه شیبه زمونږ ترغوږرونو هم د ماشیندارو دډزونو اواز راورسېد ، کله چې مونږ دبسونو تم ځای ته ورسېدو چې میوند جادې ته په بس کې لاړ شو ، بسونه نه وو ، هماغه و چې دواړه دکابل دسیندنه دعائشه دراني دښوونځي په لور پورې وتلو او دهغه ځای نه ترمیوندجادې پورې پلي لاړو . دملګرو ټرانسپورت دفتر ته لاړو چې شین ډنډ ته دبسونو دتګ نه ځانونه خبرکړو . دټرانسپورت مؤظف مامور وویل چې یوساعت دمخه زمونږ یوبس دلارې نه فوځي قواوو راګرځولی او وضع خرابه ده ، معلومه نه ده چې څه قصه ده . تاسې دوه درې ساعته وروسته پوښتنه وکړئ ، په همدې شیبه مو یو فوځي ټانك (زهریدار) دمیوند په جاده کې ولید چې په ډېره چټکۍ سره د حضوري چمن په لوري روان و ، محمد نعیم راته وویل چې داسې ښکاري کودتاه روانه ده ، بېرته دپل باغ عمومي په لوري وخوځېدو ګوندې داچې کوم بس پیداکړو او دارالامان ته لاړشو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمازدیگر درې نیمې بجې به وې چې مونږ پل باغ عمومي ته ورسېدو . په دغه شیبه د ډزو غږونه زیات شوي وو ، بسونه نه وو ، یوشمېر خلك د ارګ جنوبي خواکې لاهم دکابل هوټل ترمخه ډله ډله ولاړ و . مونږ هم دارګ سهیلي (جنوبي) خوا په لوري وخوځېدو چې ځان د احوال څخه خبر کړو ، کتل مو چې یوشمېر عسکرو د ارګ سهیلي دروازې او عمومي سرك ترمنځ په دواړو خواوو کې موضع ګانې نیولي وې اوپه خپلو منځوکې دکارتوسو شاجرونه وېشي .

څرنګه چې داسې پېښې دکابل اوسېدونکوته عجیبه غوندې ښکارېدلې نو په سلګونو خلك د فوځیانو د ننداري لپاره ولاړ وو .

اکثریت کسان نه پوهېدل چې څه خبره ده اوجریان په کومه خوا روان دی او دکودتاه په سرکې څوك دی . مونږ هم دکابل هوټل دروازې ته نژدې شوو ، له ورایه مو ولیدل چې دپښتونستان واټ او د کابل هوټل د دروازې ترمنځ دپولیسو په موټروکې مړي پراته دي . وروسته معلومه شوه چې دپولیسو یوه قطعه (ګروپ) دکورینو چارو دوزارت له خوا دکودتاه چیانو پرضد دغې سیمې ته لېږل شوې وو او له فوځیانوسره داخ وډب په پایله کې ووژل شو، په دغه وخت کې یوشمېر جنګي جیټ الوتکې راورسېدلې او په ارګ باندې دیوې دورې وهلو نه وروسته یې په بمباري پیل وکړ، محمد نعیم چې په هوایي قواوو کې دمخابرې انجینیر و ددغو الوتکو په لیدو یې راته وویل چې د دغه الوتکو پیلوټان دلومړي کلاس پیلوټان دي اوتازه دشوروي اتحاد نه راغلي دي او داسې ښکاري چې دکودتاه په سرکې خلکیان دي .

دغه شیبه چې تقریباً دمازدیګر څلوربجې کېدونکې وې ، دپښتونستان واټ له پلوه ، فوځیانو په ملکي خلکوباندې چې دسیل لپاره راټول شوي وو ، هوائي ډزې وکړې ترڅو دوی خواره شي ، مونږ سمدستي دزرنګار پارك په لوري وخوځېدو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دزرنګارپارك سره نژدې مو دخاص کونړ دولسوالۍ دچندراو دکلي لومړی بریدمن هدایت الله چې په (تك) مشهور و ولید هدایت الله په بالاحصارکې صیب منصب و او هم یې د داودخان په استخباراتوکې کار کاوه، خو په دغه وخت کې په شخصي جاموکې د بایسکل سره ولاړ وو او دحالاتو ننداره یې کوله . موږ هم دهغه سره دستړي مشي نه وروسته یوڅه شیبه ودرېدوو ،هغه سمدستي وویل ګورئ چې دا مرتجعین (دخلك دډیموکراتیك ګوندمشران) به ډېرژر په سزا ورسول شي . دکودتاه دبریالیتوب نه وروسته هدایت الله دخلکیانو له خوا ونیول شو او له هماغه وخته تراوسه پورې بې درکه دی .

څه دپاسه څلور بجې کېدونکې وې چې ډېر سخت باران پیل شو ، ماښام هم نژدې کېدونکی و او جګړه مخ په تودېدو وه نو موږ نیت وکړ چې له ښار نه باید ووځوو او دعبد الغفور کورته باید لاړ شو ځکه چې ماورسره وعده کړې وه چې ماښام به زه کورته درشم .

موږ چې کله بېرته پل باغ عمومي ته ورسېدو ، دکوم موټر یاسروېس هېڅ پته نه لګېده او یوزیات شمېر خلك بسونو ته د انتظار په حال کې ولاړ وو . دلنډې شېبې نه وروسته یوملي بس چې (۳۰۲) یې ورته ویلې راغی .

د داودخان درژیم په اخرو کلونو کې نوي بېنز بسونه د المان د اتحادي جمهوریت څخه لېږدول شوي وو چې **۳۰۲** (سه صدوسه) یې ورته ویلې او دښاري بسونو په شکل د ملي بس ترانسپورت ریاست په جوکاټ کې چلېدل . په ډېرتکلیف مو په دغه ملي بس کې ځای پیداکړ . تصادفاً دغه بس د دارالامان په لور روان و ، په لاره کې د دهمزنګ سره یوشمېر فوځي ټانګونه دسرك په خوا اوشاکې ولاړ و چې دتوپونو خولې (میلونه) یې د دارلامان په لوري سم کړي وو . دارالامان څلور لاري ته چې نژدې شولو ومو لیدل چې یوه لویه قوه د ریشخورو د فرقي نه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځېدلې او دسرك په دواړو خواوو کې يې مورچې نيولې دي او دټانکونو دميلونو خوا يې د دهمزنګ په لوري وه ، دغه قوه دکودتاه چيانوپرضد راخوځېدلې وه او زمونږ بس ته يې اجازه ورنه کړه چې نور مخکې ولاړشي ، د بس نه راکوز شوو او دبختيار کلا په لوري پياده وخوځېدو .

دبختيار کلا سره نژدې په يوه غولي (ميدان) کې دکلي يوشمېر کسان راټول شوي وو او دجګړې ننداره يې کوله او هم يې په حالاتو باندې تبصرې کولې ، مونږ هملته ودرېدو او په قواې مرکز کې مو دجګړې د ډزو اواز ته غوږ ونيوه ، جګړه شيبه په شيبه تودېدله چې بلاخره دماښام اووه (۷) بجې کېدونکې وې ، دکابل په ښارباندې د ماښام دتورتم څپې دظلم، وحشت او استبداد دڅپو سره يوځاى مخ په خورېدو وې .ما اومحمد نعيم نيت وکړ چې ښه به داوي چې کورته لاړشوو او راديوګانو ته غوږ ونيسو چې څه خبره ده او حالات په کومه خو روان دي .

دجګتورن عبدالغفور کورته چې ورغلو سمدستي مو راديو را وخيستله او دکابل راديو څپې مو پيداکړې . دکابل راديو دعادي خپرونې پر ځاى موزيك چالان وو ، له يوې شيبې موزيك نه وروسته نطاق وويل چې اوس به دافغانستان د اردو دمسلحو قطعاتو له خوا اعلاميه واورئ . ويل کېږي چې حفيظ الله امين په خپله په دې شيبه کې نطاقي کوله . اعلاميه د ډګروال عبد القادر او اسلم وطن جار له خوا ولوستل شوه ، دواړو وويل چې قدرت د اردو د يوې انقلابي شورا لاس ته ورغلى دى. ټول فوځي قطعات بايد د انقلابي شورا د اعلامېې سره سم خپل ملاتړ اعلان او دمخالفينوحرکت په هرځاى کې چې وي شنډکړي .

تر دغه وخته ما نه د ډګروال عبدالقادر نوم اورېدلې و او نه د اسلم وطن جار. محمدنعيم چې دهوائي قواوو صيب منصب وو راته وويل چې ډګروال عبدالقادر دهوائي اومدافع هوائي قواوو مرستيال دى ، اصلاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفراه ولایت دی او د داود خان په کودتاه کې یې هم مهم رول درلوده ، خو هغه هم اسلم جار نه پېژنده.

شپه مو تقریباً ټوله په ویښه تېره کړه. دنړۍ رادیوګانې مو دیو بل پسې اورېدلې ، ټوله شپه جګړه په پوره شدت سره د دارالامان په دوه لارې او دقوای مرکز په شا او خوا کې روانه وه ، ټوله شپه مو د درندو وسلو د ډزو اوازونه اورېدل چې همدې کې دسباؤن رڼا وختله ، دسهار د۹ بجو اودېرش دقیقو پورې د دارالامان په شاوخواکې سخته جګړه روانه وه . د بختیار کلا اکثریت خلك دکوټو سرونو ته ختلي وو او په دارالامان کې یې د جګړې ننداره کوله ،په دې وخت کې یو لویه الوتکه راغله ، محمدنعیم راته وویلې چې دا اکتشافي الوتکه ده او ددې نه وروسته کېدای شي چې ډېره سخته بمباري وشي ، هماغه و چې دلسو بجوپه شاوخواکې چې دڅور اتمه نېټه وه ، درې جنګي جیټ روسي الوتکې دیوبل پسې ګرځندۍ را ورسېدې او د دارالامان په ماڼۍ (قصر) یې دوره ووهله او په دویم ځل یې اور غورځوونکي ګڼ شمېر بمونه د دارالامان په ماڼۍ باندې وغورځول ، د دارالامان د تاریخي ماڼۍ نه داور سرې لمبې پورته شوې ، لنډه شېبه وروسته دغم چوپه چوپتیا شوه او د ډزو اوازونه ورك شول .

د دغه بمبارۍ نه لږه شېبه وروسته ، دکابل رادیو سمدستي یوه اعلامیه خپره کړه او وې ویل چې سردارمحمدداود خان او سردار محمدنعیم دوه مستبد واکداران دخپلو شومو اهدافو لپاره تر اخرې سلګۍ پورې مقاومت وکړ خو دمرګ په سزا ورسېدل او د اردو قطعات په ټولو حالاتو باندې مطلق کنترول لري . ویل کېږي چې داود خان د دغې اعلامیې دخپرولونه وروسته هم ژوندی و او د ارګ په دننه برخه کې یې تر ماسپښینه پورې مقاومت کاوه ، څرنګه چې دکودتاه دپیل په لومړۍ شېبوکې دکابل رادیو دکودتاه چیانولاس ته ورغلی وه نو په خپله ګټه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ترې سم تبلیغات پیل کړل ترڅو د داودخان او دهغه د پلویانو فعالیت چا چې د مقاومت خیال یې درلوده شنډکړي . دشنبې په ورځ چې دثور نهمه نېټه وه دکابل رادیوله لارې ټولو دولتي مامورینواو د کابل ښاریانو ته اعلامیه خپره شوه چې خپل کارونه په عادي توګه دمخکې په شان سرته ورسوي ، زه هم دکابل پوهنتون په لوري وخوځېدم . د دارالامان په څلور لاري کې مو یوشمېر ټانکونه ولېدل چې سوځول شوي و خو نور وضعه عادي وه . همدا شان د ارګ مخې ته هم یو شمېر ټانکونه سوځول شوي وو چې په کودتاه کې د وژل شوو کسانواثار په کې لېدل کېدل چې په ټانګونوکې ژوندي سوي وو ، دبعضې عسکرو اوصیب منصبانو د جامونښې دونو په څانګو کې نښتې وې ، دکابل پوهنتون وضعه هم ارامه ښکارېدله . نورمحمد تره کی د انقلابي شورا د مشر او د جمهور رئیس په توګه را څرګند شو ، دخلقیانولمړنۍ کابینه اعلان شوه . عام خلك چې دخلکیانو اصلي څېره ورته نه وه معلومه ،غلي او ارام ښکارېدل او د دې انتظار یې کاوه چې دوی څه کوي .یو شاعر وایي :

چې اصلي څېره دچا ښایي هرچاته
اقتدار دی اقتدار دی اقتدار دی

دویم څپرکی

دثورکودتاه څخه وروسته لیدلې پېښې :

دخلقیانو او پرچمیانو اصلي څېره ورځ په ورځ خلکوته څرګندېدله دخلکیانو د رژیم دراتګ سره سم ټولې مهمې او حتی ډېرې عادي دندې او دولتي چوکۍ دخلك دګوند په غړو باندې بې له دې چې دچا اهلیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کفایت په نظرکې ونیول شي ووېشل شوې ، ډېر عادي کسان چې هېڅ اداري تجربه يې نه درلوده په لويو اومهمو عهدو وګمارل شول دبېلګې په توګه زمونږ دفاکولتې يو اسسټنټ ياسين محسني دپوهاند ډاکتر عبدالقهار ثمين پر ځای دکرهنې دپوهنځي رئيس شو .

خلکیانو به هره ورځ د افغانستان په ګوټ ګوټ کې غونډې کولې ، د عدالت او مساوات په نامه به يې تش په نامه شعارونه ورکول .

له دې نه خبر نه وو چې ايا دولت يا حکومت د دې وسه لري او که نه چې د دغه غونډو او لويو مارشونو مصارف پرې کړي ، دغه غونډې چې دوی ورته مارشونه ويل زياتره په درسي مرکزونو او کارګري مؤسسو کې جوړېدې اوهر سړی به ورته په جبري توګه مجبور وو چې لاړ شي ، همدا علت و چې په داسې مرکزونو کې تعليمي سطحه راټيټه شوه او دتوليدي دستګاوو په توليداتو کې پوره کمښت راغی ، د بېلګې په توګه دکودتاه نه دمخه زمونږ يومضمون به تقريباً پنځه سوه مخه ويل کېده خو دکودتاه نه وروسته دمضامينو زده کړه پنځوس مخوته را ټيټه شوه .

د ثور دکودتاه په لومړۍ اوونۍ کې يو ورځ چې غالباً دسې شنبې ورځ او د ثور يولسمه نېټه وه مونږ دکرهنې پوهنځي دليکچر په ټولګي کې ناست او د Micro Biology دمضمون ساعت ووچې يومسلح صيب منصب ټولګي ته رانوته او زمونږ استاد ، پوهندوی ډاکترعبدالرشيد جليلي يې دټولګي نه ووېسته اوپه يوه روسي جيپ موټر کې چې د باندې ولاړ و يوړ . ټول محصلين چې په ټولګي کې حاضروو ډېر زيات خپه شول چې ګوندې زمونږ استاد ئې بندي کړ ، ماته هم پته نه وه چې جليلي خلکی دی ځکه په هماغه کال ده ، تازه له روسيې څخه ډاکتري اخيستې وه او زمونږ استاد شوی وو ،نو زه هم ډېرزيات خپه شوم ، يو خو مو استاد و اوله بله پلوه زمونږ سيمه وال يعنې دکونړ دڅوکۍ ولسوالۍ و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

په سبا ورځ دپوهنتون ټول محصلین او استادان راټول کړای شول او وویل شول چې دپوهنتون نوی رئیس مقرر شوی او دوی باید دهغه دهرکلي لپاره ورشي ، کتل مو چې جلیلي په تورموټر کې سپور و ، دباډي ګارډانوسره یوځای راغی او دپوهنتون دریاست څوکۍ یې اشغال کړه .
دوی کولی شول چې بې له دې چې مسلح عسکر یا صیب منصب ټولګي ته ولیږي او یواځې دټیلفون یا کوم مکتوب په واسطه جلیلي ته دپوهنتون دریاست څوکۍ وسپاري ځکه چې د نورمال حکومت تقرر او تبدیلېدل په دې شکل نه وي چې مسلح صیب منصب یوې تعلیمي ادارې ته ولیږي او منتخب شخص ته څوکۍ حواله کړي .
دخلکیانو دقدرت ته درسېدو له لومړۍ ورځې څخه دخلکو توهینول ،بندي کول او وژل پیل شول . ټول سپین ږیري ،مشران ،دولتي مامورین او حتیٰ ډېر عادي کسان چې دخلك دګوند غړي نه وو ،دخپل سرنوشت په هکله اندېښمن وو ، دکابل پوهنتون په داخل کې د محصیلینوپه نیولو پیل وشوه د ۱۳۵۷ د دویم تعلیمي سمستر په اخرکې یوه ورځ د فارمسي دپوهنځي د دویم ټولګي ټول محصیلین ونیول شول او دپوهنتون په جمنازیوم کې واچول شول ، اکثریت محصلین په یوه کمیس کې ټولګیوته تللي وو او دمني ډېره سخته یخني وه .هېڅا ته اجازه نه وه چې دوی ته کمپله یاګرمې جامې وروړي ، محب الله چې زما خوریی و هم د دغه محصلینو په ډله کې و ، ده راته کیسه کوله چې د دوی ګناه داوه چې دوی نه غوښتل چې د دوه مضمونونو امتحان په یوه ورځ ورکړي ، هماغه و چې له دویمې شپې وروسته د ژاندارم او پولیسو عمومي قومندان ، داودتړون راغی او ټولو محصلینو ته یې په ډاګه وویل چې زمونږ دکار ګري انقلاب په مقابل کې دپوهنتون دشل زره محصلینو ژوند هېڅ ارزښت نه لري . دټولو محصلینو نه یې لیکلي اسناد واخیستل چې که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

چیرې دوی بیا داسې عمل وکړي نو سزا به یې بې له مرګه بل څه نه وي .

ورستیو کلونوکې په ثبوت ورسېدله چې دپوهنتون شل زره کسان نه بلکې د افغانستان پنځه لس میلونه نفوس هم خلکیانو اوپرچمیانو ته هیڅ ارزښت نه درلوده او په لکونو بې ګناه انسانان یې په ځانګړې او ډله ایزه توګه دهېواد په ګوټ ګوټ کې په ډېره بې رحمۍ سره ووژل چې ژوندي مثالونه یې د ۱۳۵۸ کال په پسرلي کې دکونړ ولایت مرکز چغه سرای ته نژدې دکرالي کلي دسلګونو انسانانو وژل دی چې نیم ژوبله یې په بیلدوزرونو باندې د خاورو لاندې کړل . د نوموړو کسانو مړي په دوه ځایونوکې دخاورو لاندې راټول شوي دي ،کله چې زه په **۱۹۸۹** م کې دکونړ مرکز چغه سرای ته وروسته له دې چې روسانو کونړ پرېښود ، ورغلم دمړو دغه غونډۍ مې په خپلو سترګو ولیدلې .
بل مثال یې د **۱۳۵۷** کال دحوت په **۲۴** مه نېټه دهرات دخلکو عمومي قیام وو چې په ډېره بې رحمۍ سره دخلکي رژیم له خوا وټکول شول چې دشهیدانو تعداد یې زرګونو کسانوته رسېده. خلکي رژیم به هره ورځ په سلګونو بې ګناه انسانان په یوه اوبله پلمه نیول او دهېواد په بیلابیلو سیموکې یې ورته د وژل کېدو قصاب خانې چې دوی به ورته پولګونونه ویل جوړ کړي وو ، هلته په ډېره بې رحمۍ سره له منځه وړل کېدل .
دثور دکودتاه نه وروسته د افغانستان د ټولو پرګنو عادي ژوند ورځ په ورځ مخ په خرابېدو وو او هیچا په کور کې تر سبا ارامه خوب نه شو کولای او هرسړی اندیښمن و .
زه هم دخپل پلار په هکله ، سیدمحمود(حسرت) چې دتخار په ولایت کې د احصائیې مدیر و ، اندیښمن وم چې ګوندې هغه هم دزیاتره نورونورو مامورینو په شان ونه نیول شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د **۱۳۵۷** لمريز دجوزا په اخره کې يوه ورځ په ليليه کې ناست وم چې د دروازې مؤظف نفر احوال راوړ چې بېرون دې څوك غواړي ، څنګه چې بېرون ووتلم ، کتل مې چې زما پلار او دتره زوی اروابناد سيدعبدالقهارنيازمن[1] ولاړ دی . د دواړو په ليدو ډېر زيات خوشحاله شوم او دستړي مشي نه وروسته ، نيازمن صيب راته وويلې: ځه چې کورته لاړ شو اوهلته به خبرې وکړو . ماته پته نه وه چې دی هم دخپلې وظيفې نه په ډه ډه شوې او کابل ته دخپلې کورنۍ سره راغلی دی .
نيازمن صيب اوپلارمې راته دکندهار او تخارپه ولايتونو کې د نوي رژيم دچال چلند ، ظلم او استبداد په هکله چې دسيمې دمخورو او پخواني مامورينو سره شوې وې تفصيلي کيسې وکړې. دبيلګې په توګه پلارمې وويل چې عادي کاتب دتخار دمستوفي په ځای مقرر شو . دپخواني مستوفي تخلص رحمتي و کله چې دولايت مامورين دنوي مستوفي سره يو ځای په نوې کرسۍ باندې دکېناستولپاره ورغلل نو يو تن ورته پخوانی

---

[1] - اروابناد سيد عبد القهارنيازمن زمادمشرتره اروابناد سيد محمد د عثمان مشرزوی و چې دپغمان دشرعياتو د دارالعلوم نه فارغ شوی او دخلکيانودراتګ په وخت کې دکندهار ولايت د اداري چاروعمومي مديرو ، دکودتاه نه وروسته سمدستي دخپلې وظيفې نه په ډه ډه شو . د**۱۳۶۳** کال دجدي دمياشتې په **۲۹** مه نېټه دکابل دکلا غيبي په سيمه کې په خپل کورکې دقلبي حملې له امله په حق ورسېد . (اناالله وانااليه راجعون) اروابناد نيازمن صيب زما خصوصي استاد هم و ، خو را حليم ،جواد اوميلمه دوست انسان وچې دنوموړي مرګ زمونږ دکورنۍ لپاره يوه لويه ضايعه وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مستوفي معرفي کړ چې دا رحمتي صيب دی . نوي مستوفي ورته په ځواب کې وويل چې رحمتي نه دی بلکې لعنتي دی . د دې خبرې سره مونږ ټول مامورين هك پك شوو هېڅا دځواب ورکولو جرئت نه درلوده ځکه سمدستي يې ژوند په خطر کې و . پلارمې وويل چې په تېرو دېرش کلونوماموريت کې ده داسې وضعه نه وه ليدلې چې ديو برطرف کړای شوي مامورسره دې وشي .

پلار مې وويل چې زه اوس کابل ته ديو سيمنار لپاره راغلی يم او بېرته دستنېدو سره خپل ژوند په خطر کې ګورم او له دندې ځخه لرې کېدل خوحتمي دی . خلقيانوته مونږ او زمونږ کورنۍ هېڅ دقبول وړ نه دي اودخپلو دښمنانو په لومړي قطار کې يې شمېري ځکه چې مونږ دمياعلي صيب (رح) [1] لمسي يوو او دروحاني کورنيو له منځه وړل دخلکيانو دپروګرامونو لومړی پړاو دی ځکه دوئ د دين اومذهب په خلاف دی . دوی ټول مسلمانان په عمومي توګه او مياء ،ملا.پير او سيد په خاصه توګه په لومړي مقام کې خپل دښمنان بولي ، مونږ بايد هجرت وکړو ځکه چې په افغانستان کې زمونږ ژوند سل په سلو کې په خطر کې دی ، په دغه وخت کې دکونړ ولايت دکامديش او پېچ په سيمو کې دحکومت په ضد مسلحانه قيام پيل شوی و او په کابل کې دا اوازې خپرېدې چې نن اوسبا کودتاه کېږي . دافغانستان په مختلفو سيموکې مسلحانه قيامونه مخ په پراخېدو وو . نو نيازمن صيب او پلار مې تصميم ونيو چې تر يوځه وخته پورې بايد همدلته واوسېږو ترڅو دهجرت کولو لپاره تياری

١ –د مياعلي صيب (رح) زيارت دجلال اباد ښار په ختيځه سيمه کې دڅمرخېلوپه کلي کې موقعيت لري . نوموړی زيارت دافغانستان په مشرقي سيمه کې يوله مشهورو زيارتونو څخه دی چې هره ورځ ورته په لسګونوکسان د زيارت کولو لپاره ورځي ، د مياعلي صيب زيارت دليونو په ښه کولو کې خاص شهرت لري چې له ډېرولرې ځايونو څخه ورته خلك ليوني راولي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونیسو ،کېدی شي چې دخلقیانو حکومت پرضد کودتاه وشي او له منځه لاړشي ، ځکه چې هجرت کول او دخپل ملك دپرېښنو دلو تصمیم دیو نامعلوم سرنوشت په لوري څه اسانه کار نه و .

پلار مې دسیمنار نه وروسته تخار ته بېرته ستون شو خو د رسېدو سره سم دتخار څخه نیمروز ته تبدیل کړی شوی و .پلار مې کیسه کوله چې په دفتر کې ناست وم چې غیاث [2] د باډي ګارډانو سره دفتر ته راننوت ، لومړی چې ما باډي ګارډان ولیدل نو وار خطا شوم خو چې غیاث مې ولید نو سمدستي یې دسترې مشي نه وروسته راته وویل چې کاکا راځه، تا نوي والي ته معرفي کړم چې څه درته ونه وایي ، نو ما ترې پوښتنه وکړه چې په څه وظیفه مقرر شوی یې. هغه وویل چې زه د مصؤنیت ملي عمومي مدیر مقرر شوی یم اوپه ډاډه زړه کار کوه تر څو چې زه یم څوك درته څه نه شي ویلی ، د تخار نوی والي فضل الرحمان نومېده او پرچمی و ، دکار تجربه یې درلوده ځکه چې دفاکولتې نه خلاص شوی و او مخکې هم حاکم(ولسوال) په توګه دنده اجرا کړې وه .

پلار مې دغیاث دمعرفي کېدو په وجه د نیول کېدوڅخه خلاص شو خو نیمروز ته تبدیل کړ ی شو د **۱۳۵۷** لمریزکال دسرطان په میاشت کې نوموړي ولایت ته لاړو.

پلارمې راته دنیمروزدتګ نه مخکې وویل چې زه ژر بېرته راځم او تاسې باید ځانونه تیارکړئ چې پاکستان ته هجرت وکړو . نوموړی داسد په

٢ _ غیاث حقمل دسید ا ګل زوی دخاص کونړ دولسوالۍ دکاویړ کلي اوسېدونکی و چې دخلکیانو د کودتاه نه مخکې دمیدان په ولایت کې مامور و او وروسته دقطغن (بدخشان،تخار،کندوزاوبغلان) دمصؤنیت ملي چې وروسته یې ورته خاد وایه عمومي مدیرمقرر شوی و ،دغیاث پلار زما دپلار د وړکتوب ملګری او هم د ابتدائیه ښونځي کې ټولګیوال وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میاشت کې دنیمروزنه ، دپخواني دفتر دکتابونو د تحویلولو په پلمه کابل ته راغی .
په هغه دوستانو او خپلوانوچې موپرې اعتبار و چې زموږ راز نه افشاء کوي تماس ونیوه چې باید په ګډه هجرت وکړو ، په دغه وخت کې زما د مور له طرفه نیا چې دکونړ دمیرزمان خان لوروه ، وفات شوله اوپلار ته مې هم بهانه برابره شوله چې خاص کونړ ته لاړ شي او په جنازه کې برخه واخلي هلته هم دبعضې دوستانو او خپلوانو سره دهجرت او په خاص کونړ کې دجهاد دپیل کېدو په ارتباط سلامشوره وکړي .
له بله پلوه زماخسر مولوي غلام حضرت [۱] غوښتل چې سمدستي پاکستان ته هجرت وکړي نو پلار او خسر مې د تفاهم په نتیجه کې زما د واده دمراسمو دخلاصولو فیصله وکړه مخکې له دې چې پاکستان ته لاړشوو .هماغه وو چې د **۱۳۵۷** لمریز دعقرب په **۲۵** مه نېټه زما د واده مراسم په ډېر ساده شکل سرته ورسېدل .
معمولاً دکابل پوهنتون دجدي په اخره کې رخصت کیده خو په **۱۳۵۷** لمریز کې امتحانونه یوه میاشت رامخې ته شول او پوهنتون دقوس په اخر کې رخصت شو .
دخلقیانو رژیم پوهنتون ځکه یوه میاشت دمخه رخصت کړ چې دګوند غړي په اطرافونوکې دمحلي مامورینو سره د امنیت او هم دحکومت دپرله پسې فرمانونو په عملي کولو کې مرسته وکړي ځکه چې په اطرافونو کې دخلقیانو دحکومت پرضد تحریکونه مخ په پراخېدو و .
امتحانونه چې څنګه خلاص شول ، مخکې له دې چې نمرې اعلان شي دپوهنتون یوزیات شمېر محصلین چې دخلکیانو په فکر دوی به دررژیم پر

---

[۱] – مولوي غلام حضرت داروابناد قاضي شېر حسن خان زوی او داروابناد محمد معظم اخون زاده لمسی دی چې زما دعمه زوی او استاد هم دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضد اطرافونو کې فعالیت وکړي ونیول . په نیول شوو کسانو کې زموږ یو تن هم محمد طاهر دلالپورې ولسوالۍ چې تر نن پورې یې د ژوند هیڅ پته ونه لږیده شامل وو. ویل کېدل چې دنیول شوو محصلینو شمېر **۲۵۰** کسانوته رسېده او ټول په یوه شپه دپوهنتون په لیلیو کې ونیول شول . تصادفاً دغه شپه زه دنیازمن صیب کورته دخپل پلار دلیدو لپاره تللی وم . سباچې پوهنتون ته راغلم دمحصلینو دنیول کېدو نه خبرشوم ، بیا دلیلې په لوري ونه ګرځېدم اوبېرته دنیازمن صیب کورته لاړم او پلارمې دمحصلینو دنیول کېدو دجریان نه خبر کړ . پلارمې وویل ځه چې جلال اباد ته لاړ شوو او هلته به دهجرت کولو په هکله تصمیم ونیسو ،دملنګ جان دا لاندې شعرراپه یاد شو چې دڅور له کودتاه څخه وروسته دحالاتو ښه تمثیل دی چې دخلك رژیم غړو په زوره خلك راپارول چې مهاجرت وکړي او جهاد ته یې د دوئ پر ضد زمینه مساعده کړه .

وژني مې خپل ورور په ګولو دا دچالمسون دی
بې ګناه مې جوړ په کاله وار په وار شب خون دی
نوم د ازادۍ چې واخلم بیایې مې زندان ته
مال وملك ضبطیږي رانه دا په کوم قانون دی
زه د دنیا عدل او انصاف ته حیرانیږمه
ورك په سپین میدان ولې روا حق دپښتون دی
کله مسلمان پرمسلمان باندې تعدا کوي
نن چې داسې کیږي خو د بل په لمسون دی
خدای لپاره ورونوتمام قوم سره تړون وکړئ
یو یو تالا کیږو دا سبب مو دبېلتون دی
لاړشه ملنګ جانه پښتونخوا په غرو کې وژاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

کار دلس وشل نه دی دا کار دشل میلیون دی .

درییم څپرکی

دهجرت کولو نیت او تیاری :

مونږ د **۱۳۵۷** لمریز دحوت په اخرو شپو او ورځو کې جلال اباد ته لاړو اودحوت په ۲۷ نیټه چې دجمعې ورځ وه دملك محمد قاسم[۱] په کور کې مو دنژدې دوستانواو خپلوانو سره غونډه درلوده چې دهجرت کولو تصمیم ونیسو په دغه غونډه کې زما پلار، دخاص کونړ دچندراو کلي اوسېدونکی ډاکټر محمد صالح چې په دغه وخت کې یې دننګرهار په ښارنوالي کې وظیفه درلوده ، د ښارنوال محمد صالح د تره زوی ښارنوال محمد عاصم موسئ چې دننګرهار په عسکري فرقه کې ډاکتر و اودخاص کونړ قومندان غازي محمد خان دحاجي فرازخان زوی چې دجلال اباد په امنیه قومنداني کې یې وظیفه وه برخه درلوده .

۱– ارواښاد ملك محمد قاسم زما دترور زوی و چې دکامې ولسوالۍ د ده غازي دکلي اوسېدونکی او د محمد حسین علاقه دار زوی اودملك صالح محمد خان لمسی و چې د کامې ولسوالۍ له مشهورو منورینوله ډلې نه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه پورته کسان دخاص کونړ په ولسوالۍ کې پوره دنفوذ خاوندان وو او کولای يې شول چې دحکومت پرضد مؤثر حرکت وکړي .
په همدغه شپه زما بل دترور زوی ضابط عبد الغفور خان دخاص کونړ دتنر دکلي اوسېدونکی چې په امنيه قومندانۍ کې نوکريوال ؤ خبر راوړ چې حاجي سيف الدين خان دښېوه ولسوالۍ خلقي حاکم چې حضرت يونس نومېده او دسرکانو ولسولۍ دبهر اباد دکلي اوسېدونکې و ، ژوندی نيولی او غره ته يې خېژولی دی، دغه خبر زمونږ روحيه نوره هم اوچته کړه او په دې فکر کې شوو چې مونږ هم بايد دخاص کونړ په ولسوالۍ کې په شريکه توګه يو مؤثر اقدام دحکومت پر ضد وکړو .
د **۱۳۵۸** لمريز په سرطان کې چې کله مونږ دمومندو دلښکر سره يوځای جهاد پيل کړ ما حاجي سيف الدين خان د لومړي ځل لپاره وليده .
حاجي سيف الدين دملااحمد دين زوی په قوم ميټاخېل دی او دکونړ (ښېوه)دسربند په کلي کې يې استوګنه کوله. دسربندکلي دکونړپه سهيلي غاړه دبرکاشکوټ کلي ختيځ پلوته موقعيت لري ،مافکر کاوه چې حاجي سيف الدين به دسرکند دميټاخېلو د نورو ملکانو په څېر عادي ملك وي او دعمر له پلوه به سپين ږيری وي خو کله چې ما حاجي سيف الدين وليد، نوموړی دځلويښتو کلونو په شاوخوا کې عمر درلود ،ږيره اوبرېتونه يې دواړه خريول، له صورته غټ اوباسکه (خوش اندامه)سړی و ، په سياسي مسائلو ډېر ښه پوهېده او دپوره سواد خاوند و .
کله چې مادحاجي سيف الدين خان نه دحاکم دنيولو پوښتنه وکړه هغه راته ټوله کيسه په لاندې ډول وکړه :
دثورکودتاه نه دمخه ما ديو شمېر خلقيانو سره پېژندګلوي درلوده او حتی دځينو سره مې نژدې اړيکې هم درلودې نو په دې اساس دخلکيانو پروګرام او فلسفه راته ښه معلومه وه . کله چې دوی قدرت ونيو نو زه يې دحکومت سره همکارۍ ته دعوت کړم خو څرنګه چې ما د دوی سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقيدتي اختلاف درلود ، دهمکارۍ نه ډډه وکړه ، خلکيانو به ويل چې زمونږ انقلاب په شانه ځي نوما به ورته ويل چې هر شی مخکې ځي هغه په شا هم ځي او ګورو به چې دچاخبره سمه ده ، حاجي سيف الدين وويل چې کله دښېوې ولسوال حضرت يونس دميا ګل جان آغا دتګاو ننګور چې دسلام پور دپاچايانو خوړنه وه، ونيوله ډېر خلك پرې خپه شول او شخصاً په مايې هم ډېر بد تاثير وکړ نو دځان سره مې تصميم ونيو چې مخکې له دې هجرت وکړم نوبايد داسې يوکار وکړم چې لا اقل د رژيم لپاره خو يو ګزاروی ، هماغه و چې دښيوه ولسوال ما پسې ځواب راولېږه چې دمصلحت لپاره د ښيوې ولسوالۍ ته راشه خو زه وره نه غلم او عسکر وته مې وويل چې که دولسوال دماسره کاروي نو هغه دې پخپله دلته راشي ، حاجي سيف الدين وويل چې څرنګه د خلکي رژيم حاکميت په ښبوه کې ټينګ و او هېڅ داسې حرکت نه و چې دهغوی سره وېره وي ،هماغه و چې ولسوال حضرت يونس د يو تن اداري مامور او دوه کسانو عسکرو سره زمونږ ځای ته په يو جيپ موټرکې راغی . حاجي سيف الدين وويل چې ولسوال مانه پېژنده او دمخکې نه مې هم ليدلی نه و ، زه ويده وم چې دکلي دخلکو اوازونه مې واورېدل چې راووتم ګورم چې جيپ موټر دکلي په مخ کې ولاړ دی او خلك ترې راچاپېر دي، ولسوال په جيپ موټر کې يوڅه امدادي چپلکې او بوټان هم راوړي وو ، حاجي سيف الدين وويل چې کله ما د جيپ موټر وليد چې د کلي په منځ کې ولاړ دی ، غټان واړه او ښځې ترې چاپېرې دي ډېر بد تاثير يې راباندې وکړ نوسمدستي مې خپلو هلکانوته وويل چې داخلك څوك دي او د دې ځای نه يې لرې کړئ .

حاجي سيف الدين زياته کړه چې ولسوال زما دا خبره واورېدله نو وې ويل چې حاجي صيب زه دښيوې ولسوال يم نو ماهم خپله خبره واړوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ورته مې وویل چې ماونه پېژندې ځه چې حجرې ته لاړشو او هلته به درته اولس راوغواړم .
حاجي سیف الدین وویل ولسوال سمدستي وویل چې حاجي صیب تاسې خونوي ولسوالان نه پېژنئ ! دولسوال دغه خبرو زما په مغزوکې (سوچ اوفکر) داسې وانګېرله چې ګوندې زما د نیولو لپاره اراده لري نومخکې له دې چې ما ونیسي، زه باید دی ژوندی ونیسم ، حاجي سیف الدین وویل چې تر دغه وخته ماسره دولسوال دنیولو هېڅ خیال نه و او نه مې دچاسره مصلحت کړی ؤ ، کله چې ولسوال زموږ حجرې ته راغی او کېناست ما سمدستي خپل خسر بهرام اونږدې دتره زامن یوې جداخونې ته راوغوښتل اوورته ومې ویل چې زه ولسوال نیسم، ستاسې څنګه خوښه ده . دهغوی نظر چندان ښه نه ؤ او وې ویل چې کله‌ې (کورنۍ) موځای پر ځای دي نولومړی باید خپلې کلهې اوماشومان وکاږواو چې وروسته بیا ستا څنګه خوښه وي هغه به وکړو . حاجي سیف الدین وویل ما دوی ته وویل چې لومړی به ماشومان وکاږو نو بیا داسې کارنه شو کولای او همداښه موقع ده او زه حتمي ولسوال نیسم ، دهغوی هم بله چاره نه وه او مجبور شول چې زما خبره ومني ، ده زیاته کړه چې زما درې حجرې وې نو په یوه حجره کې مې درې کسه تکړه هلکان (ځوانان) کېنول اوزه دې بلې حجرې ته چې ولسوال پکې دخلکو سره په خبرو مشغول دی راغلم ، تکنده (دولس بجې خواوشا) غرمه وه په کورکې دننه ښځې اوماشومان هم زما دتصمیم نه خبر نه دي او د ولسوال لپاره یې دغرمې ډوډۍ تیاره کړې ده نوما ولسوال ته وویل چې زما دتاسره څه پټې خبرې دي که تکلیف نه وي نو هغه بلې کوټې (خونې) ته به لاړ شو ، هماغه ؤ چې ولسوال دځای نه راپاڅېد او هغه خونې ته لاړو چېرته چې ځوانان ناست وو څرنګه چې ولسوال کوټې ته ننوت په ځان پوه شو او صحنه یې خړه پړه ولیده نوسمدستي یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمانچې (تفنګچې) ته لاس کړ خومونږ پرې سمدستي متې تاو کړې او ومو نیو .
یوهلك مې ولېږه او هغه اداري مامورته وویل چې ولسوال دې غواړي دلته راشه هغه چې راغی او وې لیده چې په ولسوال مومتې تاوکړي دي نو حیران شو ، هغه مو هم بې وسلې کړ او همداشان مو دواړه عسکر هم را وغوښتل او دهغوی نه مو هم وسلې واخیستلې، سمدستي مو خپلوښځو اوماشومانوته وویل چې دغره په لوري وخوځېږي .
دحاجي سیف الدین دکور اوغره ترمنځ دنیم ساعت نه کم دپښو (پیاده) مزل دی . ولسوال ته مو وویل چې ځان ونه خوځوي اوکه حرکت دې وکړ وژنو دې ، دوی هم حرکت ونه کړ او زه لاړم دموټر ټایرونه مې پنچر کړل ، حاجي سیف الدین چې ډېر خوشتبه سړ ی دی وې ویل چې په دې وخت کې مې دکور هرڅه پرېښودل او یوائې د واده بستره مې خپله په بوغبند (دبسترڅادر) کې راټوله کړه او شاته مې واچوله ، یو چا راته وویل چې هر څه دې پرېښودل نو په دې بستره څه کوې ؟ نوماورته وویل چې نه غواړم چې خلقیان زما د واده په بستره کې څملي (ویده شي).
حاجي سیف الدین وویل چې دغه کارسره دکلي ولس هم هك پك (حیران) شوو او نه پوهېدل چې څه وکړي .
د ولسوال دنیولو نه وروسته د برکاشکوټ یو تن خلقی دښېوې ولسوالۍ ته چې دکونړ سیندنه پورې غاړه په شمالي برخه کې واقع ده خبر یوړ چې حاجي سیف الدین ولسوال غره ته وخېژوه نو دښیوې ولسولۍ نه یوګروپ خلقیان او هم دخاص کونړ فوځي کنډك نه یوه قطعه دحاجي سیف الدین کورته راغله او دهغه کور یې ټول تالا(چور) کړ .
حاجي سیف الدین وویل چې زه هم دولسوال په نیولو حیران وم چې څه پرې وکړم ، اداري مامور اوعسکر مې رخصت کړل اویوائې مې ولسوال سره دخوګاخېلو په لوري حرکت وکړ (خو ګاخیل دمومندو په قبایلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمه کې یو ځای دی چې دښیوې،خاص کونړ او ګوشتې ولسوالۍ په منځ په یوه غرییزه نقطه کې پروت دی .) ده وویل چې زما هدف دا ؤ چې ولسوال به په خوګاخېلو کې دفقیر حاجي په کور کې وساتم ځکه هغه زمونږ د کورنۍ سره پخوانۍ دوستي درلوده ، په لاره کې ماحاکم ته ویلي ؤ چې ته به ځان نه معرفي کوي او که معرفي دې کړ نو بې له مرګه درسره بل څه نه کوم کله چې دفقیر حاجي کورته ورسېدم ، هغوئ هم د ولسوال دنیولو نه خبر و نو فقیر حاجي دستړي مشي نه وروسته وویل چې حاکم دې څه کړ . ماورته وویل چې هغه مې وختي پېښور ته لیږلی دی ،فقیر حاجي وویل چې دکابل دحکومت نه به مو پیسې اخیستې وي او ولسوال به مو خو شې کړی وي .
حاجي سیف الدین زیاته کړه چې زما نیت خو دا ؤ چې حاکم به دفقیر حاجي په ځای کې وساتم خو دهغه نیت مې چې ولیده نو بېرته دڅپري کلي په طرف وخوځېدم او هلته مې یو بل پخوانی دوست وچې اعظم[1] نومیده او ډېر ایماندارسړی ؤ ورغلم ، اعظم ډېر زیات غریب ؤ خو ډېر اوچت (عالي) همت یې درلوده ، ما اعظم ته وویل چې غواړم حاکم ستا ځای ته راولم ایا هغه ساتلی شې او که نه ځکه داسې نه شي چې دپیسو په بدل کې یې خوشې کړې ! اعظم راته په ځواب کې وویل چې خپله ښځه به پرېږدم خو حاکم به پرې نه ږدم ، اعظم یوه ډېره ژوره کوټه درلوده ولسوال موهلته بندي کړ او خپل ورور (معلم غلام محی الدین) مې هم مؤظف کړ چې د اعظم سره واوسېږي ، حاجي سیف الدین وویل چې اعظم ډېر

[1] — اعظم دکوز څپري دکلي اوسېدونکی ؤ چې په قام بوټی خېل ؤ چې وروسته دشخصي دښمنۍ له امله دخپلومدعیانو له خوا دخاص کونړ دمنګوال په کلي کې ووژل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چټ پټې (صادقه) سړی ؤ ، چل ول یې یاد نه و نو خپله ښځه یې را وغوښتله او هغې ته یې وویل چې داحاکم باید درنه څوك ونه ګوري او که درنه خلاص شو نو ته هم زمانه خلاصه یې !

د دې نه وروسته دکابل حکومت دمنشي سارګل [۲] په ذریعه ځواب راو لیږه چې حکومت به درته لس لکه افغانۍ در کړي او حاکم خوشې کړه خوما منشي سارګل ته بیرته ځواب ولیږه چې حاکم ما د میاګل جان آغا دننګور په مقابل کې برمته کړی دی ترڅو چې هغه نه وي خوشې شوې زه دا دپیسو په مقابل کې نه خوشې کوم برمته په مومندوکې عامه ده نو په دې اساس څوك داحق نه لري چې برمته په زوره دچانه خلاصه کړي او هر څوك کولای شي چې دبل په سر کې برمته وکړي او بیا دجرګې له لارې مسئله حل کړي.

حاجي سیف الدین وویل چې کله دبرمتې آوازه په مومندو کې خپره شوله نو هغو سپین ږیرو چې غوښتل یې حاکم په یوچل نه یوچل خلاص کړي خوله هم ټپه شوه .

ده زیاته کړه چې خلقیانو به ویل چې دوی خپل بادارانو (انګریزانو) ته لاړل نوما دځان سره تصمیم ونیو چې نه زه خپل فامیل پاکستان ته بیایم او نه حاکم پاکستان کې کوم تنظیم ته تسلیموم او په غره کې تر اخره پورې اوسیږم او خپل جهاد ته دوام ورکوم . حاجي سیف الدین وویل چې دحاکم نیول خو تصادفي کارؤ نو زما مشر زوی عبدالاحد چې اوس د قرآنکریم حافظ دی ، بهسودو سره نزدې دعبدالخېلو دقبائلو په ابتدائیه

[۲] – منشي سارګل دعیسی خېلو درې اوسېدونکی ؤ چې دکابل د رژیم سره یې د ورستیو کلونو پورې همکاري کوله چې بیا د ډاکټر نجیب دریژیم له خوا دقبایلو د وزارت معین هم مقررشو. منشي سارګل وروسته پېښور ته راغلی واو دیوې جرګې په منځ کې خپلو دښمنانو وویشته او مړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعيتونو په بهير کې

ښوونځي کې سبق وایه او هغه هماغلته پاتې شو او داتشویش راسره ؤ چې خلقیانو به هغه حتمي نیولی وي او کېدای شي چې حاکم مانه د هغه په بدله کې وغواړي خو دځان سره مې داتصمیم ونیو چې ترڅو دمیاګل جان آغا ننګور نه وي خلاصه شوې ترهغې پورې زه حاکم نه خوشي کوم او داسلام په خاطر دخپل زوی نه هم تېر یم . ده وویل چې په څپري کې دحاکم دخوندي کولونه وروسته زه دسرکند سره نزدې د انارو کلي ته لاړم اوهلته دېره شوم ،انار دخاص کونړ کامې او ښېوې ولسوالۍ په منځ کې په غرونوکې ډېرمحفوظ ځای دی .حاجي سيف الدين وويل چې په دې فکر وم چې څنګه دکابل دحکومت پرضد مسلحانه جهاد ته دوام ورکړم او کله کله به مې زوی هم فکر ته راغی چې په هغه څه پېښ شوي وي او وړوکی هم دی . حاجي سيف الدين وويل چې زمونږ دهجرت پنځلسمه ورځ وه چې په کټ کې پروت یم اوپريشانۍ وړی یم چې سترګې مې بېرته کړې ګورم چې عبدالاحد هغه ساعت زما دکټ سرته ولاړدی ، دهغه په ليدو دومره خوشحاله شوم چې یواځې خدای پاك ته معلومه وه او تېرشو ، دخدای پاك ډېر شکر مې ادا کړ او مې ويل چې مونږ په حقه یوو او خدای پاك دمونږ سره کمك کوي که نه ماخو خپل زوی مړ شمېرلی و.

حاجي سيف الدين وويل چې ښه دوستان ډېر ښه نعمت دی . ده وویل چې زما دچپرهار یوتن ملګری چې امير محمد نومېده. دجلال آباد اوکاشکوټ ترمنځ يې سروس موټر چلوه نو مازدیګر چې زمونږ کلي ته راغلی ؤ او دحاکم دکیسې نه خبرشوی ؤ سمدستي زما زوی يې دهغه ځای نه دځان سره اخیستی ؤ او چپرهار ته يې خپل کورته وړی ؤ . زما دې ملګري به هره جمعه زمازوی د عبدالخېلو ښوونځي نه راخیسته او په خپل سروس موټرکې به يې کورته راوسته ، زما زوی يې هلته تر هغې په خپل کورکې ساتلی ؤ تر څو چې يې زمونږ دځای پته پيداکوله او بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته خپل زوی راوست . زه د دې دوست دا نیکي اوقرباني هېڅکله هېرولی نه شم .

حاجي سیف الدین دحاکم د نیولونه وروسته خپل دمیتاخېلو قوم دځان سره ملګری کړ او دجلال آباد او کاشکوټ ترمنځ سرك یې بند کړ او مسلحانه جهاد یې په سیمه کې پیل وکړ.

حاجي سیف الدین دښېوې حاکم د ۱۳۵۸ لمریزکال تر اخره پورې دځان سره وساته کله چې دجدي په شپږمه نېټه روسان افغانستان ته داخل شول دعمومي عفوې په اساس یې اکثریت بندیان یې دپل چرخي نه خوشي کړل نو میاګل جان آغا ننګور هم خوشې شوه نو وروسته له هغه حاجي سیف الدین دمیاګل جان آغا لمسي ته حاکم په لاس ورکړ چې څنګه ورسره کوي هغه وکړي ، هغوی حاکم په دې شرط خوشې کړ چې دکابل رژیم سره به نوره همکاري نه کوي . خو سره د دې حضرت یونس بېرته دکابل حکومت ته ورغی او بیا یې دحاجي سیف الدین داوسیدوځای چې انار کلی نومېده ، ډېرسخت بمباري کړ چې دحاجي سیف الدین خسر بهرام پکې ووژل شو . کله چې حاجي سیف الدین حاکم ، د اناروسیمه کې دځان سره ساتلی ؤ نو دهغه وظیفه مجاهدینوته چای برابرول ،چلم ډکول او دغره نه دلرګو راوړل و ، نورکوم خاص ظلم یاتېری په حاکم باندې نه ؤ ، حاجي سیف الدین د ۱۳۸۴ کال د میاشتې په نېټه په خپل کور کې د اوږدې مریضي له امله وفات شو (انالله وانااليه راجعون).

حاجي سیف الدین واقعاً ډېر پوه ،مسلمان اوښه افغان دی او تر اخره پورې یې خپله کورنۍ پاکستان ته رانه وستله او تقریباً پنځلس کاله دومندو په غرونوکې او خاصتاً دشمشاد په کلي کې چې دعیسی خیلو اوجړوبي درې سره نږدې پروت دی اوسېد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د روسانو د وتلو نه وروسته چې کله دکونړ ولایت آزاد شو په **۱۹۹۲** م کې حاجي سیف الدین بېرته سر بند کلي ته دخپل فامیل او تره زامنوسره ستون شو او هلته یې په خپلو ځمکو کې کېږدۍ ووهلې او خپل ژوندیې بیا له سره پیل کړ .

په **۱۹۹۵** م دجون په میاشت کې زه دحاجي سیف الدین کورته ورغلم ماته یې وویل چې کله ما په خپله ځمکه کې کېږدۍ ووهلې نو ټولو راته ویلې چې ستا ټول کارونه سرچپه دي اول دې باید کور جوړ کړی وی او وروسته دې خپله کورنۍ راوستې وای. دا شرم دی چې ته په کېږدۍ کې او سېږې . ده زیاته کړه چې ما دې خلکوته وویل چې مونږ افغانان عجیبه ناراشه خلك یوو . دپاکستان په دښتو او ډاګونوکې موکېږدۍ وهلې او په هغه کې اوسېدلو خو هغه دشرم خبره نه وه ، اوس چې ما په خپله ځمکه کې کېږدۍ وهلې دي دا دشرم خبره ده ، دا شرم نه دی بلکې دا ماته افتخار دی چې په خپله ځمکه او خپله خاوره کې اوسېږم او دپردیو دمنت نه خلاص یم .

بې ځایه به نه وي چې زه دحاجي سیف الدین دوه نورې قصې هم دلته ولیکم او زما هدف دلته دوه ټکي دي چې مونږ څومره با تدبیره او پوه مشران دجهاد په پیل کې درلودل خو افسوس چې پردو مونږ ته داسې کسان مشران وټاکل،کوم چې دوی ته ښه غلامي کولی شي او زمونږ دملك جر ړې یې ویستلې شوې .

دحاجي سیف الدین په شان پوه کسانو ته یې نه موقع ورکړه او نه یې هغوی پرېښودل چې دجهاد رهبري په خپل لاس کې ونیسي او د دوی پرضد یې هر ډول دسیسې جوړې کړې ، څوك یې ووژل ، څوك یې دښمن داره کړل ، ځینو نورو هېوادونو ته پناه یوړه او ځینې مجبور شول چې په کراره کېني .دوېم مطلب یا مقصد زمادا دی چې دخلق او پرچم دحکومتونو تګلاره چې د افغانستان دخلکو ملي او دیني نوامیسو پرضد

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت او بلاخره یې روسي قواوې افغانستان ته راوستلې او تراوسه پورې چې کوم ناورین په افغنستان کې روان دی دوی یې اصلي عاملین دي نو د دوی تګلاره ددې باعث شوله چې د افغانستان ولس د دوی پرضد راپاڅیږي او ملي قیام پیل کړي . داچې بعضې تنظیمونه چې دپردیو په لاس په پردي کورونوکې جوړ شوي ، د دې ادعا کوي چې دا دوی ؤ چې روسانو ته یې ماته ورکړې دا صحیح خبره نه ده ځکه روسانو ته افغانانو ماتې ورکړې او دغه تنظیمونه د دې باعث شول چې د افغنستان دملت په دغه لویه قرباني او جهاد باندې تور داغ کیږدي .

اوس به راشو دحاجي سیف الدین کیسې ته د ۱۳۵۸ کال په سرطان کې چې دمومندو لښکر جوړ شو چې تفصیل یې وروسته راځي ،په لومړۍ شپه چې مونږ دخاص کونړ ولسوالۍ ته ښکته شولو مونږ ځوانان ؤ نو وینه مو زیاته ګرمه وه او انرژي مو هم درلوده نوزه هم په منډه روان وم چې کله له غره نه سرك ته ورسېدو نوحاجي سیف الدین زه دلاس څخه ونیولم او راته ویې وویل چې ورارہ جانه دا ډېر اوږد انقلاب دی او تېزي منډې مه وهه . ډېر خلك به پکې ستړي شي . مونږ څوك نه وژنو او نه ځان په چا وژنو او امنیت مه خرابوه هغه وشول چې دخلکي ریژیم نفوذ له منځه یو سو.

دحاجي سیف الدین د دې خبرې نه درویشت کاله کیږي چې واقعاً د افغنستان انقلاب ډېر اوږد شو او ډېرکسان پکې ستړي شول . په سباچې مونږ بېرته غره ته را وختلو دکلاول دکلي سره نژدې حاجي سیف الدین او پلارمې په یوه خمڅه کې ناست ؤ نو ما د دوی نه پوښتنه وکړه چې ایا مجاهدین به کامیاب شي او کنه ؟ ځکه چې روسان د دنیا لوی طاقت دی او مجاهدین هیڅ په لاس کې نه لري او اکثرو خلکو سره شخصي پخوانۍ زړې ټوپکې دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

حاجي سيف الدين وويل چې روسان خامخاپه افغانستان كې شكست خوري نو ما ترې د دليل پوښتنه وکړه ، ده په ځوا ب کې وويل چې روس د امريكا سره په رقابت كې دی او هره ورځ چې روسان په افغانستان كې تېروي دخپل رقيب نه يو كال وروسته پاتې كيږي ، زمونږ د افغانانو نه څه ځي ، نه زمونږ فابريكې شته چې ودرېږي او نه بل څه او اكثر خلك د افغانستان چې دهقانان دي كله چې غنم وكري نوبيا اته نه مياشتې لاس په زنې د ديوالونو چنوته ناست وي ،دخپل صفت او بل غيبت كوي نو روسان خامخا ماتې خوري او زما داخبره دځان سره وليكه . د حاجي سيف الدين خبره رښتيا شوله او واقعاً چې روسان پس له نه **۹** كاله اوږده او پرمصرفه جګړې نه وروسته په **۱۹۸۹** كال دفروري دمياشتې په ۲۸ مه نېټه خپلې ټولې قواوې د افغانستان نه وويستلې او دلويې ناكامي سره مخامخ شول .

دژوند خواري مې اوبو يوړه
نور به دسيند په غاړه نه كرم ګلونه

هرې مور لره چې خپل لړمون بلا شي
نا بغه زوی يې چنګيز يا اتيلا شي

غلام جيلاني (جيلاني)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار مې د جلال اباد دغونډ نه وروسته یو ځل بیا نیمروز ولایت او زه خاص کونړ ته لاړم ، پلار مې د ۱۳۵۸ کال دحمل په میاشت کې دنیمروز نه د اخري ځل لپاره راساً خاص کونړ ته راغی چا به چې پوښتنه کوله دنده (وظیفه) چیرته لرې ؟ نو ده به ورته ویل چې په کابل کې خدمتي یم .

پلارمې خاص کونړ کې سمدستي دمنګوال او چمیاري دکلي دمشرانو سره پټې غونډې پیل کړې ، ترڅو دخاص کونړ خلك دحکومت پرضد حرکت او یاهجرت کولو ته چمتو کړي ، مونږ سره په لومړي سرکې دغو لاندې کسانو په غونډو کې برخه درلوده ، دمنګوال دکلي نه اروانښاد فتوخان ،اروانښاد بازشیخ،داؤد شاه خان ،زما دتره زوی معلم سید عبدالودود او د چمیاري دکلي نه شېر افضل .

دوی فیصله په دې وکړه که مونږ ټول مهاجر شوو نو بیا به زمونږ ارتباط دخلکوسره کم شي اوله بله پلوه به د اقتصادي مشکلاتو سره مخامخ شو نه ښه به داوي چې په لومړي سرکې یواځې زمونږ کورنۍ مهاجره شي ځکه چې زما دپلار دنیولو خطر ډېر زیات ؤ .

تردغه وخته دخاص کونړ په لسوالي کې خلقي رژیم په مطلقه توګه حاکم ؤ ،په سلګونو کسانو دحکومت ټوپکې اخیستې وې او زیاتره سپین ږیرو او ملکانو د رژیم سره همکاري درلوده . دخاص کونړ ،ولسوال چې عثمان غني نومیده ،پرله پسې فرمانونه په منظمه توګه تطبیقول .

شپږم ، اوم،او اتم نمبرفرمانونه چې د ګروي ،دښځو دحقوقو او ځمکو داصلاحاتو په نامه وو، په خلکو کې زیاته کرکه د رژیم پرضد پیداکړ ه .

په اطرافونوکې دزمینداره خلکو ځمکې اکثره دبې ځمکو کسبه کارو کسانو سره ګرو وې او د دغه فرمان په اساس دبې ځمکو خلکو پیسې وسوځېدې او زمیندار له قرضه خلاص شو ، خو د اتم نمبر فرمان په اساس چې دچا دېرش ۳۰ جریبه ځمکې نه اضافه وه هغه به یې په بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکو کسانو باندې چې زیاتره درژیم طرفداري یې کوله او یابه ملیشه ؤ تقسیم کوله ، په دغه فرمان کې غټه ستونزه دا وه چې زیاتره ځمکې به دیوې کورنۍ دمشر په نامه و ې او ورثې به دغه ځمکې په شفاهي (لفظي) وېش باندې په خپلو کې تقسیم کړې وې او د دوی ترمنځ به شرعي ترکه نه وه شوې نو په دې اساس ډېر زمیندارن بلکل بې ځمکې شول .

دمثال په توګه دخاص کونړ په ولسوالۍ کې لوی زمیندار دچندراو دکلي اخون زادګان او یا زما ماما ګان ؤ خو د دوئ ځمکه د دوئ د نیکه په نامه وه او خاصتاً د اخون زادګانو دنفرو شمېر لس ګونو تنوته رسېده ،که سهي وېش شوی وی نو دهر نفر دوه او درې جریبه ځمکه هم نه رسېدله خو د دوئ د ټولې ځمکې نه یې دېرش جریبه ځمکه دوئ ته پرېښودله او تقریباً شپږ سوه جریبه ځمکه یې په نورو کسانو باندې و وېشله دوئ چې هر څومره عرض اوداد وکړ چاپې خبرې ته غوږ ونه نیوه او دفیوډالانوپه نامه به یې توهینول .

دخلق رژیم به چې کله ځمکې تقسیمولې نو په هغه ځمکوکې به یې پراخ مارشونه او غونډې کولې او په زرګونو کسان به یې ورته راټولول ، د یاچاریار داسلامي شعار په ځای به یې د هورا **Hurrah** [1] چغې وهلې او هم به یې زمیندارانو ته پوچ رد الفاظ استعمال او ویل به یې چې دوئ فیوډالان دي ، د دهقانانوپه طبقه باندې یې ظلمونه کړي او دهغوئ کورنۍ یې په خپل خدمت کې ساتلې دي .

[1] Hurrah– هورا په انګرېزي ژبه کې دخوشحالي معنی لري خوعاموخلکوبه ویل چې Hurrah دلینن مور ده نو دا خلقیان او پرچمیان چې دلینن بچیان (پیروان) دي دخپلې نیا د احترام په خاطر دغه لفظ په خپلو مارشونو کې استعمالوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقیقت کې دفیوډالانوشمېر به په ټول افغانستان کې دمحدودوڅو تنو څخه زیات هم نه ؤ او په مشرقي کې خو فیو ډالانودسره وجود نه درلود .

دچندراؤ داخون زادګانو ځمکه چې کله د ۱۳۵۷ کال دحوت په میاشت کې تقسیمېدله ، دځمکو د اصلاحاتو وزیر عبدالغفار لکڼ وال ، دلغمان والي حضرت ګل بارکامي چې دسرکانړو دولسوالۍ دپشد دکلي دکشمېريانو(پیاکوټانو) له کورنۍ و ، دکونړ والي اویوشمېر نور عالي رتبه دولتي مامورین په دوه هلیکوپترنوکې راغلل. هلیکوپترې دچندراو د کلي سره نژدې دسند په غاړه په یوه اواره ځمکه کې کېناستې ، پوره فوځي تدابیر نیول شوی وو او په زرګونو کسان یې دمارش لپاره په جبري توګه راټول کړي وو .
څرنګه چې ددوئ ځمکه د دوئ دنیکه محمدمعظم اخون زاده په نامه وه نو د ویش نه وروسته زیاتره اخون زادګان بې ځمکې پاتې شول او په اصطلاح دکورنۍ غړوته دترکاري دکرلو کوراړۍ (وړوکې ټوټه ځمکه یاپټۍ) پاتې نه شو .
په کونړ کې تر دغه وخته عامه ذهنیت مطلق دکمونستي رژیم پرضد راپارېدلی ؤ او عام خلك مسلحانه قیام ته تیاروو ،هېڅ داسې یوه پرګنه نه وه چې دخلقي رژیم دمسلسلو فرمانونو او د دوی دحکومت چلولو اوبې تجربه ګي له امله زیانمن شوي نه وه ، د دوی غیراسلامي او ملي حرکات عاموخلکو ته پوره څرګند شوي ؤ که په ظاهره به چا څه نه شو ویلی خوپه زړه کې به په دې پوهېدل چې دوئ د دین اومذهب په خلاف دي .
څرنګه چې کوم منظم سازمان یا ګوند د افغانستان په سطحه چې ملت ته د اعتماد وړ وي او ولس عمومي قیام ته په یوه ځل اماده کړي وجود نه درلود نوپه هره سیمه کې دکابل دخلقي رژیم پر ضد قیامونه یامسلح حرکتونه په ځانګړې توګه په ټول هېواد کې او په خاصه توګه دکونړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولایت په نورستان او پېچ دره کې او هم دپکتیا ولایت د ارګون په سیمه کې دلومړي ځل لپاره پیل شول .

ځلورم څپرکی

په خاص کونړ کې د جهاد پیل :

د**۱۳۵۷** کال د دلوې په میاشت کې یواځې یو څوتنو مجاهدینو چې هویت یې هم په لومړي سر کې معلوم نه ؤ ، دشونکړي په سیمه کې او سېدل دخاص کونړدمنګوال په منځني ښوونځي او ولسوالۍ باندې یوځل جګړه وکړه خو دومره مؤثره تمامه نه شوله ،د دغه ګروپ مشري دځوکۍ دولسوالۍ یوتن چې په ډاکتر حمید الله یې شهرت درلوده ، کوله . دوی سره دخاص کونړ دچنچن دکلي ملاغلام حسن چې په ملاصحاف مشهور ؤ [1] اوملانظر محمد[2]هم موجود وو دوی په شونکړ سیمه کې دمیرزا محمدي جان سره اوسېدل .

څرنګه چې حکومت په دغه وخت کې په حالاتو پوره کنترول درلوده نو یو څه قواوې او ملیشه یې دشونکړی سیمې ته ولېږلې چې دغه ګروپ ونیسي په دغه جګړه کې دمنګوال دمنځني ښوونځي معاون احمدخان [3]دمنګوال دکلي د اسلم زوی چې خلقي ؤ په جګړه کې په پښه ټپي شو او د کلي ګرام (حکیم اباد) دکلي دمهردل زوی چې خلکي وو ،وژل شو .

د دغې جګړې نه وروسته دخاص کونړ په سیمه کې دحکومت پرضد علني حرکت موجود نه وو د **۱۳۵۷** کال دحوت دمیاشتې تر اخره پورې

---

[1] – ملاصحاف وروسته د یکه غنډ په کمپ کې اوسېده چې دیوال وربانديې چپه شو او مړ شو .

[2] – ملانظر محمد وروسته په خاص کونړ کې د اسلامي حزب (حکمتیار) دجبهې قومندان و

[3] –احمد خان دهمدغه پېښې دزخم له امله ډېره موده وروسته مړشو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخاص کونړ د ولسوالۍ نه يو څو محدودو کورنيو هجرت کړی وو چې نومونه يې دا دي .دکونړ له کلي څخه مولوي محمد عبدالله ،دلوټانو له کلي څخه شهيد ملك محمد جان [۴]،دمياګانو له کلي ګل سيد ميا، دسنه خېلو دکلي ظاهر خان ،دکوز چنچن دکلي ملاغلام حسن چې په صحاف ملايې شهرت درلوده ،دچندراؤ دکلي د اخون زادګانو دکورنۍ نه سرمعلم غلام حسين حاجي عبد الخالق ،موسی کاظم او زما خسر مولوي غلام حضرت شامل ؤ .

د۱۳۵۸ کال دحمل په مياشت کې زما د پلار د فعاليت سلسله مخ په پراخېدو وه ، خپلوانو او دوستانو سره يې پټ تماسونه نيول چې يو ځای هجرت وکړو ، مامې پلارته وويلې چې ښه داده چې په ځانګړې توګه هجرت وکړو ځکه دابه ډېره سخته وي چې په ډله ايزه توګه هجرت ته خلك اماده کړو .

دحکومت جاسوسان په هر ځای کې موجود دي او اکثره دوستان اوخپلوان خواره واره اوسېږي که ژر لاړ نه شو نو خامخا مونږ حکومت نيسي او بيا به زمونږ سزا بې له مرګه بل څه نه وي ، دحمل دمياشتې په اخره کې مو تصميم ونيو چې هجرت بايد وکړو ، هماغه وو چې زه اوپلارمې مزار شريف ته لاړو تر څو، زماورور سلطان محمود چې په زراعت ليسه کې ؤ له ځان سره راولو .

کله چې مونږ مزارشريف ته ورسېدو او دسلطان محمود سره مو وکتل هغه راته وويل چې زمونږ د ولسوالۍ څوتنه چې دزراعت په ليسه کې دي خلقيان دي اوزمونږ دراتګ نه خبر دي که مونږ يوځای حرکت وکړو نو هغوی خامخا مونږه نيسي نو بهتره به داوي چې دجوزا په مياشت کې

---

[۴] ملك محمدجان په ډېره بې رحمۍ دخپل زوی سره يوځای دحکمتيار د اسلامي حزب يو تن قوماندان معلم محمد امين له خوا ووژل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

چې ښوونځی رخصت شو نو زه به درشم او بیا به یوځای هجرت وکړو .

د حربي ښوونځي د سردارمحمود د خارجېدو کیسه :

دمزار شریف نه چې کله مونږ کابل ته راغلو پلارمې زه ولېږلم چې زما خدابښلی ورور شهید سردارمحمود دکابل دحربي ښوونځي په نهم ټولګي کې ؤ خبرکړم چې دپنجشنبې په ورځ زما دتره زوی اروابناد نیازمن صیب کورته راشي .
سردار محمود چې دمنګوال په منځني ښوونځي کې اول نمره ؤ عسکري لیسې ته یې جبراً نیولی ؤ . دهغه چپ لاس پخوا درې ځایه مات شوی ؤ او معیوب ؤ ، کله چې سردار محمود زه دحربي ښوونځي په نظام قرول کې ولیدم په ژړا شو او وې ویل چې زه عسکري لیسه نه وایم ځکه چې زه دځنګلوحرکت نه شم کولای او دوی په ما نظامي تعلیم کوي .
ماورته وویل چې ښه ده دپلار سره به مصلحت وکړو او زه به د اقبال وزیري نه چې د دفاع وزارت دسیاسي چارو مشاور ؤ ، د اخراج امر واخلم ، اقبال وزیري زما دخاله دلور خاوند ؤ ،ماشخصاً اقبال وزیري نه ؤ لیدلی ځکه چې نوموړی د داؤد خان په وخت کې بندي ؤ او کله چې خلکیانو کودتاه وکړه دی دحفیظ الله امین نږدې ملګری ؤ او د دفاع وزارت دسیاسي چارو دمشاور په توګه مقرر شو ، دهغه په واده کې زه په کونړ کې وم .
دضرورت په اساس د اقبال کورته چې په مکروریانوکې ؤ ورغلم .اقبال په کورکې نه ؤ او دتوړی لورته مې خپل مشکل ووایه چې سردارمحمود دعسکري ښوونځي نه خارج کړي .
تروزي مې وویل چې اقبال دماښام په شپږو بجو راځي ،که ورته پاتې شې نو دابه ښه وي ،څرنګه چې ماپه هغه چندان باور نه درلوده نوپاتې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوم اوماورته وويل چې مازديگر به زه ټليفون وکړم . ما دشپږو بجو په شاوخواکې دنيازمن صيب دکورنه اقبال وزيري ته ټليفون وکړ او ځان مې ورته معرفي کړ ، اقبال سمدستي په ځواب کې وويل :

((ماخو ويل چې دا دفيوډال زامن عسکري ليسې ته مه نيسئ ، اوس چې راغلی دی نوحتمي به عسکري ليسه وايي او امر نه شم درکولای))

له دې خبرو نه يې وروسته د ټليفون ګوشي کېښوده ، پلار او ورور ته مې ويل چې دا کار خو ونه شو ، خدای ښښلی ورور مې ډېر زيات خپه شو دهغه دتسل لپاره مو ورته وويل چې ته يوه مياشت نور هم دلته اوسه مونږ غواړو چې د جوزا په مياشت کې پاکستان ته يوځای هجرت وکړو .

د اقبال وزيري دغوخبرو چې مونږ فيوډالان يو دهغه متل سره صدق کوي چې وايي ((ډوله کوم ځای دی وهم کوم ځای دې او از کوي)) موضوع څه وه اودهغه عکس العمل څه ؤ ، اقبال په دې نه پوهېده چې ايا مونږ فيوډالان يوو او که نه او مونږ څومره ځمکه لرو او دفيوډاليزم تعريف څه دی . نوموړی او همداشان ټول خلقيان د افغانستان دټولنې پېژندل خو پرېږده دخپل کلي او محيط په هکله ورته معلومات نه ؤ او هسې تش په نامه شعارونه يې يادکړي ؤ ، همدا علت ؤ چې په لکونو معصوم انسانان بې له دې چې په اصل موضوع باندې ځان پوه کړي، بنديان او له منځه يوړل او افغانستان يې ګډوډ او له نه حل کېدونکو ستونزو سره يې مخامخ کړ .

په لکونو انسانان د دوی دشخصي عقد او ناپوهۍ ښکار شو ،ټول ملک يې وران او دخارجيانو لاس وهنو او يرغل ته ښه زمينه مساعده کړه .په افغانستان کې څه وشول او څه چې په راتلونکي کې کېږي ، د دې ټولو بدبختيو او مصيبتونو د عواقبو مسؤليت دخلقيانو او پرچميانو په غاړه دی ځکه که دوئ نه وی راغلي او دومره فجايع يې نه وی کړي نو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان مسلمان او غیرتي ولس به له دومره ستونزو سره نه مخامخ کېده ، او نه به داسې بې رحمه او بې تنظیمه مشر تابه سره مخامخ کېده . د دې لپاره چې د اصلي جریان نه لرې لاړ نشم ، دجمعې دورځې په مازدیګر خدای بښلی ورور مې سردارمحمود په ډېرې مایوسۍ سره دحربي ښوونځي په لوري وخو ځېد او دموټرو تر تمځایه پورې زه هم ورسره لاړم .

د شنبې په ورځ مازدیګر مو کتل چې سردار محمود د آهن چادرو وړوکی سپین بکس په شا اچولی او په شخصي جاموي کې را روان دی او د زیاتې خوشحالۍ نه له ورایه خاندي .

خدای بښلی ورور مې د وړکتوب نه ډېر زیات زیرکه او باجرئته ؤ نو مونږ ترې پوښتنه وکړه چې څنګه راغلی ؟ هغه وویل حربي ښوونځي ته چې لاړم نوځان مې مریض واچاوه او د ښوونځي ډاکتر راته په وزیر اکبر خان مېنه کې په څلورسوه بستریز روغتون باندې چټې راکړه ، څنګه چې په روغتون کې زیاتره روسي متخصصیونو کار کاوه نوهلته یې یو تن روسي متخصص ته یوړم ،متخصص ته مې خپل لاس وښود او هم مې ورته وویل چې زماسترګې صحیح کار نه کوي . د معاینې څخه وروسته روسي متخصص څه دوا راته ولیکله او هم یې نظر ورکړ چې دی نه شي کولای چې حربي ښوونځي ته دوام ورکړي باید چې دحربي ښوونځي څخه خارج کړی شي .

هماغه ؤ چې ما د روسي متخصص نظر یه حربي ښوونځي ته یوړه او هغوئ زه سمدستي دلیسې څخه خارج کړم اوما هم دا ساعت له خدایه غوښته .

دسردار محمود په خارج کېدو مونږ زیات خوشحاله شولو او قلعهٔ زمان خان ته دخلیفه عبدالرسول فدائي کورته لاړو . خلیفه عبدالرسول فدائي دنقشبندیه دطریقې پیر ؤ چې زمونږ دکورنۍ زیاتره غړو دهغه نه لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیوی کړی و ،دهغه سره مو د هجرت موضوع مطرح کړه . خلیفه عبدالرسول فدائي هم دهجرت کولو مصلحت راکړ او دعا مو ترې واخیستله او هم مو د یو شمېر نورو نږدې خپلوانو او دوستانوسره د آخري ځل لپاره په کابل کې دهجرت کولو په نیت خدای پاماني وکړه او د خاص کونړ په
طرف وخوځیدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم څپرکی

په خاص کونړ کې زمونږ د هجرت او جهاد د پیل لومړۍ مرحله :

مخکې مې یادونه کړې وه چې په کابل کې به همېشه دا اوازې خپرېدې چې نن کودتاه کېږي او سبا. دهرچا په خوله کې داخبره وه چې دخلقیانو رژیم ډېر ژر له منځه تلونکی دی نو په دې اساس د **۱۳۵۸** کال دڅور دمیاشتې چې دکمونستي رژیم لومړۍ کلیزه وه ډېر خلك په دې امید ؤ چې خامخا به څه تحول راځي ، مونږ هم دغه اوازو ته انتظار وویسته ، خو دڅور په اوومه نېټه چې خلقیانو دکمونستي کودتاه دلومړۍ کلیزې لپاره جشنونه نیولي ؤ هیڅ کومه پېښه ونه شوه .

هماغه ؤ چې پلار مې دڅور دمیاشتې په دویمه اوونۍ کې د ځارنوال محمد صالح سره مصلحت وکړ چې یو ځل باید بې ماشومانو پاکستان ته لاړشوو . له یوه پلوه به خپلو کورنیو ته د اوسېدو دځای څه بند وبست وکړو او له بله پلوه به دمجاهدینو دبعضې تنظیمونو دمشرانو سره له نږدې نه وګورو او په احوال به ځان پوه کړو چې هلته څه خبره ده .

په دغه وخت کې زما خسر مولوي غلام حضرت چې مخکې مهاجر شوی ؤ هم په خصوصي توګه مونږ کره راغلی ؤ ، دڅور دمیاشتې په نهمه نېټه ځارنوال محمد صالح دهغه ورور مامور عبد الواجد ، زماتره سیدحسام ، پلار او خسر مې زما په شمول سهاروختي دخاص کونړ نه د پېښور په لوري حرکت وکړ .

تردغه وخته پورې ما دخاص کونړ ولسوالۍ ته نږدې دغرونوکلي او بانډې نه وې لیدلې او نه راته دهغوی د ورځني ژوند اوستونزو په هکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه معلومات وو . وروسته له درې ساعته مزل نه برچچن کلي ته ورسېدو ، غرمه مو دباز په کورکې تېره کړه ، د برچچن اوسېدونکي په قوم باره خېل مومند دي ، که څه هم مونږ دمومندو کلی نه ؤ لیدلی او دزیاتو کسانو سره مو له نږدې نه پېژندګلوي نه درلوده خو سره د دې هم چې کله به کوم کلي ته ورسېدو مخکې له دې چې مونږ څوك وپېژني نو هرسړي به په ډېراخلاص سترې مشي کوله او دپښتونولۍ او مېلمه پالنې په اساس به یې زمونږ ډېره زیاته قدرداني کوله .
مومند زیاتره په لومړی سرکې دنابلدو کسانونه دچا دځای پوښتنه نه کوي ځکه دا دپښتونولۍ او مېلمه پالنې داصولو خلاف دی . خو وروسته له خوراك څښاك نه بیا پوښتنه کوي ، څرنګه چې زیاتره مومندو زمونږ کورنۍ پېژندلې نو وروسته به یې دځای پوښتنه وکړه اومونږ به ورته ځانونه یې به معرفي کړل نوبیا به یې زمونږ قدرداني نوره هم له حده زیاته کوله .او سمدستي به یې پوښتنه کوله چې چېرته ځئ ؟ او څه کوئ ؟ مونږ به هم دخلکي رژیم پرضد خبرې پیل کړې او دخلکیانو دبې دینئ او د هغوئ دپروګرامونو په هکله به موورته پوره تفصیل ورکړ.
مومندقوم دمیاه ،ملااوپیرخانو ډېر زیات احترام کوي اوخبرو ته یې غوږ نیسي نو زمونږ خبرو به پرې پوره تاثیر کاوه ، او دکابل د ریژیم پرضد به یې پوره کرکه څرګندوله .
زمونږ لپاره چې دغرونو مزل هم سخت ؤ نو په دمه دمه به دیوه کلي نه بل کلي ته تلو ، شپه مو دبر ځپري په کلي کې دملك خلیل کره وکړه ، دځپري خلك زیاتره بوټي خېل او یو کور په کې ماما خېل دی . بله غرمه مو دخوګاخېلو په تورکاني کې د حاجي عبدالخالق سره تېره کړه ، حاجي عبدالخالق دملك خالو زوی ؤ چې په دغه وخت کې ډېر سپین ږیری شوی ؤ ، نوموړی د مومندو او په خاصه توګه دمومندو دبیزو دقام یومشهور سپین ږیری ؤ چې دانګریزانو په وخت کې یې په غزاګانوکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دخپل پلارسره یوځای برخه اخیستې وه د تورکانهي نه مو شپه مزرې چینې ته یوړه دغه مزل ډېر سخت ؤ ځکه دیو ې خو په لاره کې هېڅ کوم کلی نه ؤ چې هلته مو دمه کړې وی او له بله پلوه زمونږ لاره غلط شوه ، د یوې غونډۍ نه به د بلې غونډۍ سرته ختلو چې لاره پیدا کړو .
دغرونو لارې چې هسې لیکې ښکاري دپسرلي په موسم کې چې واښه په غرونو کې زرغون شي نو دلارو کرښې ورکېږي او نابلده لارویو ته ډېره مشکله ده چې اصلي لاره پیدا کړي . بالاخره دیوغونډۍ دسره نه مولاره ولیده چې څوکسه پرې روان دي ، مونږ ورته له ورایه څادرونه وخوځول ځکه غږ یو بل ته نه رسېده ،هغوئ ودرېدل ، کله چې ورنژدې شوو کتل مو چې دقومندان غازي محمدخان ورور ګل عباس زمونږ پسې راروان شوی وو چې مونږ سره یوځای پاکستان ته لاړ شي ، دپنځه ساعتو مزل مو په لس ساعتونو کې و واهه .
مزرې چینې ته دماښام له اذان نه وروسته ورسېدو او شپه مو دحاکم سید کریم خان ځای ته یوړه. سیدکریم خان دګوشته د خانانو مشر ؤ او دپلار مې ډېرنږدې دوست اوملګری ؤ چې ده مخکې هجرت کړی وو او دخپلې کورنۍ سره په مزرې چینه کې اوسېد .
په دغه وخت کې دحکمتیار اسلامي حزب یوګروپ مجاهدین دشهیدمعلم نادرخان په مشرۍ په مزرې چینه کې دفردوس خان په ځای کې اوسېدل . فردوس خان د داود خان په وخت کې مهاجر شوی ؤ ویل کېږي چې د داؤد خان په وخت کې دحکمتیار د اسلامي حزب زیاته اسلحه اومهمات مشرقي ته دفردوس خان په واسطه انتقالېدل چې دپاکستان حکومت هم ورته پوره امتیازات ورکړي ؤ او تقریباً لسګونو زره پاکستانۍ کلدارې یې ورته دمیاشتې مصرف ورکاوه ، فردوس خان دمجاهدینو دبعضې ګروپونوسره داختلاف په وجه په وروستي کلونوکې بېرته دکابل رژیم ته پناه یوړه او دهغه زوی مومند خان دملیشه وو مشر و

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په جلال اباد کې دخاد دقواؤ سره په یوه تصادم کې وروسته په **۱۳۷۱** کال کې ووژل شو،(دفردوس خان بل زوي مومند خان دافغانستان په ولسي جرګه کې دننګرهار ولایت منتخب استازی دی)
سهار مونږ دشهید معلم نادرخان اوفردوس خان لیدو ته ورغلو ، دمعلم نادر خان سره دکوټ او مهمند درې زیات شمېرمجاهدین وو. کله چې ګل عباس هغوئ ولیدل نو ګل عباس له مونږ نه بېرته ستون شو او دپېښور دتګ نه منصرف شو ، ځکه ګل عباس دپرچم د ډلې څخه وو او دغازي اباد په فارمونوکې یې ډېره موده وظیفه اجراکړې وه او دنادر خان مجاهدینو یو شمېرکسانو هغه پېژنده او دخلقیانوسره د اختلاف په وجه غره ته ختلی ؤ کله چې پرچمیان په قدرت راغلل نوګل عباس حرکت ته لاړو او دکونړ ولایت منشي مقرر کړای شو ، ګل عباس فکر وکړ که پېښورته لاړشي نوکیدای شي چې دحزب دکسانوله خوا ورته ضرر ورسېږي . مونږ هم ورسره موافقه وکړه اومونږ دپېښور په لوري حرکت وکړ اوګل عباس بېرته د ولي سیمې ته لاړ، چېرته چې دخپلې کورنۍ سره اوسېد .
غرمه مو د کوډاخېلو په سیمه کې دملك امین کره چې دغازي محصل خان زوی ؤ تېره کړه ، ملك امین چې په صورت وړوکی سړی ؤ تقریباً سل کاله عمر یې درلود او دټولو مومندو دخورامهمو سپین ږیرو څخه ؤ ، که څه هم ملك امین سپین ږیری ؤ خو پخپله به په ډېره کې ناست ؤ او دمېلمنوخدمت او قدر به یې کاوه. خو متاءسفانه چې دملك امین دکورنۍ اکثریت غړو دکابل دخلکي رژیم سره اړیکې درلودې او دهغوئ نه یې پیسې او وسلې اخیستلې . دملك امین زوی حاجي فضل منان هم دکابل په حکومت کې غټه چوکۍ درلوده چې په وروستي کلونوکې د پاکستان خواته واوښته چې بیا دمومندو ایجنسي په انتخاباتوکې د صوبه سرحد د صوبائي اسمبلۍ غړی وټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ملك امين چې زمونږ د كورنيو مشران يې پيژندل نومونږ ته يې د كابل درژيم صفت پيل كړ ، مونږ يې دې ته په غيرمستقيمه توګه تشويقولو چې پيښور ته بايد دخپل تګ نه منصرف شوو ، مونږ ته چې دخلكيانو اصلي څېرې معلومې وې نو د كابل دخلكي رژيم سره د ملك امين طرفداري او خواخوږي په مونږ ډېره بده ولږيده ځكه دنوموړي كورنۍ ډېره مجاهده كورنۍ وه چې د انګريزانو په مقابل كې يې پلارمحصل خان غازي خورا مهم رول په غزاګانوكې درلود . هما غه ؤ چې هلته مو شپه ونه كړه او دګندهاب په لوري وخوځېدو ، دبهې دښته مو چې ووهله نو ماښام ګندهاب ته نارسيده دخاپښ كنډو سره نزدې يوه كلي ته چې دآهنګرانو دكلي په نامه يادېده ورسيدو ، پلارمې وويل چې نور په پښو مزل نه شو كولی او زيات ستړي شوي يوو كه څوك په دغه كلي كې نه پيژنو فرق نه كوي ځكه دوی هم پښتانه دي او مونږ ته به شپه راكړي .زړه نازړه دغه كلي ته ورستانه شوو .

دماښام د اذان وخت نږدې ؤ ، دكلي يوشمېر كسان د ديوالونو چنو ته ناست وو مونږ ته يې په پراخه تندي ستړي مشي وويل ، د اودسونو لپاره يې سمدستي اوبه راوړې اودس او لمونځ مو وكړ .دلمانځه نه وروسته يې دكلي حجرې ته بوتلو . دغه حجره دټول كلي شريكه وه او ټولو كليوالو په شريكه هلته ډوډۍ راوړه او زمونږه يې خورا زياته ميلمه پالنه وكړه ، دماسختن لمانځه نه وروسته دكلي يوتن سپين ږيري زما پلار ته وويل چې سباته په ګندهاب كې د ماسل خان ملك په ځای د حليم زو دقوم غونډه ده چې د افغانستان دحالاتو په باب جوړه شوې ده .

پلارمې ترې پوښتنه وكړه چې چا جوړه كړې ده نو هغه سپين ږيري وويل چې مونږ ته پوره پته نشته خواوښي ته دسيد كريم خان لور ناسته ده مصرف يې مير افضل خان كړی دی . مير افضل خان دګوشتې دخانانوله كورنۍ نه وو چې د اعليحضرت ظاهرشاه دكورنۍ سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلوي درلوده اوپه وروستیو کلونوکې پېښور کې په خپل مرګ وفات شو ، میر افضل خان دکورنیو چارو په وزارت کې پخوانی مامور ؤ چې د پلار مې هم ډېر نږدې دوست ؤ . هماغه ؤ چې سهار دکلي دخلکو سره یوځای مونږ هم دجرګې ځای ته ورغلو .
څنګه چې میر افضل خان زما پلار ولید نو ډېر خوشحاله شو او زمونږ د راتګ پوښتنه یې وکړه. پلار مې ورته وویل چې پېښورته روان یوو او هجرت مو وکړ چې خپلو کورنیو ته ځایونه پیداکړو .
پلار مې میر افضل خان نه پوښتنه وکړه چې دا جرګه چا جوړه کړې ده ؟ هغه په ځواب کې وویل چې جرګه جنرال علومي جوړه کړې ده چې دمومندو قوم جهاد ته ملا وتړ ي. میر افضل خان او جنرال علومي هم سره خپلوي درلوده ، مونږ یې سمدستي خاص کوټې ته بوتلو هلته جنرال علومي او دپېچ درې شاه محمود صافی چې مخکې دجلال آباد دګمرك مدیر ؤ ، ناست وو ،هغوئ زما پلار او څارنوال محمد صالح معریفي کړل اوپه جرګه کې یې زما پلارته وخت ورکړ چې خبرې وکړي پلارمې چې دخبرو کولو خورا فصاحت یې درلود جرګې ته یې دکابل دکمونیست رژیم په ظلمونو، بې دیني او فجایعو باندې رڼا واچوله ، پلارمې جرګې ته وویل چې کله د انګرېزانوپه مقابل کې دمومندو قبایلوغزا کوله نو زمونږمشرانو تاسو سره یوځای لښکري کولې او د تاسې سره اوږه په اوږه جنګېدل . او س چې په کابل کې کفر را غلی نومونږ په تاسې دابدله لرو چې راپاڅېږئ او له مونږ سره یوځای ملا وتړئ .
جرګې په پای کې تړلو تصمیم ونیو چې دمومندو یو لوی لښکر به تیارېږي او دغزا لپاره به دکابل رژیم پرضد د افغانستان په لوري حرکت کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته صحیح پته وه نه لږېده چې د جرګې ترشاڅوك دي خو دا ښکاره وه دجرګې جوړونکې ډله د افغانستان د پخواني پادشاه محمد ظاهرشاه طرفداران وو.

مونږ دجرګې له پای ته رسېدو نه وروسته له ګندهاب څخه پس له څو ورځو مزل او ستړیا نه په موټرکې سپاره شوو او د شبقدر په لوري مو حرکت وکړ ، شپه مو مچنۍ سره نږدې دورسك کمپ ته یوړه . زما خسر او یو شمېر نور خپلوان هلته اوسېدل ، ورسك کې دپاکستان حکومت ،دحکمتیار اسلامي حزب پورې مربوط مهاجرینو اومجاهدینوته ځای ورکړی وو. دورسك سیمه دکونړ سیند په غاړه پرته ده ،په دغه ځای کې دپاکستان یوه فوځي قطعه هم پرته وه چې دمجاهدینو او مهاجرینو کورونه دیوې ویالې په واسطه چې دورسك په عسکري قطعه کې دننه بهېدله جدا شوې وو..

د ورسك په کمپ کې پرتګ او راتګ ډېر سخت بندیز وو ، کمپ کې اوسېدونکې کسانو ته مخصوص کارتونه ورکړل شوي وو ، دمېلمنو او بیروني کسانو نومونه په یوکتاب کې دمکملې پېژندګلوي نه وروسته درجېدل ، وروسته به مؤظف نفر دمېلمه دخپلوانو او دوستانو کورته خبر ور وړه اوبیا به هغه ځای نه یوتن راته اوپس له هغې به مېلمه ته دکمپ د ورننوتلو اجازه ورکول کېده ، دکمپ نه دوتلو په وخت کې به هم مؤظف نفر په کتاب کې ننبه کوله چې ګوندې څوك دبلې لارې کمپ ته نه وي داخل شوی . دجهادپه لومړي کلونوکې د ورسك کمپ دحکمتیار د اسلامي حزب دغړیو یو مهم او خاص ځای ؤ خو په ورستي کلونو کې چې نور کمپونه جوړ شول د اسلامي حزب مهم کسان هم دورسك نه نورو ځایو نو ته خواره واره شول او دمجاهدینولپاره دورسك نمبر۲ غنډ په نامه یولوی کمپ دغره په غاړه کې جوړ شو چې هلته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجاهدینوته فوځي زده کړه ورکول کېده او هم به چې دافغانستان څخه مجاهدین ورتلل هماغه کمپ کې به اوسېدل .
ورسك کې دمهاجرینو د کورنیو ژوند خورامشکل وو ځکه په یو کورکې دوه درې کورنۍ او سېدلې ، نارینه به بیرون د ونو لاندې دشپې پرېوتل ، د پېښور دښار نه هم خورا لرې و نو دسودا اخستلو لپاره مجبور وو چې د پېښور ښار ته لاړ شي ، دمېلمنولپاره هم قید و بست ډېر ؤ . هغه کسان چې په ورسك کې يې خپلوان درلودل له وېرې څخه هلته نه شول تللی چې خپل خپلوان یا دوستان وګوري ځکه چې اسلامي حزب به کوم کسان بندیانول هغه به يې هلته په ورسك کې ساتل . دکابل رژیم به د ورسك دکمپ پرضد ډېرسخت تبلیغات کول چې ګوندې دحکمتیار اسلامي حزب خلك وژني ، نو په دې حساب زیاتره هغه کسان چې دحزب غړي نه وو دورسك دکمپ نه به يې یو قسم وېره او ترهه کېدله .
تقریباً دوه اوونۍ مو په پېښورکې تېرې کړې ځارنوال محمد صالح او پلارمې داسلامي حزب مشر انجینر ګلبدین حکمتیار، دهغه مرستیال قاضي محمد امین وقاد او د ملي نجات دجبهې مشر حضرت صبغت الله مجددي سره وکتل ، د اسلامي حزب مشر انجینرحکمتیار زما پلارته د مومندرې دجبهې په قوماندان معلم نادرخان باندې مکتوب ورکړ ترڅو مونږ سره دخاص کونړ دولسوال دنیولو په پروګرام کې مرسته وکړي هماغه وو چې دپېښور نه مو دیوشمېر خپلوانوسره یوځای بېرته دخاص کونړ په لوري حرکت وکړ . په لاره کې به مو چې چېرته دمه کوله زیاتره کسان دګندهاب په جرګه کې دپلار دوینا او پېښورته زمونږ دتګ نه خبروو ،د مونږ سره دا سودا پیداشوله چې دکابل رژیم خو خامخا زمونږ دتګ نه خبردی او داسې نه چې زمونږ دکورنیو نه يې څوك بندیان کړي وي . په مزرې چینه کې مودمعلم نادرخان سره د دویم ځل لپاره وکتل او هغه ته مو د انجینر حکمتیار لیك ورکړ . معلم نادر خان وویل چې تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاړشئ او زمونږ مجاهدین به دشپې له خوا خاص کونړ ته ځانونه در ورسوي ! ځکه که محاهدین د ورځې حرکت وکړي نو دکابل رژیم دمومندو په قبائلوکې جاسوسان لري چې مخابرې ورسره دي نو زمونږ د حرکت دلوري نه خبرېږي .

مونږ بلاخره د ۱۳۵۸ کال دثور دمیاشتې په اخرو شپو کې خاص کونړ ته ورسېدو دماښام دتیارې نه وروسته خپلو کورونوته داخل شولو . زمونږ کورونو کې خیریت ؤ خو زما دکاکا زوی سید فضل ربي میاخیل چې دمنګوال په منځني ښوونځي کې معلم ؤ وویل چې دخاص کونړ ولسوال پېښورته ستاسې په تګ باندې خبر دی او له مانه یې پوښتنه وکړه خو ما ورته وویل چې هغوئ پېښورته په دې غرض تللي دي چې زمونږ هغه خپلوان چې مخکې مهاجرشوي دي بیرته دځان سره راولي او خپل فامیلونه یې همدلته پرښودلي دي . ولسوال وویل که داسې وي نو ښه ده .

ددې لپاره چې دمنګوال سیمې ته دولسوال دراتګ زمینه مساعده کړو نوزما دخسر ، مولوي غلام حضرت دهقانان مو راوغوښتل او دحاصلاتو پوښتنه مو ترې وکړه هغوئ وویل چې ولسوال امرکړی چې حاصلات چاته ورنه کړئ . مونږ ورته وویل چې ولسوال ته احوال ورکړه چې مولوي غلام حضرت پخپله راغلی او خپل کور کې دی نوحاصلات یې ورکړو او کنه ؟ کومې کورنۍ به چې مهاجرې شوې نو خلکي ریژیم به دهغوئ کورونه چورکول او دهقانانو ته به یې ویلې چې حاصلات با ید حکومت ته وسپاري. ولسوال چې زمونږ دراتګ نه بېرته خاص کونړ ته خبرشو نو په دې فکر و چې واقعاً زمونږ خپلوان بیرته کونړ ته ستانه شوي دي نو تصمیم یې نیولی وو چې زمونږ ځای ته راشي . متاءسفانه په همدغه شپه زمونږ یوشمیر خپلوان چې زمونږ سره پېښور نه راغلی وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاتې نه شول او دحکومت له وېرې بېرته غرونو ته وختل ، له بله پلوه دشهیدمعلم نادرخان دمجاهدینو هم څه پته ونه لږېده .

ولسوال عثمان غني په سبا تقریباً د دېرش کسانو سره په ناڅاپي توګه زمونږ کورته راغی . په دغه وخت کې زمونږ په کلاکې زما د تره زوی معلم عبدالودود ، دترور زوی مې خدای بښلی معلم عبدالصبور عزیزي ، ترونه چې خدای بښلي وکیل عبدالقادر او سید حسام موجود ؤ ، کله چې ولسوال زمونږ دکور په لوري را روان ؤ زما دتره لمسي سید افاق زما پلارته خبر راوړ چې ولسوال د دېرو کسانوسره زمونږ دکور په لوري راروان دی .

دا ډېره سخته شیبه وه چې حتماً ولسوال زمونږ دنیولو خیال لري او مخکې له دې چې مونږ ژوندي ونیسي نوباید یوڅه مقاومت وکړو ځکه دنیولو په صورت کې به زمونږ سزا بې له مرګه بل څه نه وي ، دجګړې او مقاومت په حالت به څه کېږي په داسې حال کې چې زمونږ ټول ماشومان او ښځې په کلا کې دننه موجود ؤ د تېښتې لاره هم نه وه ، پلارمې سمدستي وویل چې زما تره وکیل سید عبدالقادر چې دېره کې پروت ؤ او مریض هم ؤ دننه راولئ او پلارمې پخپله زمونږ دکور یوې چتې (بالاخانې) ته دټوپك سره وخوت . په دغه وخت کې زما د ترور زوی معلم عبدالصبور په وارخطایي راغی او زما پلارته وویلې که ته په ولسوال باندې ډزې وکړ ې نو ټوله کورنۍ به تباه کړي ، نوباید چې څه عکس العمل ښکاره نه کړې! پلار مې ورته وویلې چې که ولسوال خامخا کلاته په زوره رانوته اوزه یې نیولم نو خامخا به زه عکس العمل ښکاره کوم او تر اخرې سلګۍ پورې به مقاومت کوم او که کلا ته په زوره را دننه نه شو نو زه هم څه غرض پرې نه لرم ځکه زمونږ قوت کمزوری دی زمونږ سره فقط دوه تمانچې او یو پنځه ډزی قلاتی ټوپك ؤ یوه وړه پچیس چکوسلواکیایي تمانچه زما سره وه اوبله هسپانوي لاما تمانچه خاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ ته دبېرته ستنیدو په وخت کې دګردي غوث لمسي میا زرین چې دکلاول په کلي کې اوسېده دخپلې غاړې تمانچه یې زما پلار ته ورکړه او ورته وې ویل چې ولسوال ستاسې دتګ نه پېښورته خبر دی او ډېر احتیاط باید وکړ ي . میازرین دلومړي ځل لپاره مونږ په خپري کې ولید، خو په غیاب کې یې مونږ پېژندلو چې البته دا دهغه ډېر اخلاص ؤ چې خپله تمانچه یې زما پلار ته ورکړه .

ولسوال عثمان غني چې زمونږ دیرې ته را ورسېد دمنګوال او شاو خوا کلیو یوشمېر سپین ږیري او تقریباً شل کسه مسلح خلقیان ورسره وو، په کټونوکې دکېناستلوڅخه وروسته یې سمدستي زماڅخه پوښتنه وکړه چې مدیر صیب (پلارمې)چیرته دی ؟ د دې لپاره چې دولسوال نیت معلوم کړم نو ماورته وویل چې هغه دکاویړ کلي ته لږ ساعت دمخه تللی دی که ضرورت وي نو څوك به ورپسې ولېږم؟ ولسوال دلږ شیبې چرت څخه وروسته وویل چې نه، که راغی نو ورته ووایه چې د حکومت (ولسوالي) پورې یوځل راشي چې زما ورسره کار دی . ولسوال تقریباً نیم ساعت معطل شو ، مونږ هم ورته په بېړه چای ورکړ .د یوې پیالې چای څښلو نه وروسته ولسوال دخپلو کسانو سره رخصت شو او دکونړ دسیند په لوري وخوځېد ، مونږ فکر وکړ چې ګوندې دڅارنوال محمد صالح دنیولو پسې لاړ، ځکه دهغه کور دسیند په غاړه وو. ولسوال هم وارخطا معلومېده اوپه کومه لاره چې راغلی و هغه یې بدله کړه او په بله لاره د ولسوالۍ مرکز ته لاړ .

ولسوال چې څنګه خپل ځای ته رسېدلی و نو زما د ترور زوی معلم عبدالوکیل او دهغه وراره مامور عبد الظاهر یې سمدستي دجرګې په توګه راولېږل او پلارته مې یې وویل چې ولسوال وایي چې ته ولې پاکستان ته ځې ؟ که حکومت له دندې ګوښه کړی یې زه به دې بېرته په خپله دنده وګومارم او که څه بله ستونزه وي هغه به هم زه حل کړم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمنګوال کلی دخاص کونړ د ولسوالۍ لوېدیځ پلوته دسرحدي غره په لمن کې پروت دی چې تقریباً په نیم ساعت کې یو تن کولای شي چې دحکومت دتسلط دسیمې څخه ووځي او د ولسوالۍ دمرکز پورې تقریباً دوه ساعته پیاده مزل دی . پلارمې دوی ته وویل چې مونږ د اسلام په خاطر غواړو چې هجرت وکړو ، د وظیفې تقرر چندان اهمیت نه لري او نه زه له دندې څخه ګوښه کړی شوی یم ، ترڅو چې دا خلکیان په قدرت کې وي تر هغه به هېڅکله د رژیم سره همکاري ونه کړم . دوی دشپې بېرته رخصت شول او مونږ دهجرت لپاره ځان تیارکړ . ددې لپاره چې ولسوال سباته چې دپنجشنبې ورځ وه مونږ مصروف وساتي ، ترڅو زمونږ او څارنوال صالح محمد د نیولو لپاره ترتیبات ونیسي هماغه و چې دوه کسه خلقیان یې راولېږل چې یویې عزیز الرحمان چې مشهور په زلمي و چې دپلار مې دخوریي زوی و او بل احمد ګډوډ ، دکوکی باندې دمیرزاخانجان زوی چې دلېسې په دوره کې زما ټولګیوال و. خلکیانو په هر کور کې خپل جاسوسان روزلي وو او زیاد کسان دخپلو خپلوانوله لاسه جیلونو او یا پولي ګونونو(وژل کېدوځای) ته ولېږل شوو. خلکیانوته دا په غوږ ویل شوي ؤ چې کمونیستي انقلاب هغه وخت بري ته رسېدلی شي چې سړی دخپلوخپلوانو هېڅ پروا ونه لري او هرڅوك چې دکمونیستي انقلاب مخالف دی هغه باید له منځه یوسي ،و لو که هغه دکمونیستانو پلار ، وروراو یا خپل وي . زیات پلرونه دخپلو زامنو له خوا او ورونه دخپلو ورونو له خوامړه او یا بندیان شول ، هر خلکي غړي به چې داسې وکړل نو هغه ته به مادي امتیازات او یا کومه لوړه څوکۍ ورکول کېدله او په دې ډول به یې ګوند ته وفاداري ښودله، دوی ته مې پلار وویل چې زه به سباته تنرکلي ته ورشم ته ورشم چیرته چې زمونږ دتروروزو کورو او ولسوال دې هم هلته راشي هماغلته به وګورو ترڅو هغه په تمه پاتې شي او په مونږ پسې نوره قوه راونه لیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زمونږ دهجرت دحرکت وخت دشپې له خوا وو خو څرنګه چې زلمی او احمد رخصت شو، دسهار اته بجې وې او دثور دمیاشتې **۲۹** نېټه وه پلارمې قرآن شریف را وا خیسته مخ په قبله و درېد او وې ویل چې خدایه مونږ خاص ستا ددین په خاطر هجرت کوو ته دمونږ سره مرسته وکړې! د خدای ښنلي تره وکیل سیدعبدالقادر سره چې سخت مریض و او سترګې یې په او ښکوکې غرقې غرقې کېدلې د آخري ځل لپاره خدای په اماني وکړه او په یوه جوړه جاموکې مو دښځو او ماشومانو سره یوځای دغره په لوري حرکت وکړ .دومره فرصت نه وو چې دضروري شیانو دحمل اونقل لپاره مو څه وسایل برابر کړي وای .
مور مې چې مریضه وه او نه یې شو کولای چې د غره په لاره زمونږ سره یوځای مزل وکړي هغه مو د دوه وړوکو ورونو او وړو کې خور سره د کلي ګرام کلي ته دپلار دسانده‌و (باجه) خدای ښنلي ملك میر حبیب کورته ولېږله ترڅو دهغه ځای نه جلال آباد ته او بیا د طورخم په لاره پېښورته راشي ، مونږ سره زما کاکا سید حسام او دهغوئ کورنۍ هم یوځای هجرت وکړ .
څرنګه چې زمونږ دهجرت کولو پروګرام دجوزا دمیاشتې د شلمې نېټې په شاوخواکې وو تر څو مې ورور سلطان محمود چې د مزارشریف دکرهنې په لیسه کې یې سبق وایه هم راشي نومونږ باید د هغه دلیسې درخصت کېدو پورې صبر کړی وای خو شرایط داسې راغلل که مونږ یوڅو ساعته نور معطل شوي وای نو زمونږ نیول کېدل د رژیم له خوا حتمي و .
مونږ لومړي کسان وو چې دخاص کونړ د ولسوالۍ نه مو په رڼا ورځ دخپلو ماشومانو او تور سرو سره یو ځای هجرت وکړ ځکه تر دغه وخته هر څوك به دشپې له خوا په ډېره وېره دخلکیانو دامنیتي پوستو ترمنځ تېرېدل نو هڅه به یې کوله چې واړه ماشومان ونه ژاړي تر څو د امنیتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوستو مؤظف کسان خبرنه شي ، تر دغه وخته هجرت کول دومره مشکل وچې دنيول کيدو په صورت کې مرګ حتمي وو.

تر هجرت وروسته د ځپړې ملك محمدايوب راته وويل چې کله دګور يك دکلي اخوند زادګانو دمدير عبد الشکور بابکرخيل په مشري هجرت کاوه نو په لاره کې ترې يوماشوم پاتې شوی ؤ ځکه هر سړی پرخپل ځان و اونه پوهېدل چې څه به کيږي او راتلونکی به څنګه وي هرسړی په سوچونو کې ډوب روان و او د ځان پسې يې پښې راښکلې هغه وړوکی ماشوم يې پس له څو ساعتونو پلټنې څخه وروسته په لاره کې پيدا کړی و .

کله چې مونږ دکور نه حرکت وکړ نو پلار مې زما دترور زوی معلم عبدالصبور چې د زلمي تره وهغه ته وويل ، ووېل چې ته خپل کورته ژر لاړ شه او کله چې ولسوال ستاسې کورته راغی نو ورته ووايه چې مونږ وختي هجرت کړی دی ځکه مونږ سره دا وېره وه ګوندې نه چې ولسوال مونږ پسې فوځ دغره په لوري راو نه ليږي ځکه په هغه صورت کې زمونږ سره دمقاومت لپاره هېڅ وسايل نه وو او هم واړه ماشومان چې په غره کې يې مزل نه شوکولای راسره وو .

په ډېر تکليف سره موغرمه دبرچنچن کلي ته ورسوله ، غرمه مو د خان کاکا سره چې زما دخسر سره مخکې دهقان و تېره کړه . دبرچنچن کلي دهسکو غرونو په منځ کې ډوب پروت دی ،دکلي ولس تقريباً **۱۵** کوره دی او په قام باره خيل دي ، دبرچنچن خلك په اقتصادي لحاظ ډېر زيات غريب دي خو سره له غريبۍ ډېر زيات مېلمه پال دي، دجهاد په اوږدو کې برچنچن خلکو دمجاهدينو او مهاجرينو سره چې په دغه لار تېرېدل ډېرې زياتې مرستې کړې دي ، د لغمان،تګاؤ او د کوز کونړ دسيمو دمهاجرينو او مجاهدينو لار په برچنچن او ځپړې په کليو وه ، دخلکو دعايداتو منبع مالداري او دمالونو انتقال دخاص کونړ او ګندهاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر منځ وو چې جوپې به یې ورته ویلې اوبعضې کسانویې دپاکستان په مختلفو ښارونو کې چوکې داري کوله ، ټول کلي کې یو تن چې ګلاب نومیږي د عبدالخېلو دقبایلو په ابتدائیه ښوونځي کې تر شپږم ټولګي پورې سبق ویلی و نور ټول کلي کې هېڅا لیك او لوست نه شو کولای یو وړوکی جومات دکلي په منځ کې و خو ملا امام یې نه درلود .

په ټول کلي کې یو تن چې امیرجان نومېده یو اضافه کوټه دغره په یو کنج کې دکلي نه لېرې جدا درلوده نو مونږ ترې و غوښتل که دغه کوټه مونږ ته د اوسېدو لپاره راکړي نو دابه زیاته ښېګڼه وي تر یو وخته پورې به پکې واوسیږو .

څرنګه چې دکلي ولس دکابل د رژیم دبمباریو نه وېرېدل او هم د کلي ټول ورځنۍ اړتیاوې دخاص کونړ د ولسوالي نه برابرو چې دغره خلك ورته سمه (هواره ځمکه) وایي نو دا وېره ورسره وه که دوئ مونږ ته پناه راکړي ، نو دوی به د خاص کونړ د ولسوالۍ نه منع شي ځکه دکابل رژیم ټولو مهاجرینو ته اشرار ویل او اشرارو ته پناه ورکول یوه لویه ګناه وه.

هماغه و چې امیرجان چې مونږ ورته امیر جان ماما وایه مونږ ته یې خپله کوټه رانه کړه او مونږ مجبور شوو چې یوه بل لرې کلي ته چې کنډوالی نومیده او هلته زما د تره سیدحسام دکډې (ښځه)خپلوان وو لاړ شوو . د برچنچن او کنډوالی تر منځ یو ډېر سخت جګ غاښی دی چې د ګڼو څېریو تر منځ ورته لار تللې وه او پس له شپږ ساعتونو اوږده مزل نه دکنډوالی کلي ته ورسېدو او دخاتم ملك کورته چې زما د تره د کډې تروزی و، ورغلو .

خاتم ملك ته مې پلار وویل چې مونږ دحکومت له لاسه را مهاجر شوي یوو او غواړو چې دلته دېره شوو. خاتم ملك چې په قام ماماخیل و، وویل چې مونږ په دواړو سترګو تاسې ته ځای درکوو او هرکور مو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښ وي هغه به تاسې ته خالي کړو ، په کنډوالی کې هم یوڅو په ګوتو شمېر کورونه چې ټول سره تربوران وو استوګنه درلوده او د دوی ژوند په مالداری ولاړ و څرنګه چې مونږ دخاتم ملك سره د خپلولي اړیکې درلودې نو نورو دتره زامنو یې هم د دوی مخالفت نه شو کولای چې مونږ هلته دېره نه شو ځکه دپښتني دود او دستور په اساس پښتانه خپلوانو ته په سخته کې پناه ورکوي او مرسته هم ورسره کوي .

دکنډوالی کلی مونږ مخکې نه ولیدلی او لارې نه ډېربچ یعنې په کنج کې پروت دی او د خلکو به پرې هېڅ تګ او راتګ نه و ، شپه مو چې تېره کړه پلارمې راته وویل چې دا کلی زمونږ د اوسېدو لپاره ښه نه دی ځکه چې مونږ خو د دې لپاره هجرت نه دی کړی چې په غره کې واوسېږو ، زمونږ هدف خو دا دی چې دخاص کونړ د وضیعیت نه باید خبرشو او هم خلك باید جهاد ته تیارکړو چې دحکومت پرضد قیام وکړي ،زمونږ لپاره د اوسېدو ښه ځای په لومړي قدم کې دبرچنچن کلي او په دویم قدم کې دڅېري کلي دی چې دواړه په لاره کې پراته دي او دخلکو تګ او راتګ پرې ډېر دی .

د څېرې دکلي اولس په قام بوټی خېل دي چې ماماخېل هم په برڅېري کلي کې استوګن دي ،چاچې په قبائلو کې ژوندکړی نه وي نو دهغه خلکوپه دود او کولتور باندې سړی سهي نه پوهېږي ، قبیلوي ژوند په ګوندیو (ډلو)ولاړ دی دکلي هره کورنۍ مجبوره ده چې په یوه ګوند کې واوسېږي اوګوندي زیاتره په کلي او کور کې د دښمنیو او تربګنیو په اساس جوړېږي چې د دغه ګوندیو سلسله د مومندو دیوه سرنه نیولي تر بل سره پورې موجوده ده او هره کورنۍ دبل کلي دیوې کورنۍ سره په ګوندي کې شراکت لري او حتیٰ چې څوك غواړي چې په کوم کلي کې خپلولي وکړي نوباید چې په خپله ګوندي یا ډله کې وکړي زیاتره دګوندیو اړیکي په همدې ډول خپلولیو باندې ولاړې دي ،که څوك په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلي کې دښمني لري نو دګوندي ډله دهغوسره هرنوع مادي او معنوي مرستې کوي او حتی سرې دمورچلو دساتلو لپاره ورته لېږي .
د دغه خپلویو سلسله دومره دقیقه او سنجول شوې ده چې په یوه کورکې د دوه ورونوترمنځ خپلوان هم معلوم دي د دوی ترمنځ او یا د دوی د زامنو ترمنځ چې په خپل منځ کې سره تربوران دي دښمني پېښېږي نو دهرچا خپلوان او طرفداران یعنې دګوندي ډله معلومه ده او حتی یو ورور نه شي کولای چې دهغه بل ورور دخپل سره نوې خپلوي وکړي .
څرنګه چې دمومندو په قبائلو کې حکومت او یا هم لیکلي قوانین نشته دي نو ټول قوانین د نرخ ،دود او دستور په شکل دهرچا تقریباً زده دي او چاته چې په بعضې پېښو کې څه مشکل وي نو د کلي دمشر یا بل هغه څوك چې په نرخ پوهېږي دهغه نه پوښتنه کوي او دا په دې خاطرکوي که داسې عمل چې د دوی دنرخ یا دود په خلاف وي باید ونه کړي که نه بیا دجرګې له خوا ملامتېږي ، همدا علت دی چې دمومندو په قبائلو کې نظم برقراردی او هر سړی په خپله لاره سم روان دی ، چاچې دقبیلوي نرخ یاقانون نه سرغړونه وکړه د قام له خوا هغه ته سزا ورکول کېږي ، زیاتره قوانین لکه د انګلستان دقوانینوپه شان په روایتي اصولو ولاړ دي .
د اصلي موضوع نه باید لرې لاړ نه شم دبوټې خېلو په قوم کې په دغه وخت کې دوه ګوندي موجودې دي چې دیوې خوا دګوندي مشر دکوز څېري ملك محمد ایوب خان دی او دبلې خوا دګوندي مشر دبرڅېري ملك خلیل و چې دواړه نژدې د تره زامن هم وو .
د دواړو کورنیو ترمنځ دښمني (پتنه) دخپلو خپلوانو دلنګې (طرفداري) په اساس پیدای شوې وه .
دبرچنچن اوسېدونکي په قوم باره خېل او دملك محمد ایوب خان په ګوندي کې و او بل کلی چې دانارو په نامه یادېږي دهغه اوسېدونکي دملك خلیل په ګوند کې و ،چې د دواړو کلیوتر منځ هم پتنه وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دکنډوالی دکلي اوسېدونکي دملك محمد ایوب خان په ګوند کې و او کله چې مونږ دخاتم ملك سره دبرچنچن په کلي کې د اوسېدو مسئله مطرح کړه هغه وویل چې د برچنچن اوسېدونکي دملك محمدایوب خان دګوند غړي او هم نږدې خپلوان دي او هم د هغه ورور حاجي عمر د وه کوټې دبرچنچن په کلي کې شته دي او زه فکر کوم چې هغوی به تاسې ته خپلې کوټې هم درکړي ، هماغمه و چې زه او پلارمې د ځپرې په لور وخوځېدو او خپله کورنۍ مو په کنډوالی کې پرېښوده ، دکنډوالی او د ځپری کلیو تر منځ یو ډېر سخت غاښی (کوتل)پروت دی او په ډېرتکلیف سره چې دجوزا دمیاشتې لومړۍ نېټه وه او د(برو) سخت تود باد لړیده د ماسپښین له پلوه کوز ځپر کلي ته ورسېدو او راسًا دملك محمد ایوب خان کورته لاړو ، دملك محمد ایوب خان ورور ارواښاد حاجي عمر چې زما دپلار مخکینی دوست و او زمونږ دکورنۍ سره یې نژدې اړیکې درلودې چې دهمدغه نژدې اړیکو په اساس وروسته مونږ دملك محمد ایوب خان لسمۍ چې دملك محمد علي لور ده خپل ورور ته وغوښته او د دوی دکورنۍ سره زمونږ دخپلوي اړیکې جوړې شوې .

تصادفاً په همدغه وخت کې دبرچنچن امیرجان ماما هم په ځپري کې و. مخکې له دې چې مونږ دکور موضوع دملك محمد ایوب خان سره مطرح کړو هغه مونږ ته وویل چې دتاسې لپاره خپله کوټه خالي کړي او هرڅه چې پیښېږي هغه به کېږي او زه دتاسې پسې راغلی وم چې تاسې پیداکړم ، څرنګه چې مامخکې وویل چې دمومندو قوم د ستانه دارو ډېر احترام کوي نو امیرجان ماما ته دا خبره ډېره بده درېدلې وه چې ولې یې مخکې مونږ ته ځای رانه کړ او په خپله خبره پیښمانه شوی و او په ډېر عذر یې وویل چې تاسې به حتمي زماپه ځای کې اوسېږئ ، امیرجان ماما وویل چې ده دکلي نورو اوسېدونکوسره هم مصلحت کړی دی او هغوی هم په دې راضي دي چې مونږ هلته واوسېږو ، څرنګه چې دځپرې کلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته زمونږ دتګ اصلي موخه دځای پیداکول و هغه ترسره شوه، نو پلارمې د امیرجان ماما سره دبرچنچن په لوري وخوځېد او ما ته یې دنده راکړه چې واړه (فامیل) دکنډوالی دکلي نه برچنچن ته راولم .

دامیرجان ماما کوټه چې دغره په څنډه کې پرته وه، وړه وه، چې یوائې ښځې او ماشومان پکې په ولاړه ځایدل اوموږ په لاندې خوړ کې په جومات کې اوسېدو چې مېلمانه به هم هلته دموږ سره دباران په صورت کې په جومات کې او سېدل .کله چې زه دکنډوالي کلی ته ورسېدم او خاتم ملك ته مودکوټې دپیداکوخبره وکړه نوهغه په دې اصرار وکړچې موږ باید حتمي یوڅوشپې هلته پاتې شو چې بالاخره یې موږ ه یې یوه اونۍ هلته معطل کړو او زموږ یې ډېره زیاته مېلمه پالنه وکړه .

هماغه وه چې ما یوائې خپله کورنۍ برچنچن ته راوستله او دسید حسام کاکافامیل هماغلته په کنډوالی کې پاتې شو . د امیرجان ماما کوټه هم زموږ پخلنځای و ، هم تحویل خانه او هم دماشومانو لپاره د استراحت خونه ، دبرچنچن اوسېدونکو زموږ د راتګ نه دمخه دشپې له خوا زموږ دکور یوڅه ضروري شیان چې دمنګوال په کلي کې زما دتره زوی سید عبدالودود کره وو دشپې له خوا راوړی وو او دبرچنچن په کلي کې مو دجهاد دپیل کیدو په نیت دېره جوړه کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم څپرکی

د مومندو لښکر :

د ۱۳۸۵ هـ ش کال دجوزا دمیاشتې تقریباً نیمایي وه چې د مومندو لښکر دمیچنې او ګندهاب دسیمو نه چې د پېښور شبقدر ته نږدې سیمې دي راخوځیدلی وو او د زیارت په غاښي کې یې یوه لویه غونډه کړې وه ، دزیارت غاښی چې دمزرې چینې او کوډاخېلو ترمنځ یوه وړه غونډۍ ده چې دمومندوقبائل همېشه خپلې مهمې غونډې هلته کوي .
دلښکر مشرانو فیصله کړې وه چې دقبائلو لښکرباید دوه برخې شي چې یوه برخه باید دننګرهارولایت کامې اوګوشتې ولسوالیو په لوري لاړه شي او بله برخه د خاص کونړ د ولسوالیو په لوري جهاد پیل کړي . دمومندو دقبائلو زیاته برخه چې ټول ترك زي ، حلیم زي،خویزي او هم دبیزو یوه زیاته برخه دګوشتې او کامې په لوري خوځیدلي وو چې د دوی مشري ، دکوډاخېلو سیال میراجان کوله ، که څه هم نوموړی دقوم له خواد دغه لښکر دمشر په توګه نه وټاکل شوی خو خورامهم رول یې درلود ، سیال میراجان چې مشهور لیکوال او ادیب هم و په افغانستان کې یې ډېرې ځمکې اوجایدادونه درلودل چې د ۱۳۵۷ هـ ش کال د ثور د کودتاه نه وروسته یې افغانستان پرېښود او په خپل اصلي ټاټوبي کو ډاخېلوکې دېره شو .
سیال میراجان دملك امین دکوډاخېلوسره دځو لسیزو زړه دښمني درلوده چې په همدې اساس دامین کورنۍ دکابل درژیم پلوي وه خو دلښکر مخه یې نه شوه نیولی ځکه دټول مومندقام سره مقابله ورته ستونزمنه وه ، دکامې اوګوشتې دلښکرو سره فردوس خان چې دګوشتې له خانانو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

و هم ملګری و. دپاکستان له خوا یوشمېر مجاهدینو ته چې د اسلامي حزب غړی وو ښې وسلې ورکړل شوې وې په مزري چینه کې د فردوس خان سره اوسیدل. حضرت صبغت الله مجددي هم دلښکرمشرانو ته یوه اندازه کارتوس او مهمات ورکړي وو او دپاکستان حکومت هم د دغه لښکر په تحریکولو کې فعاله ونډه درلوده چې زیاتره مشرانوسره یې پټې ژمنې کړې وې .

دلښکر په بله ډله کې چې دخاص کونړ په لوري یې حرکت کړی وو د عیسیٰ خېلو ، خوګاخېلو ،دشونکړې ساپي ، دمیا د درې حسن خیل او دسوری مومندو (شالی ، ولي او سرکنړ) برخه درلوده .

دخاص کونړ ولسوالۍ ته نږدې د داخلېدو نه مخکې مونږ دیوشمېر مجاهدینوسره خپل کورته ښکته شوو او دېره په دېره مو د خلکي رژیم پرضد تبلیغ پیل کړ او دخاص کونړ ولس ته مو دلښکر سره همکاري او ملاتړ ته بلنه ورکوله چې همداحرکت دخاص کونړ په ولسوالۍ کې دمسلحانه جهاد علني پیل و .کله چې مونږ ماسپښین دخاص کونړ دکنډرو کلي ته ورسېدو دمه یا د حسن خېلویوه وړه ډله دشیخ زیګر کورته راښکته شوې وه او له هغوئ مو دلښکر په اړه پوښتنه وکړه چې څه تصمیم یې نیولی وی ، هغوئ وویل چې لښکر ښکا ته د قاضي جوړ (ډنډ) سره چې دشالي او ولي ترمنځ پروت دی جرګه کوي او هلته تصمیم نیسي هماغه و چې مونږ هم دغره په طرف و خوځېدو ترڅو ماښام قاضي جوړ ته ځان ورسوو.

که څه هم دمومندو په هره کورنۍ او کلي کې مشران په مشخصه توګه نه دي ټاکل شوي خو د ګوندیو په اساس په هرکلي کې مشران معلوم دي او دهغوئ رایه دتصمیم نیولو په هکله معتبره ده ، که څه هم په اکثریت کلیو کې دکابل رژیم یوشمېر طرفداران درلودل خو دمومندو دقام د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمومي حرکت پرضدیې چې د اسلام ،غزا او جهاد په نامه وه څه نه شو کولای .

په روایتي شکل د مومندو د وړو قومونو مشران د مومندو دلویو قومونویاخېلونو مشرانو پسې ځي چې په دغه لښکر کې دخوګاخېلو قوم لوی و نو د لښکر مشري هم تقریبا دخوګاخېلو دمشرانو په لاس کې وه ، د خوګاخېلو مشران حاجي عبدالخالق او فقیر حاجي وو ،څرنګه چې دواړه ډېرسپین ږیري وو نو د دوی پر ځای مشري د دوی زامنو شاه موبندملك او ملك قجیرکوله .

د شالي مشران غازي حاجي او فېروز حاجي وو دولې مشران ملك محمد ایوب خان ، ملك خلیل اوخټ ملك وو ، دعیسئ خېلو دقوم مشر ګل ملك نومېد ، همداشان دخاص کونړ د ولسوالۍ نه مشران زما پلار سیدمحمود حسرت دچندراؤ ، د اخون زادګانو نه څارنوال صالح محمد ، دمیاګانوله کلي نه ګل سید میا ، دکوز بوټي خېلو نه قومندان غازي محمد او دسنه خېلو نه ظاهرخان و .

دشخصي ګوندیو او دښمنیوپه اساس دغه لښکر هم دوه تقسیم شو چې دیوې ډلې مشري ملك شاه مونډ او دبلې مشري ملك قجیر کوله .

دقاضي جوړ په غونډه کې دلښکر مشرانوفیصله وکړه که چېرې د زړو دښمنیو په اساس چا په یوبل باندې برید(ډز) وکړ نوهغه کس ته به سخته سزا ورکول کېږي او دجهاد او غزا په خاطر باید ټولې زړې دښمنۍ شاته واچول شي ، که چا دلښکر فیصلې څخه خلاف سرغړونه وکړه نو کور به یې سېځل کېږي او لس لکه افغانۍ جریمه به ترې اخیستل کېږي .

لښکر دخاص کونړ دمشرانو څخه هم وغوښتل چې دوی دوه تقسیمه شي ځکه دوی دولسوالۍ اوسېدونکي دي اوباید لښکرته مشوره ورکړي ، هماغه و چې پلار مې او څارنوال محمد صالح دشاه مونډ ملك د ډلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره او قوماندان غازي محمد او نور مشران دملك قجير د ډلې سره شول .په همدغه شپه دملك قجير ډله په دې فکر وه چې د خاص کونړ په ولسوالۍ باندې حمله بلې شپې ته معطله شي خو دشاه مونډ ملك ډلې غوښتل چې د خاص کونړ ولسوالۍ ته داخل شي او دخلکو سره باید خبرې وکړي .

شاه مونډ ملك مې پلار ته مخ راواړوه چې میاصیب ستا څنګه خوښه ده نو پلارمې هم دخاص کونړ ته دکوزيدو طرفدار و نو فيصله په همدې وشوه چې کومه ډله غواړي چې داخل شي هغه دې داخل شي اوبله ډله دې سباشپې ته خاص کونړ ته راشي پلار مې شاه مونډ ملك ته وويل چې مونږ په دې شرط خاص کونړ ته ښکته کېږو چې سبا يعنې دورځې ببرته باید غره ته ونه خېژو ځکه چې ولس د خلکي حکومت پرضد قیام ته اماده دی او حکومت هم نه شي کولای چې پر مونږ حمله وکړي .

شاه مونډملك دا خبره ومنله او دشپې په یوه بجه تقریباً د دوه سوه کسو په شاوخواکې دخاص کونړ ولسوالۍ ته داخل شو .

دلښکر يوګروپ دمنګوال په منځني ښوونځي چېرته چې د حکومت يوه پوسته وه حمله یوړه خو دمنګوال دکلي له خوا چې د حکومت نه د دفاع په خاطر ټوپکې اخیستې وې ډزې وکړي او جګړه پیښه شوه ، دښوونځی ساتونکو کلي ته و تښتېدل او لښکر د منګوال ښوونځی یوه برخه وسېځله ،لښکرهمیشه بې سره روان وې او دچاقوماندې ته غوږ نه نیسي چې دلښکر ښکته کېدل ولسوالۍ ته هدف دا وو چې دخلکو سره خبرې وکړي نه داچې ښوونځي وسېځي خو یوڅو کسه چې د اسلامي حزب سره يې اړيکي درلودل د لښکر دغه ګروپ دوئ تشويق کړی ووچې په ښوونځي حمله یوسي او هغه وسېځي .لښکر هم دمنګوال دکلي دمقاومت نه وروسته بېرته دوعدې په خلاف دبرچنچن سره نږدې دروازګی سیمې ته غره ته وختل ، پلار مې چې په سیمه کې پاتې و نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروازګی کې ورته لښکر منتظر و په دغه شپه زه دلښکر سره نه وم اوسهار دروازګي ته راغلم ، زما د راتګ پورې مې پلار نه و راغلی دټول لښکر او زماهم ورته سودا وه چې ګوندې حکومت نیولی نه وي .پلار مې په دې امید و چې لښکر به په سیمه کې پاتې کېږي خو لښکر بې له دې چې دیواو بل احوال نه خبر شي بېرته دغره په لوري خوځېدلي و . پلار مې چې ټوله شپه په ویښه تېره کړې وه په یو خوړ کې یې استراحت کړی و او سهار ناوخته دلسو بجو په شاوخوا کې دروازګي ته را ورسېدخو ډېر زیات په قهر او خفه وو .

د قومي لښکر اداره کول او منسجم کول څه اسانه کار نه دی ځکه چې د ډېرو خلکو نظریات په کې شامل دي او هېڅ پروګرام په سهي توګه عملي کیېدی نه شي خو سره له دې هم په دغه شپه دواړه خواته کوم ځاني تلفات ونه رسېدل . کله چې مو د لښکر بلې ډلې سره تماس ونیو نو فیصله په دې وشوه چې سبا شپې ته ټول لښکر دکلاول سره نږدې په ډاګ کې چې دخاص کونړ ولسوالي ته نږدې پروت دی راټول شي ،چې لازم تصمیم ونیسي سبا شپه لښکر چې تعداد یې تقریباً پنځه سوه کسوته رسېد، دکلاول سره نږدې راټول شول او فیصله په دې وشوه چې لښکر باید بیا دوه ډلې شي او خاص کونړ ته به ښکته کېږي او بېرته به غره ته نه راخیژي ، یوه ډله دکونړ دکلي په لور وخو ځېده او بله ډله دمنګوال او کنډرو دکلي په لور چې دخاص کونړ لویدیځې برخه کې واقع و، وخوځېدلې .

په دغه شپه دکنډروکلي په کلي کې لښکر د ملیشه وو یو څه کورونه وسوځول او لښکر په خاص کونړ کې پاتې شو ، تقریباً ۹۵ کسان یواځې زمونږ په ځای کې د شاه مونډ ملك په شمول پاتې شول ، په سبا مو دمنګوال کلي ته چې اتمرخېل دي ځواب ولیږه چې تېره شپه تاسي ولې په لښکر ډزې وکړې، هغوئ په ځواب کې وویل چې مونږ فکرنه کاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې لښکر راښکته شوی دی او یوائې څوکسه غلچکي دي چې غوښتل یې دمنګوال ښوونځی وسوځوي نو ځکه مونږ جګړه وکړه او که دا مونه وی کړی نوبیا حکومت مونږ نه پرېښودلو ، عجیبه دا وه چې حکومت خپل موراال بایلودی وو او دلښکر مخه یې نه نیوله او یابه دا فکر ورسره و که عکس العمل ښکاره کوي شاید چې زیات کسان ووژلای شي ، په هر حال مونږ دمنګوال دکلي د مشرانوسره په خبرو اخته و چې د لښکر یوګروپ د لوټانو درین په سیمه کې د منور خان په کور کې چې په منوګي یې شهرت درلود، ورغلی و او غوښتل یې چې دهغه نه ټوپك واخلي ځکه چې هغه په ملیشه کې و او هم دهغه زوی نور رحمٰن غزنی په کندهارکې صیب منصب و .

منور خان خپل مقاومت وښود او د ټوپك ورکولونه یې ډډه وکړه او جګړه یې ددغه ګروپ سره پیل کړه، چې په لومړي سرکې دخوګاخېلو دفقیر حاجي لمسی شهید شو او لښکر د منور خان کور محاصره کړ، حکومت هم دمنور خان دحمایت لپاره دخاص کونړ ولسوالۍ ملیشه راولېږله او د دواړو خواو ترمنځ لاس په لاس جګړه ونښته ، دلښکر یو ګروپ چې عیسی خېل ورسره و دګل ملك قوموندان غازي محمد او دهغه ورور ګل عباس په شمول دملیشه تر شا لاره ونیوله او ملیشه د لښکر په منځ کې راګېرشو ، دسختې جګړې نه وروسته تقریباً دولس کسه ملیشه ووژل شول اوتقریباً څلویښت میله وسله دلښکر لاسته ورغله . د وژل شوو ملیشه وو په ډله کې دمنګوال دکلي دین محمد نجاراومحمد جاله وان هم شامل و.

د دې پېښې نه وروسته دکابل رژیم دسوري تېره څوکۍ ولسوالۍ نه د اوبوس توپونو او زري پوش ټانګونوپه ذریعه دخاص کونړ دغره دغاړې سیمې دپنځه شپږ ساعتونولپاره په مسلسله توګه وویشتلې. توپونو ډېر بد اوازونه درلودل او رژیم هم غوښتل چې خپل پوره قوت وښايي او لښکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویروي دا لومړی ځل و چې مونږ د توپونوجګړه ولیده ، ماښام مونږ دچندراو کلي ته ځان ورسوه ، څارنوال محمد صالح اوقومندان غازي محمد هم هلته موجود و او وې ویل چې ټول لښکر بېرته غره ته ختلی دی او هیڅ تلفات نه شته دي .

د توپونو د ډزو په وخت کې ښځې او ماشومان ، سپین ږیري او ځوانان دغره دلمنو نه دخاص کونړ دسیند دغاړې په لوري منډې وهلې او خپل کورونه یې پرېښودل دغره د غاړې کلا ګانوته سخت زیان رسېدلی وو او یوشمېر څاروي وژل شوي ووخو ځاني تلفات یې نه درلودل .

مونږ د قومندان غازي محمد په کلا کې شپه تېره کړه او سهار وختي غره ته وختلو چې دلښکر پته ولږوو خو دلښکر هیڅ پته نه لګېده ټول خپلو کورونو ته ستانه شوي وو ، لښکر چې دکابل د رژیم دبې شمېره توپونو ډزې اورېدلې وې نو ټولې ډلې سره خورې شوې او هرچا خپلې پښې سپکې کړې وې ، مونږ غره کې خپلو کورونو ته ستانه شوو ، کله چې مونږ برچنچن ته ورسېدو او دلښکر دهغې بلې لویې برخې نه چې تعداد یې تقریباً لس زره کسانوته رسېده ځان خبر کړ. هغوئ لا پخوا ماتې خوړلې وه او خپلو کورونوته ستانه شوي وو . دګوشتې په سیمه کې دکابل رژیم په دغه لښکر بمباري کړې وه او هم یې یو تعداد کسان ترې ژوندي نیولي وو ، که فردوس خان او د حکمتیار د اسلامي حزب مجاهدینو په دغه ځای کې دکابل د رژیم د قواوو سره مقاومت نه وای کړی نو دلښکر زیاته برخه به وژل شوې او یا ژوندي نیول شوې وای ، سیال میراجان هم لښکر ته د خورېدو رایه ورکړې وه ، داسې لښکر په پخواني وختونو کې موثریت درلوده چې پرمخ تللې وسلې نه وې او په اوسني وخت کې چې دحکومت سره ډول ډول پرمخ تللې وسلې وې دلښکر لپاره ډېره مشکله وه چې په خپلو زړو ټوپکو مقاومت وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعيتونو په بهير کې

وروسته دميراجان سيال مخاليفينو دا اوازې خپرې کړې چې ګوندې
ميراجان سيال دکابل له رژيم نه پيسې اخيستي دي نو ځکه يې دلښکر
دخوريدو اجازه ورکړې ده خو ما چې کله له سيال ميراجان نه په ورستيو
کلونو کې په پيښور کې دلښکر دماتې په اړه پوښتنه وکړه ، نوموړي وويل
چې د ننګرهار په فرقه کې ده د يوشمېر صاحب منصبانو سره چې
اکثريت يې د افغان ملت ګوند غړي وو تماس درلود نو هغوئ ورته
اطمنان ورکړی و چې څنګه لښکر دکامې ولسوالۍ ته داخل شو نو دوئ
به د ننګرهار په يولسمه فرقه کې مسلحانه قيام وکړي او دلښکر سره به
يوځای جلال آباد ونيسي خودکابل رژيم دصيب منصبانو په دغه قيام
خبرشوی وو او هغوئ يې ونيول .
سيال اميرجان وويل څرنګه چې دلښکر شمېر ډېر زيات وو او ټولو
يواځې ټوپکې درلودې نو دوی نه شول کولای چې دکابل رژيم د ټوپك او
ټانګ سره جبهه يې جګړه وکړ ي نو که ښکته شوي وای نو په زرګونو
کسان به بې ځايه وژل شوي وای او دابه زما په غاړه يو ډېر لوی تاريخي
مسؤليت وي بې له دې چې کومه نتيجه په لاس راشي .
سيال اميرجان وويل چې خلك چې هر څه وايي فرق نه کوي خو زما
مقصد داو چې لښکر بايد دکامې اوګوشتې ولسواليوڅخه روغ رمټ وو
ځي او په همدې اساس مې دلښکر دماتې مشوره ورکړه.
که څه هم دغو لښکرو دکابل درژيم سره کومه غټه جګړه ونه کړه او نه
يې کومه سيمه ونيوله خو په مشرقي ولاياتو کې يې درژيم پرضد دجهاد
پروسه ګړندۍ کړه او زياترو نورو قومونو ته يې دا وښودله چې دومندو
لوی قام دکابل درژيم پرضد دی .
د دې خبرې يادونه ضروري بولم چې که څه هم دپاکستان حکومت د
لښکر دحرکت په غير مستقيمه توګه ملاتړ کاوه خو لښکر دقوم په روايتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

جذبه جوړ شوی وو او ددغه لښکر په تشویقولوکې د یو تن ولسي شاعر رفیق جان رول خورا ارزښت درلود .
رفیق جان چې په قوم عیسی خیل و دثور دکودتاه نه وروسته یې دکابل درژیم پرضد شعرونه ویل او هغه به یې دساز(موزیك) سره په پېښور کې په کیستونوکې کمپوز کول . د رفیق کیستونه به په ډېره زیاته اندازه دعامو خلکو له خوا اخیستل کېدل .په دغه کیستونوکې مومندو او هغه نورو قومونو ته چې نه یې غوښتل دکابل د رژیم پرضدقیام وکړي او یا چوپ (بې طرفه) ناست وو دپښتونولۍ پیغورونه ورکول او یوازې دساپو قوم ستاینه به یې کوله چې هغوی مخکې دپېچ په دره کې جهاد پیل کړی وو ، په شعرونوکې د مومندو قوم ته یې هم زیات پیغورونه ورکړي وو چې پلرونوبه یې دانګرېزانو په مقابل کې په میچنۍ او خاپښ کې غزاګانې کولې او د اسلام په نامه به جنګېدل اما دا چې اوس په کابل کې کفر راغلی تاسې غلی یاستئ .
خلاصه داچې د رفیق جان کېستونه به دلښکر هرې ډلې سره وو او هغوئ به په دېرو او کورونو کې غږول او دقومونو احساسات به یې راپارول .
د رفیق جان یوشعر دنمونې په توګه رانقلوم ، دغه شعر په هغه وخت کې ده ویلی چې جهاد یوائې دکونړ ولایت دنورستان او دساپو په باډیل ،دیوه ګل، مزار،پېچ اوشونګړې درو کې پیل شوي و .

راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
په ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راپاځه ته خو یې هغه مومند
چې دواړه فرنګیان دي په ناقي کي کړه پابند
پخواني به جنګېدل اوس دې ولې ورك شو خوند
پاڅېږه دایمل دتورې شرنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
په فکرکې حیران یم باجوړو ته
د دوی مشران به پخوا ټول تله جګړو ته
ځلمو له هتکړې دي متې نه نیسي بنګړو ته
راپاڅېږئ ځلمو ځای دغورځنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
راپاڅېږئ د ډېر خلکوراپورته غوګین(۱) کړي
چړاوی په سرونوکې تېره تېره سنګین کړي
لونګ په کې کارتوس شو غاړه کې به لونګین کړي
دپلار تورې دې بیا نیولی زنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
د پلار په قدم ځکه قدم نه ږدي چې محتاط دي
پنځلس چې زامن یې دماموندوو چې میرات دی
خپګان دی رانه نه کوي کمزوری غوندې ذات دی
وهلې کوهستانیانو دشړی لنګ دی چې ځو
ساپو کې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
اوس کله به ښایسته ځلمی راپورته دبونېر شي
چې توره واخلي دکفارو نه چاپېرشي
چترال که راسره شو نوزمونږ لښکر به ډېر شي
کابل دمسلمان په وینورنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو

---

۱ – غوګین (۳۰۳) یعني سرپوښ ټوپک ته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

راځه یاره راځه ستادننګ دی چې ځو
کابل بېرته اخلي په تېراکې افریدي دي
ټوپك به ځنګ ته واچوي ګلونه دریدي دي
لندن ته تښتیدلي انګریزان ترې فریادي دي
شینواري خوهر یوپه دین پتنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
شینواري پتنګان دي شو نمبر داورکزي
دټل ،پاړه چنار خلك به ټول درسره ځي
جنډې به په کابل کې دخلکیانو وسېځي
کپره د دښمن ورته بادرنګ دی چې ځو
ساپو کې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
کپره د دښمن به غوځوي وزیرمسید
هم داچې ترامید دی په دښمن به وکړي برید
ماتم به دښمنانوباندې راولي مزید
یوګام ځمکه زمونږ تخت اورنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
یوکاڼی دوطن دسلو لالونونه زیات دي
قبضه چې رانه روس کړی ده زړه زماستي دی
ځنګل اوغرونه پریږده ډاګ یې دومره همتي دی
ښایسته یې سپیلنی لکه لونګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ښایسته ښایسته قومونه زړه له ورکي تسلي اوس
همت ځان کې پیداکړئ دمحمود او ابدالي اوس
بېخ نه لري کچه بوټی دبنګ دی چې ځو
کابل کړئ دروس دغاصبانونه خالي اوس چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
بېخ نه لري خوشې بې بنیاده غوندې بوټې دی
غوړونه دکوکري ،بریت دموږك خوله کې پشي دی
غاښونه دلیوه لري دخره یې ارغشی دی
په شکل کې د دیو نه هم بدرنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
په ژوند کې به کوم، دکمونیست نه انکار
د دې وینا نه نه اوړم که خېژم په دار
نامه مې رفیق جان ده جوړوم ښکلي اشعار
دپاره د اسلام مې سرقلنګ دی چې ځو
په ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو

اووم څپرکی

په خاص کونړ کې د جهاد دویمه مرحله :

دمومندو دلښکر دماتې یا خوربدو نه وروسته دخاص کونړ نه یوشمېر زیاتې کورنۍ چې دلښکر سره یې مرسته کړې وه مهاجرې شوې او دغه مهاجرو او مجاهدینو په پېښور کې دکوم تنظیم یاډلې سره خاص روابط نه درلودل خو څرنګه چې زما پلار او ښارنوال محمد صالح د ثور په

(c) ketabton.com: The Digital Library

میاشت کې دنورو مشرانو په شمول دحکمتیار سره هم کتلي و نو حکمتیار د اسلامي حزب له خوا دکونړ ولایتي شورا دخاص کونړ په سیمه کې زما پلار د آمر په توګه او څارنوال محمد صالح یې دهغه دمرستیال په توګه منلي وو و خو د دوی سره د اسلامي حزب له خوا پرته له څو پوسترونو نور هیڅ ډول کمك نه و شوی او دوی د شخصي نفوذ او په خپل مصرف دسوري دمومندو (شالي ،ولي،سرکنړ) او خوګاخېلو دمشرانو سره تماس ونیو ترڅو دنورو قبائلونه پرته دحکومت پرضد قیام ته دوام ورکړي ځکه دې مومندو دخاص کونړ په ولسوالی کې ځمکې درلودې او هم یې زیاتې ځمکې په ګروي اخیستې وې نو دکابل رژیم دشپږم نمبر فرمان په اساس چې دګروي پیسې زمیندارو ته ببنلې وې دوی ډېرزیات زیانمن شوي وو نو دوئ دې ته حاضر وو چې دخپلو ګټو دساتلو په بنیاد هم دحکومت په ضد مسلحانه قیام ژوندی وساتي او له هغو خلکو نه چې پیسې یې ور پورې وې ، خپلې پیسې تر لاسه کړي .
هماغه و چې د **۱۳۵۸** کال دسرطان په میاشت کې د سوري مومندو دخوګاخېلو په شمول د دویم ځل لپاره لښکر برابر کړ، د دغه لښکر شمېر چې پنځه سوه تنوته رسېد، مشري یې دخوګاخېلو د قوم نه شاه مونړ ملك او ملك قجیر، دشالي نه فیروز حاجي ، غازي حاجي ،ملك محمد جان او حاجي شیرزاد، دسرکنړ دمیتاخېلونه حاجي سیف الدین ، د ولي دبوټې خېلو نه ملك خلیل ، ملك محمد ایوب خان او ختړ ملك او دخاص کونړ نه قومندان غازي محمد ،څارنوال محمد صالح او پلار مې کوله ، دغه لښکر بالاخره د ډېرو جرګو او مصلحتونو نه وروسته دخاص کونړ ولسوالۍ ته ددویم ځل لپاره ښکته شو کلي ته کوز شوو اوپه لومړي قدم کې یې دکنډرو او بري غاړې په سیمه کې دهغو ملېشوو کورونه تالا او وسېزل چې د خاص کونړ په ولسوالۍکې یې دندې درلودې ، که څه هم دغه ملېشوو ته له مخکې څخه خبر ورکړل شوی وو چې حکومتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وظیفې پرېږدي دا ډېره سخته صحنه وه چې د چاکور سېزي ، مالونه یې تالاکوي اودشپې په تورتم کې یې ښځې او ماشومان ننداره کوي ، خو ددې ترڅنګ به دورځې ملېشوو دهغو مهاجرینوکورونه هم سوزول چې د وطن څخه مهاجر شوي او یا تېښتې ته مجبورشوي وو.

مهاجرو به هم دغرو د سرونو نه دخپلو کورونو دسوزېدلو نندارہ کوله او کله چې به جنګي الوتکې راغلې نو دوئ به خپل ماشومان دیوې څمڅې نه بلې څمڅې ته دپناه لپاره زغلول .

دغه لښکر ته هم بله چاره په غیر دملیشه وو دکورونو دسوزولو څخه نه وه ځکه دوی سره شلخي (د دره آدم خېلوجوړ ټوپکې) تورې او تبرګي وو او په حکومتي مرکزونو نه شو ورتللی .

دسوري مومندو لښکر هم تقریباً دوه اوونۍ دوام وکړ او یوځل یې دخاص کونړ عسکري قشله (کنډك) باندې یرغل وکړ ، په دغه دوه اوونیو کې نه دمجاهدینو لښکرو ته او نه دحکومت خلکوته څه ځاني تلفات ورسېدل خو دخلقي رژیم امنیت یې په خاص کونړ کې خراب کړ .

د دې خبرې یادونه ضروري بولم چې په سلګونو دغه بې نظمه لښکر په عسکري قشلې حمله کول او یا په تش لاس ور تلل عجیبه وه چې د حکومت له خوا پردوی دمستحکمو مورچو نه دماشیندارو ،دهشکواو زیګاویك باټونه (ډزې) چلول کیدې خو سره له دې هم دهېچا پوزه سره نه شوه .

په کومه شپه چې لښکر د خاص کونړ په کنډك حمله وکړه زه هم دلښکر سره وم . د خاص کونړ په سیمه کې یوه لویه غونډۍ د ولسوالۍ په منځ کې پرته ده چې په سر کې یې عسکري چونۍ ډېره پخوا جوړه شوې ده . د غونډۍ په لویدیځه خوا د خاص کونړ کنډك په یوه لویه کلا کې ځای پر ځای و او په ختیځه خوا کې دخاص کونړ د ولسوالۍ مرکز دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغونډۍ په سر کې به یو ټولی عسکر همېشه ځای پر ځای و او دغه غونډۍ دخاص کونړ ،څوکۍ حتی سرکانو اونورګل په ولسوالیو هم حاکمه نقطه ده او دغه ځای به همېشه د درندو وسلو په ذریعه به یې دمجاهدینو ځایونه او تګ او راتګ لارې څارلې او یا به یې پرې انداختونه کول . په دغه شپه دلښکرو بعضې کسانو حتیٰ دکنډك دروازې ته هم ځانونه رسولي وو او هغه ته یې اور اچولی وو . مونږ هم کنډك ته تقریباً نږدې دپنځه سوه مترو په فاصله کې رسېدلی وو کله چې لښکر په شاتګ وکړ او ویې نه شو کړای چې کنډك ونیسي نو مونږ هم په پټیو کې دغره په لوري حرکت وکړ ،څنګه چې ملیشه او خلقیان په دې پوه شول چې لښکر ماتې وخوړه نو دوئ ته لارې معلومې وې او دغه ټولې لارې یې دماشیندارو د اور لاندې ونیولې تابه ویل چې د اسمان څخه ډېره سخته ګلۍ را اوري او د هرچا مخې ته به ګولۍ لږېدې . مونږ به هم په منډه ستړي شوو . قومندان غازي محمد ، پلارمې اوما دیو پټي د وړوکي دیوال ترشا دمه وکړه. په دغه وخت کې یوه مرمۍ راغله اوزما دپلار دپښو په منځ کې ولږېده څنګه چې دواړه څنګ په څنګ ناست وو یو بل ته موحیران حیران وکتل چې کوم یو ولږېده خودخدای (ج) فضل و،نه یوائې مونږه بلکې هېڅوك هم زخمي نه شول او ټول لښکر سم سلامت بېرته غره ته ستون شو .

د جهاد د وختونو دخاطرو یوه بله کیسه دا ده چې مونږ تردغه وخته د توپ داره ګن شیپ هلیکوپټرو چې مجاهدینوبه ورته برګۍ هلیکوپټرې ویلې ، بمباري نه وه لیدلې او په دې فکر وو که د غره دکوم کمر (تېږه) یا دیوال شاته پټ شوو نو په امن کې به یوو ، یوه ورځ حاجي سیف الدین دشالي د انځري په کلي کې و او مونږ په برچنچن کې وو نو مونږ ته یې څواب راولېږه چې تاسې هم دلته راشئ چې مصلحت وکړو ، دغرمې د دولس بجو په شاوخواکې مونږ انځري کلي ته ورسېدو او حاجي سیف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدین موږه یو کور کې پیداکړ نو دسترې مشي نه وروسته مې پلار ورته وویل چې حاجي صیب په دې ځای کې دې دوه ورځې تېرې کړي ، حکومت به خامخا دا ځای په نښه کړی وي او شاید چې بمباري وکړي نو ښه داده چې بل ځای ته لاړشې ، حاجي سیف الدین وویل چې دغرمې د ډوډۍ نه وروسته به بل ځای ته لاړشوو . هماغه و چې دکلي په منځ کې ولاړ وو ترڅو د انځري کلی مونږ دغرمې د ډوډۍ لپاره په کورونو تقسیم کړي. په مومندو کې دا رواج دی چې مېلمانه چې دچا شخصي نه وي نو هغه کلی یې په کورونو تقسیموي او دا یو ډېر ښه رواج دی چې په یوه کور بار(تکلیف) نه راځي .
په دغه وخت کې دوه برګۍ هلیکوپترې د تودګي دکلي له لوري په کنډو راښکاره شولې او د انځري په کلي باندې یې دوره ووهله هر چا دپناه ځایونو په لوري منډې پیل کړې او ټول خواره واره شو. پلار مې ، زما ورور نه سلطان محمود ، سردار محمود او ما هم دجومات په لوري منډه کړه ځکه مونږ په کلي کې نابلده وو، کتل مو چې دجومات دروازې ته هم غټ کلپ پروت دی ، نو دهغه ځای نه مو دکلي لاندې خوړ په لوري منډه واخیستله او په شګو کې مو پروت وکړ او ټوپکې مو دسینې لاندې په څادرونوکې تاوې کړې چې دټوپک پړك هلیکوپترونه ونه ګوري .
دلږې شیبې نه وروسته هلیکوپترونو لومړی د تودګي په کلي بمباري وکړه او بیا یې د انځري کلی وویشته . په دغه وخت کې ما مې پلار ته وویل چې ټول یوځای یوو ښه به وي .چې جداشوو نوما دهلیکوپترونو دبیا راتګ پورې منډه واخیستله او لږ لرې دسپلمۍ[1](مرغونی) دبوټي لاندې نوتلم ،څرنګه چې وېره ډېره بده وي نو داسې فکر مې وکړ چې ګوندې دیوه قوي فولادي دیوال تر شا پټ شوی یم . برګې هلیکوپترې بیا را

[1]– سپلمی په ډاګونوکې کېږي چې ډېرتریخ او بد بوی لري او حتی مالونه (څاروي)یې هم نه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدلې او د انځري کلی یې د دویم ځل لپاره بمباري کړ. د انځري کلی هم لوی کلی دی او دلښکر یوشمېر زیات کسان پکې او سېدل نو مونږ فکر کاوه چې خامخا به زیات شمېر کسان ژوبل یا مړه شوي وي ، خو ددغه بمباریو نه وروسته مو چې احوال واخیسته یوائې یوڅاروی زخمي شوی و خوکورونوته زیات تاوان رسېدلی و ، یو کس چې په کټ کې ناست و دکټ بازو یې په راکټ لړېدلی و خو دی بچ پاتې شوی و .

حاجي سیف الدین چې ډېرخوش تبه سړی و نو کله چې دبمباري نه وروسته راغی ، خندل یې. مونږ ترې پوښتنه وکړه چې حاجي صیب ولې خاندې؟ هغه وویل چې د وېرې ماهم یو څمڅې ته منډه کړه چې دننه ښځې وې او ماته یې ځای نه راکوه چې پردی سړی یې نو ماورته وویل چې دې بمبارئ ته ګوره او ستاسې دې خبرې ته ،خو زه په زوره څمڅې ته ننوتم. ښځو ویل چې خدای دې حاجي سیف الدین په غم اخته کړي چې داځای یې راباندې اور کړ . نو ما ورته وویلې چې خورې ښیرا مه کوئ .سیف الدین زه یم نو خدای دې دخلکیانو کور وران کړي چې مونږ یې دلته راوستلو که نه مونږ دلته څه کول ، حاجي سیف الدین چې دصورته غټ سړی و، وویل چې د وېرې په وخت کې په څمڅه ننوتم خو چې بمباري خلاصه شوه دڅمڅې په خوله (دروازه) را وتلی نه شوم چې ډېره وړه وه او ننښتی وم چې بالاخره په ډېرتکلیف را ووتم .

د دې بمبارئ نه وروسته لښکر هم خپور شو او دعمومي قیام نښې هم ورکې شوې .د جهاد د دوام لپاره یوائینی لار دعامو خلکو او هم درژیم تر منځ ګوریلایي جګړه وه او دمتعهدو کسانو ملاتړ و،بله لاره مجاهدینوته نه وه پاتې .مامې هم دخپل پلار سره مصلحت وکړ چې زه به پېښور ته لاړشم ځکه له یوې خوا زما په یوه غاښ ډېر سخت درد و او په غره کې د تداوي لپاره کوم ډاکتر نه و او هم له بلې خوابه جلال آبادته څوك ولېږم چې څنګه خپله مور چې دواړه ورونه مې امیرمحمود (چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته په ۱۹۸۷ کال کې په پیښور کې ورك شو او ترننه پورې یې مړی او ژوندی نه دی معلوم) او فدامحمود او دیوې ماشومې خورسره مې دماماګانو کره وو، احوال واخلم او هم دخپل بل ورور سلطان محمود چې دمزار شریف دکرنې په لیسه کې زده کوونکی و،چېرته دی ،ځکه مونږ ته دهغه هیڅ پته نه وه .
دجهاد دخاطرونه یوه بله خاطره داده چې د ۱۹۸۰ م کال دجوزا میاشت په لومړیو شپو کې زه دامریکایي عکس اخیستونکی Steve Mccurry چې په هغه وخت کې یې دازاد عکس اخیستونکی Free lance Photographer په حیث کار کاوه ، خاص کونړ او ښیوه ولسوالۍ ته لاړو م . اوږده سفرنه وروسته دویمه شپه مو دمنګوال کلي ته ورسوله . دشپې له خوا چې دملامحمد رحمان په کورکې دکوټه په سر پراته و چې دملاصیب دکورنۍ غړو په منډو رامنډو لاس پورې کړ اودټوپك دډز په شان درز هم وشو. موږ چې ویده وو د خوبه را ویښ شولو او داسې فکر مو وکړ چې دروسانو قوه کلي ته راغلي اوپه کلي کې یې تالاشي پیل کړې ده Steve هم دخپلو کرمیچو مزي ټینګ کړل چې تیښتې ته ځانونه برابر کړو نوچې پوښتنه مو وکړه څه خبره ده نو ملامحمد رحمان وویل چې ددوي یوې غوا ډېرشفتل خوړلي او هغه وچاودید له نوهغه یې ډیرژر حلا له کړه چې مرداره نشي . په سبایې موږ دحاجي سیف الدین ځای ته چې دسرکند دانارو په کلي کي اوسیده لاړو اوهلته هم Steve ډېرزیات عکسونه واخستل . Steve Mccurry وروسته ډېرزیات شهرت پیداکړواو د National Geographic دمشهورې مجله عکس بردارشو. دSteves په یو عکس چې دلوې مهاجرې انجلۍ نه یې په کمپ کې اخستي و خورا شهرت وموند چې تقریباً په لویدیځه نړۍ کې دافغانستان د مهاجرینو خورا مشهور سمبول و اوپه زرګونو عکسونه هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه چاپ شوي دي چې دافغانستان په نامه کتاب چې معاصر تاریخ دی دهغه پرمخ هم دغه عکس چاپ شوي دی .

د دغو جریاناتو لیکل اوس یو افسانوي شکل لري خو په هغه وخت کې دا ډېرې سختې شپېې وې . نه یوائې دمرګ او ژوند مسئله وه بلکې دخلکیانوله خوا دفامیلونو نیول او زورول ترهر څه سخت و.

هماغه و چې د **۱۳۵۸** هـ ش کال د روژې دمبارکې میاشتې دپیل نه یوه ورځ دمخه ما دبرچنچن نه دپېښور په لوري حرکت وکړ . شپه مې دمورګي سیمې ته چې په خوګاخېلو کې موقعیت لري، چېرته چې څارنوال محمد صالح اوسېد، ورسوله . سهاروختي د پېش نمې (سهارې) نه وروسته مې دپېښور په لوري حرکت وکړ او مابنام پېښور ته ورسېدم . په پېښور کې مې تقریباً دوه اونۍ تېرې کړې نه وې چې پلار مې لیك را ولېږه چې مور مې دجلال آباد نه کونړ او دهغه ځای نه برچنچن ته را رسېدلې او ته بېرته راشه .په دې وخت کې بل خبر هم راغی چې پلار مې په خاص کونړ کې دملیشوو له خوا محاصره شوی دی . څرنګه چې مخابراتي وسایل نه وو، نو زما اندېښنه پیدا شوه او بېرته مې دبرچنچن په لوري حرکت وکړ . په ګند هاب کې دبرچنچن دکلي نه یوه جوپه [1] ډله راغلې وه او دهغوسره یوځای شوم او دیو اوږده شل ساعته مزل نه وروسته دشپې په یوه بجه دبرچنچن کلي ته ورسېدم .

څرنګه چې دبرچنچن مېنې (کورونه) دکلاګانوپه شکل نه وو ، یوائې خلکو جداجدا خونې جوړې کړې وې نو راساً خپل کورته ورغلم .مور مې

---

[1] –جوپه : دغرونوکلي چې د دوکانونو نه لرې پراته دي نودبرچنچن کلي خپل ضروري شیان دګندهاب نه وړل نو دکلي څوکسه به سره یوځای کېدل دحمل اونقل څاروي لکه خره یا قچرې به یې ګندهاب ته راوستلې او ضروري مالونه به یې اخیستل او هغه به یې کلي ته انتقالول، نو دی ته دوی جوپه ویله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویده وه او خدای ښنلی ورور مې سردارمحمود ویښ ناست و. سمدستي یې مورته چغه کړه چې مورجانې میرزا لالا راغی، وروته ماته په کورکې میرزالالاوایي . مور مې په ډېرهیبت سر را اوچت کړ او په زوره یې آه وکړ. په دغه شپه مې ورور سلطان محمود اوپلارخاص کونړ ته تللي وو . دکابل رژیم غوښتل چې زمونږ کورونه وسېزي نو دوئ غوښتل که د امکان په صورت کې ممکن دفاع وکړي . مور مې داسې فکر کړی و چې ګوندې زما ورور سلطان محمود زخمي شوی خوچې ماورته تسل ورکړ چې زه شاه محمودیم نو پس له تقریباً درې میاشتو جدایي او مشکلاتو خپلې مورته مې غاړه ورکړه او غېږ کې یې کلك ونیولم او راته یې وویل چې ښه دی زویه چې ژوندی مو ولیدې. مونږ هم دمرګ نه خلاص شوي یوو ، دغه شپه چې ما مې مور ولیده نو واقعاً چې د مور او اولاد ترمنځ واقعي مینه څومره ژوره وي چې د دنیا دهر څه نه زیات ارزښت لري او خاصتاً دمور اوپلار شفقت او مینه دخپلو اولادنوسره .

مورمې راته خپل د درېومیاشتوکیسې سري سري غوندې وکړې او ویده شوه . سباته مې مور خپله ټوله کیسه د درېو میاشتو په اوږدو کې چې په دې څه تېر شوي و،داسې وکړه : ((کله چې تاسې غره ته ختلئ نو دتاسې نه مخکې مې د خور کور(دکلي ګرام دملك میرحبیب کورته) ته حرکت وکړ او بیا دهغه ځای نه جلال اباد ته لاړم. هلته مې د ورونوسره دېره شوم او سلطان محمود جان ته سترګې په لاره وم چې څو ورځې وروسته هغه هم دمزارشریف نه راغی . څوځلې موکس پیداکړ چې دتور خم له لارې پېښور ته لاړ شوو خو د جلال اباد دوالي نه امر اخیستل ډېر سخت و . سلطان به په کور کې پټ دماماګانو کره ناست و اوچېرته به تللی نه شو .

څو ورځې وروسته زه مریضه شومه او د پوهنتون شفاخانه کې بستر شوم او غازي ۱ (غازي محمود زما کشر ورور) پیدا شوی و او ډاکترانو ویلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې وينې ته ضرورت دی نو سلطان راغی که وينې ته ضرورت وي نوماته يې راکړئ . بيرون د امير (اميرمحمود چې زماکشرورور و او دلسوکلونو په عمر و چې وروسته په **۱۹۸۷** م کال د اکتوبرپه **۲۴** مه نېټه په پېښور کې زما دماما زوی اجمل خټك سره ورك شول چې تراوسه پورې يې مړی اوژوندی نه دی معلوم) سره ووته چې ماته يې ميوه اخيسته نوپه دې وخت کې د دين محمد زوی [1]ليدلی و او پوليسوته يې ويلي و چې دی ونيسي . پلار يې اشرار دی او زما پلار يې وژلی دی . دا دروژې دمياشتې پنځمه وه ، د دين محمد زوی ورته ويلي و چې پلار دې اشرار دی او ته روژې خورې .سلطان محمود ورته ويلي و چې مور مې په شفاخانه کې ځانته ده او مريضه ده نو ما پرېږدئ خو سره له دې هم هغه قومنداني ته بوته او هلته يې په توقيف کې بندي کړی و. څرنګه چې مازديګر و نو پوليسو ته يې ويلي و چې دی خوشې نه کړئ او سباته به ور سره ګورو .

مور مې زياته کړه چې امير په ژړاراغی او راته يې وويل چې مورجانې سلطان لالا يې ونيو . دسلطان نيولو خپله مريضي رانه هيره کړه چې تاسې هم نه وئ چې څه وکړئ ، دا ډېر سخت ساعت وو ،امير مې دماماګانو کره ولېږه چې هغوئ دسلطان دنيولو نه خبر کړي .

نعيم جان (محمدنعيم چې زما کشرماما دی دکودتاه نه دمخه د اسمار دلېسې مديرو او فعلاً په کونړکې دځارنوال په توګه کار کوي .) دامير سره يو ځای امنيې قومنداني ته تللي دي او هلته يې مؤظفو عسکروته څه

---

[1]-غازي محمود دامريکې د Gearge Masan پوهنتون دکمپيوټر ساينس نه په ۲۰۰۶ ميلادي کال فارغ شو .

۲-دين محمد دمنګوال دکلي وو او نجاري يې کوله چې د جوزا په مياشت کې دمومندو دلومړي لښکر په وخت په يوه جګړه کې وژل شوی وو چې تفصيل يې مخکې راغی نو ددی زوی کبير خل قي و،نوپه دې اساس يې زما په ورور دا دعوا کړې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسې ورکړ ې وې او ورته یې ویلي دي چې که قومندان تاسې وغوښتۍ نو ورته ووایه چې دی یې دروژه خوړلو په پلمه نیولی او بندي کړی دی ځکه بل کوم رسمي سند موجودنه و . مؤظف پولیسو ورسره دامنلې ده نو ماما مې زما ورور امیر ته ویلي و چې دقومندان په خونه به ننوځې او وبه ژاړې چې زما مور په شفاخانه کې ده او ورور مې دلته تاسې بندي کړی. نوهغه به خامخاپوښتنه وکړي ، هماغسې یې کړي وو نو د قومنداني مؤظف پولیس او زما ورور سلطان محمود یې راغوښتي وو او ورته یې ویلي و چې په څه کې یې راوستی یې؟ ده ورته ویلي و چې په روژه خوړلو، نو پولیسو یې هم تایید کړې و ، نو د امنیې قومندان ورته ویلي و چې دا څه خبره ده. روژه خومونږ ټول خورو خوشي یې کړئ ، مور مې وویل چې دسلطان محمود دخوشې کېدو سره زه یې هم دشفاخانې (روغتون) نه بې د ډاکتر دمشورې کورته بوتلم او سلطان محمود ته یې وویل چې دکونړ په لاره خاص کونړ ته او بیا غره ته ځان ورسوه چې بیا دې ونه نیسي. سلطان هماغسې دبرکاشکوټ په لار منګوال اود هغه ځای څخه یې برچنچن ته ځان رسولی و او زما پلار ته یې داټوله کیسه کړې وه .

مور مې وویل چې د روژې په اتمه چې غازي دشپېړو شپو و. د کونړ د چغه سرای په لاره یوازې په قطار کې موټرې تلې ځکه مجاهدینو اکثریت وخت لاره بندوله ، داودشاه خان (زما دترور زوی) راسره شو او وې ویل چې دازما مور ده او په قطار کې مازدیګر څوکی ته راغلو ، د زیړي بابا [1]سره مجاهدینو په قطار ډزې وکړ ې او پوره جګړه وشوله. ټوله ورځ مو په لاره تېره کړه او څوکۍ ته راغلو .

[1] – زیړی بابا زیارت دښېوې او نور ګل په منځ کې پروت دی چې مجاهدینو به همېشه دلته د حکومت په قطار حملې کولې ، دغه سیمه اوس د زیړي بابا په نامه یادیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه ځای نه په کیښتۍ کې خاص کونړ ته پورې وتلواو کلي ګرام ته د داود شاه خان کره راغلو او شپه مې هلته تېره کړه. په سبار مو غرمه په تنرکلي کې او ماښام مو د امان الله خان (دمورمې کاکا) کره تېره کړه او سهار وختي منګوال ته خپل کورته راغلم .

دمور دراتګ نه دمخه سلطان محمود مې د مور د راتګ خبره پلارته کړې وه نو پلار مې دڅارنوال محمد صالح ، سلطان محمود ، محمد طیب چې دڅارنوال محمد صالح ورور و ، زما کاکا سید حسام ، دبرڅپرې ګل زاده او دبرچنچن امیرجان ماما سره زمونږ کورته ښکته شوي وو اوهلته پټ ناست وو، تر څو زما مور را ورسېږي او دهغې سره یوځای برچنچن ته وخېژي .

تصادفاً په همدغه ورځ زمونږ یوتن ګاونډی چې میراجان نومېده، زما په خیال اته زامن یې درلودل چې ټول خلکیان او ملیشه وو او زمونږ پرې پنځلس زره افغانۍ پور وې . زمونږ دکور تر څنګ تېرېده چې زما دکاکا لمسي سید افاق زما پلار ته خبر راوړ چې میراجان بېرون راغلی دی نو پلار مې بې له دې چې زیات فکر وکړ ي بېرون له کوره وتلی و . کله چې میراجان زما پلار لیدلی و ، سمدستي یې منډه اخیستې وه نو پلار مې هم ورپسې منډه اخیستې او زمونږ د یوبل ګاونډي شیرعلي په دېره کې یې نیولی دی ، میراجان زمونږ په سیمه کې ډېرتکړه سړی و او زمونږ دکورنۍ سره یې ډېرې ښې اړیکې درلودې خو څرنګه چې زامن یې خلکیان او ملېشه وو نو دهغوئ دتاثیر لاندې و. میراجان سمدستي زما دپلار دټوپک پټۍ ته لاس اچولی دی نو په پښتو کې دا ډېره بده ده چې څوك دچا نه ټوپك په زوره واخلي. پلار چې مې هر څومره ورته ویلي چې د ټوپك پټۍ پرېږده که نه ولم دې خو هغه د ټوپك پټۍ نه ده پرېښودلې نو په دې وخت کې زما تره سید حسام ، زما ورور خدای بښلی سردار محمود چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه وخت کې پنځلس کلن و او محمد طیب ور رسېدلي دي .
میراجان یې ډېر سخت وهلی و چې بیا یې په کټ کې کورته وړی و .
په دغه وخت کې دمیراجان زامنو ته چا خبر ورووړی چې سید محمود مدیر ستا پلار مړ کړی ، دمازدیګر تقریباً څلور بجې وې چې دمیراجان زامن چې دحکومت ټوپکې ورسره وې ، زمونږ په کلا او دېره باندې ډزې پیل کړې او جګړه شروع شوه ، دمیراجان زامنو حکومت ته هم څوك ورلیږلي و چې مدیر صیب (زما پلار چې په مدیر صیب یې شهرت درلود) مو د زیاتو نورو اشرارو سره په خپله کلا کې محاصره کړی دی .
دمور بې چاره مې لا دلارې ستوماني نه وه وتلې چې په جګړه کې رابنکېل شوه . پلار مې راته وویل چې دمحاصرې حالت ډېر سخت حالت و او تقریباً درې سوه کسه ملیشه او خلکیان زمونږ دکورنه ګرد چاپېره په کلا ګانو کې ځای پر ځای شوي وو او زمونږ په کلا یې ډزې کولې ، پلار مې ویل چې مونږ فکر کاوه چې یا به مرو اویا به مو ژوندي نیسي په دواړو حالاتو کې دمرګ سره مخامخ یو نوباید مقاومت وکړو ،مونږ به هم یو یو ډز کاوه ځکه چې د دوئ سره کافي کارتوس او مهمات نه وو او دوی دجګړې په نیت خپل کورته بنکته شوي نه وو ، پلارمې کیسه کوله چې دمابنام د اذان سره دکونړ دسیند نه هغه غاړه دسوري تیرې نه هم ټانګونو انداختونه پیل کړل او دخاص کونړ دغرونو غاړې یې ویشتلې ، دسرکنډ خلك په دې فکروو چې دشالي او ولي سیمونه مجاهدینو په حکومت حمله کړې ده او د شالي او ولي خلك په دې فکر وو چې ګوندې دسرکند خلکوپه پوسته حمله کړې ده او جګړه ده .
پلار مې ویلې چې دا ډېر سخت وخت و چې له یوې خوا محاصره او له بل خوا ماشومان (مور او واړه ورونه مې) هم په کورکې راسره ایسار دي ، که مونږ دشپې له خوا وځو او تېښتو نو په ماشومانو څه وکړو ځکه د هغوئ پرېښودل هم د ټولو نه سخته خبره وه بلاخره فیصله مې وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مور او زما واړه وروڼه او خورمې زما دکاکا اروابناد وکیل عبد القادر کورته ولیږي چې زمونږ سره نږدې او سېده خو زمونږ دواړو دکلا ترمنځ دیوال وو او دوی دشپې په یولس بجو دکورنه ووتل ، څرنګه چې ملیشه وو او خلکیانو زمونږ دغره طرف لارې تولې نیولې وې نو دکونړ سیند په لور خوځېدلي وو او دهغه ځای نه حکومتی په لوري چې زمونږ دکور نه یې تقریباً دوه ساعته دپښو لار درلوده حرکت کړی وو چې بیا دبلې لارې نه غره ته ختلی وو ، پلار مې ویل کله چې مونږ دشپې دغره یوې سیمې ته چې دحکومت دتسلط نه بهر شولو ورسېدو ،ملیشه وو همداسې ډزې زمونږ په کلا کولې ، څرنګه چې زمونږ کور دڅو خواونه محاصره وو نو هغوئ ډزې په خپلو منځو کې تبادله کېدې او داسې فکر یې کاوه چې ګوندې مونږ په کلا کې یو او مقاومت کوو ، سهار چې ډزې په کرار شوې وې نو خلکیانو ته داپته لږېدلې وه چې څوك په کلاکې نه شه دي او کله چې کلا یې لټولې وه نو هېڅوك په کلا کې نه وو.
مور مې خپلې کیسې ته دوام ورکړ او وې ویل چې کله جګړه وښته نو د هر ډز سره غازي به دانګ(ټوپ) وهه او ټوله شپه مو هېڅ خوب ونه کړ ، پلار دې دشپې ووتل او سودا مو ورته وه چې څوك یې په لاره کې ونه نیسې. سلطان او سردار هم ورسره وو . سهار چې خبر شوو چې نیول شوي نه دي زړه مو په کرار شوو. مونږ ټوله ورځ دکاکا لالا (زما کاکا) په کور کې پټ ناست وو ، د ماسخوتن دلمانځه نه وروسته دکورنه ووتلو او د برچنچن په لور مو حرکت وکړ او کوچی (زما دتره زوی عطازی چې مونږ ورته کوچی وایه په یو لاس او پښه معیوب دی) راسره شو ، غازي ، زما خور چې یولس کلنه وه په ټوکرۍ کې مو واچوله . امیر او فدا چې زما دخور نه واړه وو هم راسره شوو. کوچي ته هم دبرچنچن لاره سهي نه وه معلومه، په ناو کې روان وو،چې لږ لږ بارن هم شروع شو. لږه شیبه وروسته باران زیات شو او دچنچن په ناو کې ډېر سخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيلاب راغی او حيران وو چې څه وکړو د ګېډړو اوازونه وو او دمارانو وېره هم وه کالي (جامې) مو ټول لانده شول او غازي سلګۍ وهلې. ما ويل چې اوس به يې سا وخېژي ، د غره يوکمر ته تر سبا پورې د سيلاب نه بچ کيناستو تر څو چې لمر راوختنه اوسيلاب هم مخ په کمېدو شو .

په دغه وخت کې يو سړی دبرچنچن په لوري روان و ، داسړی دبرچنچن دکلي اوسېدونکی خشك نوميده نو مونږ ترې دلارې پوښتنه وکړه . هغه کوچی وپېژنده او سمدستي يې خپل څادر راکړ چې غازي مو پکې تاو کړ او هغه يې دځان سره په غېږ کې واخيسته او وې ويل چې ما پسې راځي . مياصيب (زماپلار) زمونږ په کلي کې دی . ټول ډېر ستړي وو او په خوارو مو غرمه برچنچن ته ورسوله (دبرچنچن او منګوال تر منځ دوه ساعته په غره کې لار ده خو دوی دا لار ټوله شپه او نيمايي ورځ مزل کړی وو) مور مې خپلې کيسې ته دوام ورکړ او وې ويل چې پلار دې ډېر خلك را ټول کړي وو او غوښتل يې چې دشپې له خوا زمونږ پسې راشي مور مې وويل چې د يو مرګ وېره کله چې جلا ل ابادته تلو تېره شوه چې تاسې غره ته مهاجر شوئ ، بل مرګ راباندې په جلال اباد کې په روغتون کې تېر شواو دمرګ بله وېره را باندې هلته تېره شوه چې دموټرو په کتار مجاهدينو ډزې وکړې ، ټوله ورځ موپه زيړې بابا کې تېره کړه ، يو مرګ راباندې په کلاکې دجګړې په وخت هم تېر شو او دا چې دکلا نه برچنچن ته راتلو بل مرګ راباندې دسيلاب دلاسه تېر شو او دټولو نه سخته داوه چې تورتم وو هېڅ مونه ليدل خو ښه وه چې خدا ی په خير راورسولم او تاسې مې وليدلئ او دخپلو او لادونو سره يو ځای شوم،دخدای پاك ډېر شکر دی. پلار مې وويل چې خشك لږ مخکې راغی او زيری يې راوړ چې واړه دې په خير راغلل نو دا دخوشحالۍ هغه ساعت وو چې تېر شو او دخدای شکر مو ادا کړ ، ځکه مونږ دا منلې وه په شپه به منګوال ته ښکته کېږو او واړه به راولو خو خدای پاك ډېر اسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه ،او خوشحالي یې راکړه او یو لوی خیرات مو وکړ . پلار ته مې اسانه شوه خو په مور مې دمرګ پوره سختي تېرې شوې . د دې کیسې تفصیل ماځکه ولیکه چې د افغانستان په ټولو کورنیو کې که هغه په افغانستان کې پاتې شوي او یا یې هجرت کړی د رنګارنګ مشکلاتو سره مخامخ شوي او داسې کورنۍ شته دي چې دهغوئ کیسې به تر دې نه هم څو چنده زړه دردونکي وي .

ما مخکې یادونه کړې وه چې کله زه دپېښور څخه دبرچنچن کلي ته ورسېدم نو پلار مې یوشمېر مجاهدینو سره خاص کونړ ته ښکته شوی وو تر څو زمونږ د کلا د سېزلو مخه ونیسي حکومت به دورځې دهغو مجاهدینو او مهاجرینو کلا ګانې سېزلې کوم چې مهاجر شوي وو ، په دې لړ کې دمعلم نور خان ، څارنوال محمد صالح او ملك محمد جان کلا ګانې سېزل شوې وې . کله چې زمونږ او دقومندان غازي محمد دکلاګانو نوبت را رسېده، نو پلار مې دیو شمېر مجاهدینو سره د قومندان غازي محمد او څارنوال محمد صالح په شمول خاص کونړ ته ښکته شوي وو او رژیم ونه شوکولای چې نورې کلا ګانې وسیزي ځکه چې زمونږ کلاګانې غره ته نژدې وې او هم دحکومت (ولسوالۍ) تر مرکز پورې پوره فاصله در لوده .

د دغه ورځې په سبا زما پلار بېرته برچنچن ته راوخوت او خپل ورور مې سلطان محمود تقریباً له څلور میاشتوروسته دډېرو تودو او سړو نه ولیده او داڅلورومیاشتې دومره اوږدې وې لکه تا به ویل چې څلور کاله تېر شوي دي . د افغانستان په تېرو اته ویشت کلونو کې دومره پېښې په افغانستان کې تېرې شوې چې که چا ټولې پېښې ثبت کړې وای نو زه فکر کوم چې د افغانستان د څو تېرو شوو پېړیو له پېښو نه هم زیاتې وې ،څرنګه چې ما دلته دمعلم نور او ملك محمد جان دکورونو دسېزلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه وکړه نو غواړم چې په پېښور کې د معلم نورخان د ورکېدو کیسو ته هم دتاریخي پېښو په لړ کې د بېلګې په توګه یادونه وکړم .

معلم نورخان دشکر ملك زوی ،په قوم زوپیالي خېل مومند و، چې په شالي او خاص کونړ کې یې ځمکې درلودې او د ننګرهار دار المعلمین نه فارغ شوی و، کله چې زه دخاص کونړ په لیسه کې زده کونکی وم نو دی په یولسم ټولګي کې زمونږ د انګلیسي ژبې ښوونکی و، دکودتاه نه وروسته دلوګر ولایت په ازره کې ولسوال شو،که څه هم دی د(خلك) دګوند غړی و ،خو دقومي اړیکو په اساس یې دخپل قوم سره دتماس په نتیجه کې په ۱۳۵۸ کې مهاجر شو او دحکومت نه یې څومیله اسلحه هم را وتښتوله ، د مومندو زیادتره کورنۍ که د افغانستان په دننه یاسرحد کې هم اوسیږي خو په پېښور او دپاکستان په نورو ښارونوکې خپل خپلوان لري او زیاد تره کار و باري یعني غریب پېشه خلك دي او په افغانستان کې دخپلو کورنیو سره مر سته کوي .

معلم نورخان هم دخپلو نورو عزیزانو او خپلوان په شان دپېښور، دیکه توت دروازې دننه سیمه کې د کرانه(بقالي) یو دوکان جوړکړی او هم یې یوه رکشه اخستې وه چې څوروپۍ ورته وګټې او خپل اولادونه پرې وساتي ، د ده دخپلوانو او ورونو په قول یوه ورځ ورته څوك چې ده پېژنده راغلی و او دی یې په کوم چل دې ته تیار کړ چې ورسره لاړ شي نو کله چې دوئ حرکت کاوه نو د ده خپله رکشه چې دنور خان خورئی (دخور زوی)چلوله ناست دی،راغلی او ددېدغه رکشه کې سپاره شوي دي خو دغه نفر ته دا پته نه وه چې دغه رکشا د ده خپله ده او ډریور یې خوریی دی او د ین بهار په سیمه کې چیرته چې د اسلامي جمعیت دتنظیم کومه حویلۍ ده ور ننوتي دي ، دی او د ده خورین ورته بېرون منتظر ولاړ دی ، ډېر ساعت تېرشوی چې بلاخره هماغه نفر چې دمعلم نورخان سره دننه حویلۍ ته ننوتلی دی بیرته راوتلی ، نو دنورخان

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوريي ترې پوښتنه کړې چې ماما مې څه شو راووځي که نه ، دغه نفر چې پوه شوی چې دا رکشه والاورته انتظار کاږي ،دی بېرته په وارخطایي ننوتلی دی، نو په دې وخت کې د نورخان خوریی پوه شوی چې څه خبره ده او هر څومره یې چې انتظار کړی نورخان نه دی راوتلی او سمدستي بېرته کورته راغلی ، خپل خپلوان یې خبرکړي دي چې نورخان دغې حویلۍ ته ننوتلی او نیمایي ورځ یې تېره کړه بېرته نه دی راوتلی دنور خان خپلوان چې د اسلامي جمعیت دغې حوېلۍ ته راغلي هغوئ ورته ویلي چې نورخان دلته نه شه دی او بلاخره پولیسوته یې خبر ورکړی هغوئ هم چې راغلي او حویلۍ یې تالاشي کړې ده نورخان یې نه دی پیدا کړی ، نور خان دهماغې ورځې نه تر نن ورځې پورې لادرکه دی، بیا د نور خان خپلوانو او دوستانو د خاص کونړ دسپین ږیرو په شمول د اسلامي جمعیت مشر استاد برهان الدین رباني ته ورغلل او دنور خان دهجرت او دلادرکۍ ټوله کیسه یې ورته وکړه ،چې دی ډېرښه سړی دی او تاسې یې باید پرېږدئ ، په دغه وخت کې حفیظ الله امین په قدرت کې وو . استاد رباني دخاص کونړ سپین ږیرو او مشرانو ته ویلي وو که مونږ حفیظ الله امین هم نیولی وي، نو درته خوشې کوو یې ، خو دا کار زمونږ تنظیم نه کوي او دا دحکمتیار داسلامي حزب د ډلې کاردی. نو تاسې هغه ته ورشئ ، څرنګه چې دکونړ په دغه ډله کې زما پلار مشرو نو ده ورته ویلي و که مونږ حکمتیار ته ورشو نه هغه به مونږ نه پوښتنه وکړي چې نور خان چېرته ورك شوی دی نو مونږ مجبور یو چې ستا دتنظیم حویلۍ ورته وښایو نه هغه به وایي چې تاسې عجیبه دعویٰ کوي چې دی دجمعیت په حویلۍ کې لادرکه شوی او تاسې یې له ماڅخه غواړئ .

د کونړ سپین ږیرو او دنورخان خپل خپلوان اوموړندو مشرانوچې هر څومره فشار په اسلامي جمعیت باندې راوړ، نور خان یې خوشې نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مړی او ژوندی یې ترنن پورې ورك شو ، په پېښور او پاکستان کې د داسې بې ګناه کسانو دوژلو او ورکېدلو کیسې ډېرې دي چې په هغه کې دپاکستان حکومت دI,S,I شبکه او دمجاهدینو تنظیمونو لاس درلوده .
دلته غواړم چې په پېښور کې د خپل ورور امیر محمود ، دماما زوی اجمل ختك او دتروورزي ډاکتر روح الله عمر، د ورکېدو یادونه هم وکړم .د ۱۹۸۷ م کال د اګست په ۲۳ نېټه زه د افغانانو د نه (۹) کسیز پلاوي سره د امریکا دحکومت په بلنه امریکاته لاړم .چې څنګه د امریکا په مطبوعاتوکې د افغانستان دجهاد په ګټه فعالیت وکړای شو .
په دغه پلاوي کې د آزادو مطبوعاتو اودمجاهدینودتنظیمونو دسیاسي اوفرهنګي دفترونو غړي شامل وو ، په دغه وخت کې زه په پېښور کې د امریکا غږ رادیو محلي خبریال او د بلجیم د کمېټې مرستیال وم ، په دغه پلاوي کې دملي نجات جبهې سیاسي مسؤل حامدکرزی ، دملي اسلامي محاذ د فرهنګي چارو مسؤل سردار محمد روشن ، د اسلامي انقلاب حرکت تنظیم دسیاسي چارو مسؤول انجینرکریم ، دخالص د اسلامي حزب دفرهنګي چارو د دفتر نه محمد یعقوب شرافت ، د افغان اطلاعاتو مرکز نه (چې پوهاند بهاوالدین مجروح یې مشر وو) زرغون اوسید مسعود مجروح د افغانستان د اطلاعاتو او اسنادو د دفتر مشر سید فضل اکبر او د افغان نشراتي مرکز مسوول حاجي سید داؤد شامل وو .
دیوې میاشتې رسمي سفر نه وروسته زه دوه هفتې نور هم په امرکا کې د ځینې خپلوانو او دوستانو دلیدو په مقصد پاتې شوم او دهغه ځای نه بلجیم ته درسمي سفرپه خاطر د دوه اوونیو لپاره لاړم ، د اکتوبر دمیاشتې په ۲۴ مه نېټه زه اسلام اباد ته د بلجیم نه راتلم چې په همدغه ورځ زماپلار، زما ورور امیر محمود دمنډا کمپ ته چیرته چې زما ماما محمد نعیم اوسېده ، لیږلی وو او ورته ویلي یې وو چې زه د امریکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه راځم او دبلجیم د کومپېنې موټرې زما مخې ته راځي نو که اسلام اباد ته جکر وهې نو یو ځای به لاړ شو ، هم به چکرشي او هم به زما مخې (ستړې مشي)ته راشي .
ماما او پلار مې زما د دفتر دیو شمېر نورو ملګرو سره اسلام اباد ته راغلل اوماښام خپل کورته چې پېښور سره نږدې د کچه ګړۍ په کیمپ کې وو ورسېدو ، د امیرمحمود پوښتنه مې چې وکړه چې، چېرې دی پلار مې وې ویل چې منډا ته مې لیږلی ، کېدای شي چې هلته دشپې پاتې شوی وي ،
ماما مې وویل چې نه ،هغه دهغه د زوی اجمل خټك سره یوځای پېښور ښار ته راغلی دی اوکېدای شي چې زما دبل ماما وکیل عبد الجلیل ملنګ کره یې شپه کړې وي ، په همدې تشویش کې سباهم پیدا نه شول او د ټولو دوستانو اوخپلوانو کره مو ورته لټه پیل کړه خو د دواړو هېڅ درك ونه لږېده ، دیونفر دورکې مسئله ډېره سخته وي او هر څوك په خپل فکر او نظر یوڅه مشوره راکوي ، چاویل چې کراچۍ ته به تللي وي ، چاویل چې کابل ته به تللي وي ، چاویل چې ایران ته به تللي وي خو ډول ډول خبرې کېدې او مونږ هم هر چېرته خپلوانو او دوستانو ته احوال ورکوه او پوره سرګردانه شوو ، خو د دوئ هېڅ درك ونه لږېده او تر نن تاریخه پورې دواړه ورك دي .
د دوئ د لادرکۍ نه دوه اونۍ وروسته، ماما مې یوه پرزه خط په کور کې پیدا کړی و، چې یوه ورځ دمخه ، د دوئ دورکېدو د پېښور سپېشل برانچ (Special Braanch) یوتن پولیس د دوئ پسې راغی وو خو دوئ په کور کې نه وو او د اجمل خټك په نامه یې یو پرزه پرې ایښې وه چې ته یې سپیشل برایچ ته غوښتی یې ، نو ماما مې پلار ته وویل چې داسې ښکاري چې دوئ سپیشل برایچ نیولي دي ، پلار مې راته وویل چې مونږ دواړه به سپیشل برایچ ته لاړ شو او د دوي پوښتنه به وکړو ، زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دفتر ته وخوځېدم او دوئ سپېشل برانچ ته لاړل ، کله چې مې ماما او پلار دپېښور دهوایي ډگر سره نږدې د سپېشل برانچ دفتر مشر ته ورغلي دي هغه امر کړی چې دوئ هم بندیان کړي .
د دوی جیبونه یې چې تالاشي کړ ي دي نو دپلار په جیب کې مې زما د دفتر کارت چې په یوه خوا یې د بلجیم دکمپټې ادرس او دنده وه او په بله خوا یې د امریکاغږ رادیو دنده او درك (پته) وه نو پوښتنه یې ترې کړې چې دا څه پېژني؟ پلار مې ورته ویلي چې دا مې زوی دی. څرنگه چې زه سپېشل برانچ دفتر ته د دوي له تگ څخه خبروم نو د شپې چې کورته را نغلل زه پوه شوم چې دوئ یې هم بندیان کړي دي نوما په دې وخت کې د غازي عجیب خان افریدي دلور له طرفه لمسی چې رحمت شاه خان دلاور نومیږي ټلیفون وکړ چې پلار او ماما مې د شپې له خوا نه دي راغلي او سپېشل برانچ نیولي دي ، ځکه دهغه دزوم شاکر اوښی جایداد شاه دپېښور دسیمې SSP یعنې دپولیسو مشر و نو که هغه ته و وایي چې دوی راخلاص کړي او هم مو شاکر چې هغه هم دپولیسو تهانه دارو ، وظیفه ورکړه چې هلته په سپېشل برانچ کې یې په غیر مستقیمه توگه پوښتنه وکړي ، سپېشل برانچ دپاکستان د پولیسو داستخباراتو څانگه ده چې ISIسره نږدې اړیکې لري .
کله چې شاکر دخپل یوبل ملگري په ذریعه لټه اوتپوس و کړ نو احوال یې راکړ چې دوئ هلته بندیان دي او چې پوره زور یافشار نه وي نو څوك یې نه شي خلاصولی.
څرنگه چې مونږ سره بل داسې زور نه و نو سپېشل برانچ ته مې ټیلفون وکړ چې زماپلار او کاکا تاسې بندیان کړي د دې علت څه دی ؟ هغوی منکر شول چې دوئ دلته نشته دي نو ما ورته وویل چې زه د امریکاغږ رادیو خبریال یم او دوئ دلته بندیان دي ماته پته ده او که نه زه پریس کنفرانس و رکوم .هماغه ووچې تقریباً دوه ساعته وروسته یې راته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلیفون وکړ چې دوئ دلته دي او تاسې ورته څه کمپلې اوتوشکې (دوشکې) راوړئ ، هماغه وو چې ما دوه توشکې او کمپلې دخپل د دفتر ډریور میرولي ته چې دچپرهار وو، ورکړې او دوئ ته یې وروړې ،زه پخپله لاړ نه شومه ځکه دماسره ویره وه که زه ورشم کیدای شي چې ما هم ونیسي .
په سبا ماته دسپېشل برانچ نه ټلیفون وشوچې ته راشه او د دوی ضمانت وکړه مونږ به دوئ خوشې کړو ، ماورته وویل چې هغه زما پلار دی نوزه یې څرنګه ضمانت وکړم اونه هغه کوم جرم کړی دی چې مونږ درشوو او ضمانت یې وکړو ، ماسره بیا هم دا وېره وه که دضمانت په بهانه ورشم کېدای شي چې ماو نیسي ، بالاخره دوئ بیا ټلیفون وکړچې دخپل دفتر نه یو څوك راولېږه چې د دوی ضمانت وکړي نومونږ به یې خوشې کړو ، هماغه ووچې ما دخپل دفتر نه دچپرهار میرولي اودکامې غلام ګل چې زماسره یې کار کاوه ولېږل چې د دوی ضمانت وکړي او راخوشې شي .
پلار او ماما مې د دوی دراتګ نه دمخه په دفترکې دسپېشل برانچ مؤظف مامور دځان سره کېنولی و او چای یې ورته را غوښتی و او هسې یوه بهانه یې غوښتله چې دوی خوشې کړي . میرولي او غلام ګل د دوئ ضمانت کړی وو او دوی پس له دوه شپو او ورځو له بندي خانې څخه راخوشې شول .
پلار مې وویل چې ستا دټیلفون څخه وروسته دسپېشل برانچ مشربیا وغوښتول او راته وې ویل چې مونږ تاسې نه نیولئ خو داچې تاسې په مونږ دعوه وکړه نو مونږ ځکه دلته کېنولئ ،بیایې رانه پو ښتنه وکړه چې دې هلکانو څه کار کاوه او کله مهاجر شوي یاستئ ؟ او داسې نور. ما ورته وویل چې زما زوی چې مهاجر کېدلو په دویم صنف کې و او دلته اوس په ښوونځی کې سبق وایي.مونږ نه خلقیان یوو او نه پرچمیان یوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هغه وویل چې تاسې هم کوشش وکړئ او مونږ به هم کوشش کوو چې پیدایې کړو ،خو نه د دوئ کوشش معلوم شو او نه زمونږ هلو ځلو څه نتیجه ورکړه .وروسته چې زمونږ په کوم هلك باندې چې زلمی نومیده او دخاص کونړ دطلایي باندې د احمد علي زوی وواو د ISI اوسپېشل برانچ سره یې نږدې اړیکې درلودې اشتباه وه چې زما دورور او ماما دزوی په نیولو کې یې لاس درلوده هغه هم په اغلب ګمان دمجاهدینو دسلفیانو دتنظیم دیو تن غړي پتنګ له خوا چې مخکې یې دحکمتیار د اسلامي حزب سره اړیکې درلودې ،بې درکه شو .پتنګ دسرکاڼود ولسوالۍ دپشد دکلي اوسېدونکی وو لاس درلود ، چې ددې واقعې نه وروسته زما د ترور زوی ډاکتر روح الله عمر چې هغه هم دپشد دکلي اوسېدونکی و دخپلې معاینه خانې نه چې یونیورستي ټاون کې وه او دشپې له خوا خپل کورته تلو، بې درکه شوچې د هغه هم دمړي او ژوندي هېڅ پته ونه لګېده.

پتنګ په ښکاره ډول دپشد د کلي دیو شمېر نورو کسانو په وژلو کې هم لاس درلود، چې له هغې ډلې څخه عاشق الله چې د OMAR په دفتر کې یې کار کاوه، دپېښور په شاه ډنډ کې یې وویشت چې وروسته دعاشق الله ورور ذبیح الله شرر هم د سرکاڼو او پشد ترمنځ دتصادفي برخورد له امله چې د دواړو موټرې سره مخامخ شوې پتنګ دیو شمېر نورو کسانو سره و وژل شو چې وروسته دپتنګ ورور عبد الرحیم ،ذبیح الله شرر چې ډېر ښه لیکوال وو په شمشتو کې وویشته او مړ شو .

د پورته کیسو په شان په سلګونو او حتی په زرګونو واقعات په پېښور کې تېر شوي چې اکثریت یې زړه دردونکي دي او دپاکستان حکومت داسې اشخاصو او یا تنظیمونو ته دا موقع ورکړې وه چې بې ګناه انسانان په هغه او دغه بهانو ونیسي او له منځه یې یوسي . په همدې ډول په افغانستان کې خلقیانو او پرچمیانوهم په زرګونو کسان د اخواني ،شعله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

یې ،افغان ملتي یا مرتجع په نامه نیول او له منځه یې وړل، همداسې واقعات په پېښور کې هم دخلقي یا کمونیست په نامه او یا دهغوسره د رابطې د درلودلو په بهانه نیول او له منځه یې وړل،چې په واقعیت کې ددې ټولو وژنو منبع شخصي دښمني ،تضادونه او یامنافع وي . د افغانستان دښمنانو ددې تضادنو نه د خپلو ګټو په خاطر ډېره ښه استفاده وکړه او زمونږ دملت ترمنځ یې شنې او سرې کرښې وویستلې او زمونږ ملك یې وران کړ. په ورستیو کلونو کې مو ولیدل چې څه ډول دا ائتلافونه او اتحادونه وشول چې نه سرې کرښې چا پېژندلې او نه شنې.

اتم څپر کی

د برچنچن څخه پېښور ته هجرت :

د سوری مومندو د دویم لښکر دخوربدوڅخه وروسته په غره کې زمونږ اقتصادي وضعه بېخي خرابه شوه او یواځې دومره پیسې مو درلودې چې تر پېښور پورې خپل فامیل ورسوو او هم په ځانګړي ډول بې له کوم کومکه جهاد ته دوام ممکن نه و، نو خامخا مو باید په پېښور کې دکوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

تنظیم یا ډلې سره ار تباط درلودی ترڅو مو د جهاد لپاره مرستې تر لاسه کړې وای . هماغه و چې قومندان غازي محمد ، څارنوال محمد صالح او پلار مې په ګډه مصلحت وکړ چې خپلې کورنۍ باید د غره نه پېښور ته یوسوو او هم به هلته دتنظیمونو مشران دنږدې نه وګورو او د راتلونکو فعالیتونه لپاره به ورسره سلامشوره وکړو .
مخکې له دې چې مونږ پېښور ته لاړشوو دحکمتیار اسلامي حزب دکونړ ولایتي دفتر څانګه ملا غلام حسن چې په ملا صحاف یې شهرت درلود زما د پلار سره د یومجاهد په توګه یې په جهاد کې برخه اخیسته پنځوس ګټې (یوګټه کارتوس لس دانې) کارتوس ورکړي وو .د اسلامي حزب دا لومړنی کمك و چې دخاص کونړ د ولسوالۍ دمجاهدینو سره یې کړی و . مخکې ما یادونه کړې وه چې ملا صحاف دخاص کونړ د ولسوالۍ دبرچنچن دکلي اوسېدونکی او ښه مجاهد و خو دخاص کونړ د ولسوالۍ په سطحه یې نفوذ نه درلوده او نه ددې جوګه و چې د مجاهدینو مشري دې وکړي . څرنګه چې زما پلار تقریباً درې لسیزې د افغانستان په حکومت کې او خا صتاً اخري دوه لسیزې یې دکورنیو چارو په وزارت کې کار کړی و نوپه اداري چارو کې یې کافي تجربه درلوده او هم دخاص کونړ او د غره مومندو ورته د احترام په سترګه کتل نو چې یو تنظیم یا ډله چې څوك د کومې سیمې لپاره مشر تعینوي نو باید دهغه سابقه او نفوذ په نظرکې ونیسي ، تر دغه وخته دحکمتیار اسلامې حزب دکونړ په ولایت کې مطلق اکثریت درلود .البته وروسته چې پته ولږېده پورته معیارونه په یوه تنظیم یاډله کې هم په نظر کې نه نیول کیدل او یواځې هغه څوك تنظیمونو ته قابل قبول وو چې دهغوی په دربارونو کې سهار او بیګاه موجود و ،یایې دتنظیمونو دکمېټو د رئیسانو سره ساز وباز یاشخصي پېژندګلوي درلوده او یا یې دهغوئ قومانده بې له کومه دلیله منله چې همدغه سلسله تر اوسه هم په افغانستان کې روانه ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې شپوکې مونږ ته خبر راغی چې زما مشر تره سیدمحمد عثمان څه مو ده دمخه وفات شوی او جنازه یې په ثمرخېلو کې دمیاعلي صیب د زیارت خواته خاوروته سپارل شوی ده .

مونږ ټول ډېر خپه وو خو د پلار لپاره مې دا ډېره غمجنه پیښه وه چې د خپل مشر ورور د مرګ نه خبر شو او دهغه په جنازه کې یې برخه نه درلوده نو دا فیصله یې وکړه چې ژر باید پېښور ته لاړ شو .

د ۱۳۵۸ هـ ش کال دسنبلې په شپږ ویشتمه نېټه مو دبرچنچن نه د ټولې کورنۍ سره پېښورته حرکت وکړ.

مخکې له دې چې سهار حرکت وکړو دشپې مو دکابل راډیو نه واورېدل چې دکابل دخلقي رژیم مشر نورمحمد تره کی مریض دی او سید داؤد ترون زخمي دی ، مونږ فکر وکړ چې خامخا په کابل څه پیښه شوې ده ،په هغه وخت کې ټیلفوني یانور مخابراتي وسائل نه و، او د زیاترو واقعاتو نه به خلك وروسته خبرېدل .

خو سره له دې مو پېښورته دتګ پرګرام معطل نه کړ او فکر مو و کړ که څه مثبت تحول راغلی وي نو دپېښور نه به دطور خم په لاره په اسانۍ سره خپل وطن (افغانستان) ته راشو.

ما سهار وختي دجوپه والوسره یو ځای حرکت وکړ او نوره کورنۍ وروسته په کراره را روان وو، ځکه ښځو او ماشومانونه شوکولای چې مونږ پسې را ورسېږي ، کله چې د بهی په ډاګ کې (دمزرې چینې او خاپښ کنډو ترمنځ پروت و)چې ټول مزل په شګوکې دی او خال خال کوم شین دبېرې یا غز ونې چېرته ښکاري .په لښکر کلي کې چې خلکو راډیوګانې اورېدلې وې نو مونږ ته یې وویل چې حفیظ الله امین په کابل کې پادشاه شو .دمومندو قبائل د حکومت مشرتابه ته دپادشاه خطاب کوي ، نو مادوئ ته وویل چې دکابل د رژیم په تګ لاره کې هېڅ تغیر نه دی راغلی، دخلك ګوند یو مشر لرې شوی او بل یې په ځای ناست دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلاخره د اته لس ۱۸ ساعتونو پر له پسې مزل نه دشپې په دولس بجو ګنداو (ګندهاب) ته ورسېدو ، دا زما لپاره ډېر اوږد مزل و او دومره ستړی شوی وم چې خپلې پښې مې نه شوی ټولولی او تر ډېره وخته پورې مې پښو درد کاوه ، جوپه وال په اوږدو مزلونو عادت دي دهغوئ سره یوځای سفرکول اسانه کار نه دی. ما په ګنداو کې دخپلې کورنۍ د راتګ پورې انتظار وکړ اوهغوی په دریمه شپه را ورسېدل ،ښځې او ماشومان دومره ستړي شوي وو چې هېڅ اندازه نه لري دبهي په ډاګ کې مې ورور سلطان محمود، مور سره توقې کړې وې چې مورې دا غازي به همدلته پرېږدو نور یې ځان سره نه شو وړلی.

دګنداو نه پېښور ته په بس کې لاړو او د بالاحصار سره نږدې دګنداو په اډه کې دبس نه ښکته شولو داچې مونږ سره پیسې نه وې چې کوم هوټل ته لاړ شو نو په غره کې یوچا مونږته د پېښور په زرګر اباد کې سیمه کې دیو تن پته راکړې وه چې هغه هلته دوه کوټې لري او ترڅوچې تاسې دایمي ځای پیداکوی هلته به اوسېږئ .

هماغه وو چې په دوه ګاډیو (ټانګو) کې ټول سپاره شولو اودټانګو وا لا ته مو وویل چې زرګر اباد ته لاړ شه ، دپېښور دښار دکوڅو او نومونوسره هم نااشنایو او په ښار کې هېڅ بلدنه یو ، تنډه کوهي دروازې ته چې ورسېدو نو پلارمې دکامې ولسوالۍ جندول خان معلم ولیده چې په پښو روان دی نو غږ یې پرې وکړ او دیوبل په لیدو ډېر زیات خوشحاله شول ، جندول خان مې دپلار د ښوونځی دوختو هم صنفی او ډېر نږدې ملګری وو، جندول خان مې دپلار نه پوښتنه وکړه چې چیرته روان یاستئ نو پلارمې ورته وویل چې زرګر اباد کې چا پته راکړې چې دوه کوټې لري او هلته نور څه درك نه لرو .

جندول خان وویل چې د تګ ضرورت نه شته دی تر څو چې بل ځای پیداکوئ ما سره به اوسېږئ. جندول خان هم دخپل خسر په کورکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسېده ، مونږ هم داساعت له خدایه غوښته چې څوك راته ست وکړي او دجندول خان سره چې دهغه کور دپېښور دوزیر باغ سره نږدې و لاړو ، تقریباً دوه اوونۍ مو دجندول خان په کور کې تېرې کړې ا وزمونږ یې ډېره زیاته میلمه پالنه وکړه چې هېڅکله به زمونږ دیاده ونه وځي بلاخره دپیښور په بیري باغ کې مو دوه خونې(کوټې) په کرایه باندې پیداکړې او په څلور سوه روپیو مو په کرایه ونیولې ، په دغه وخت کې په پیښور کې دکرایي کورونه هم ډېر کم پیداکېدل ځکه دمهاجرولپاره کمپونه نه وو جوړشوي ، دمیزان دمیاشتې په پنځمه نېټه پلار مې او زه د اسلامي حزب مشر انجنیر ګلب الدین حکمتیار لیدوته ورغلو تر څو هغه د خاص کونړ د واقعاتو نه خبرکړو او هم په خاص کونړ کې د اسلامي حزب دنوي آمر ملا صحاف په هکله ورسره وغږېږو حکمتیار چې دخپل کتو لپاره یې همیشه منظم پروګرام درلوده او همیشه به دخپل پروګرام اووعدې په وخت موجود وو چې دا دنورو مشرانو سره د ده ځانګړې توپیروو د دې خبرې ثبوت ماته هغه وخت وشو چې کله زه ۱۹۸۵م نه تر۱۹۹۰م کال پورې په پېښور کې د امریکاغږ رادیو خبریال وم او دمجاهدینو دمشرانوسره مې دمرکو دکولو او لیدنې اړیکې زیاتې وې .

د حکمتیار ظاهري برخورد همیشه ډېر صمیمي و او دکتونکو سره به یې دغیږې سترې مشي کوله او دخدای په اماني په وخت به یې دخونې د دروازې پورې بدرګه ورسره کوله.

پلار مې حکمتیار ته په خپلو خبرو کې وویل چې انجینر صیب مونږ جهاد دخدای لپاره کوو خو څرنګه چې مونږ ستا په ډله کې وو نو تاسې باید لا اقل زمونږ دښو اوبدو څخه خبر شئ . ډوډۍ خپله خورو او خان صیب تاسې ته وایو او په دې هم تاسې خوشحاله نه یاستئ ،حکمتیار دپلار خبرې مې قطعه کړې او وې ویل چې خبره څه ده ؟پلار مې ورته وویل چې دکونړ ولایتي دفتر ملاصحاف دخاص کونړ دولسوالۍ دجهاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

آمر په توګه رالېږلی دی ،تر اوسه پورې چې مونږ هلته کوم جهاد او يا د حکومت پرضد فعاليت کړی هغه مو په خپلو شخصي امکاناتو کړی او ديوه تنظيم يا ډلې نه مو هېڅ مرسته نه ده تر لاسه کړې البته دغسې تعينات دجهاد په ګټه نه وي ، پلارمې ورته وويل چې کله حضرت عمر(رض)په فارس کې خالد بن وليد (رض) دجګړې په وخت کې دخپلې دندې نه ګوښه کړ او په عوض يې عبدالله بن عبيده (رض)فقير صحابي وليږه نو حضرت خالد دهغه امر ومنه خو کله چې فتحه وشوه او حضرت خالد بېرته راستون شو نو دحضرت عمر (رض) نه دخپل برطرف کېدو دليل پوښتنه وکړه نو حضرت عمر (رض) ورته وويل چې کفارو داسې اوازه خپره کړې ده چې خالد (رض)په اسلام کې نه وي نو فتحه نه کېږي نو ما ځکه ته تبديل کړي ترڅوکفاروته وښايو چې داسلام هر سړی خالد دی . نو دا د دې معنی نه لري چې انجينر صيب که ته او زه نه يو نو اسلام به له منځه ځي او يا جهاد به نه کېږي خو د اشخاصو په تقررکې بايدپوره فکر و کړئ .حکمتيار چې ملاصحاف هم پېژنده نو هغه هم حيران شو او وې ويل چې زه دهغه په تقرر هېڅ خبر نه يم ، نو پلارمې ورته وويل چې دا لا ستابل مسؤليت دی چې ديوې سيمې جهادي آمر مقررېږي او تاسې پرې خبر نه ياستئ .

څرنګه چې حکمتيار ډېرښه ليکوال يا په اصطلاح ميرزاو او ښه ليك يې درلوده نو خپله شخصي کتابچه يې چې په سر کې د ده نوم په انګليسي او درې ژبه ليکل شوی وو ،را واخيستله او دخاص کونړ مجاهدينوته يې په لاندې ډول حکم په خپل قلم وليکه (١)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱)ددې لیك اصل کاپي دکتاب په البم کې راغلې ده .

برادر محترم جبهه خاص کونړ : السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته !
چون برادر ما مدیر صاحب طی مکتوب رسمي به حیث امر منطقه انتخاب ګردیده وبا توجه به آن تحت امارت ایشان در منطقه عملاً کار اغازشده است وطبق اطلاعات ما فعالیت حزب درمنطقه کاملاً موفق میباشد بناءً مایك بار دیګر امارت ایشان راتائید مینمائیم .
امیدوارم که برادران متعهد حزب تحت امارت مدیر صاحب بکار شان ادامه دهند.
مؤفقیت تان را ازبارګاه الهي متمني ام .
با احترام
حکمتیار
۱۳۵۸\۷\۵
که څه هم حکمتیار پلارته مې مکتوب ورکړ خو دکونړ ولایتي مرستیال مولوي میرزا چې دپیچ درې و د ملا صحاف ملاتړ کاوه ځکه میرزامولوي او ملاصحاف دواړه پنج پیران وو او نه یې غوښتل چې پلار مې په خاص کونړ کې دجهاد مشري ولري ځکه پلارمې له یوې خوا د افغانستان پخوانی مامور وو چې دوی اکثریت دپخواني پادشاه ظاهر شاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

طرفداران ګڼل کېدل او هم له بله خوا زمونږ کورنۍ روحاني کورنۍ وه او دپنج پیرانو د دوی سره چندان جوړه نه وه .پنج پیر اصلاً دپېښور د صوابۍ سیمې سره نیږدې یوکلی دی چې هلته مولانا محمدطاهر یوه مدرسه جوړه کړې وه او هغه ملایان یا دیني عالمان چې به دغه مدرسې نه فارغېدل او یا به دمولانا محمد طاهر دعقیدې پېروان وو نو دوی ته به یې په کونړ یامشرقي ولایاتوکې پنج پیران ویل ، په لومړي وختونوکې په کونړ کې د دې عقیدې پیرو او مشر مولوي حسین دپېچ درې چې وروسته په شیخ جمیل الرحمٰن یې شهرت پیداکړ .مولوي جمیل الرحمٰن چې دحکمتیار د اسلامي حزب دکونړ ولایت مشروو د اجرائیه شورا غړی وو ،وروسته د اسلامي حزب نه جدا شو او دجماعة الدعوة الی القرآن والسنة په نامه یې ځانګړې ډله جوړه کړه چې دوی به ځانونوته سلفیان یا اهلحدیث ویل خو د خلکو په منځ کې یې دوهابیانوپه نامه شهرت درلوده مولوي جمیل الرحمٰن دجهاد دکلونو په پیل کې په کونړکې خورامهم رول درلود او د ۱۹۹۱ م کال په اخرو کې دباجوړ ښار په سیمه کې په خپل کور کې دیوه عرب له خوا وویشتل شو او مړ شو . دمولوي جمیل الرحمٰن وراره حاجي نقیب الله په قول دغه عرب دحکمتیار د اسلامي حزب دفرهنګي کمېټې سره دعربې ژبې دمجلې په دفتر کې کار کاوه ، دغه عرب دتیښتې په وخت کې دمولوي جمیل الرحمٰن دبل وراره حاجي روح الله له خوا ونیول شو او هماغلته ووژل شو .

بل دلیل چې پلار مې نه شوکولای چې د اسلامي حزب سره اړیکې ولري هغه داوو چې د دغه حزب اکثریت غړي دکابل پوهنتون اویا دښوونځیو زده کوونکي یا په اصطلاح ځوان نسل وو چې د ادارو په راءس کې یې ځای درلوده نو قومي مشرانو ،پخواني مامورینو اویامخوروکسانو په دغه ډله کې خپل ځانونه بیګانه ګڼل او دوی ته داسخته وه چې حزبي قوانین

(c) ketabton.com: The Digital Library

،نظم او یا انضباط ومني او هم به د حزبیانو له خوا د دوی سره ښه وضع نه کېدله .

دحکمتیار دلیدونه وروسته پلارمې او قوموندان غازي محمد تصمیم ونیوه چې دکومې بلې ډلې سره باید اړیکې ټینګې کړي ، په دغه وخت کې د اسمار غنډ چې دفرقه تشکیل یې درلوده د قوموندان عبدالرؤف صافي په مشري دکابل دخلقي رژیم پرضد قیام کړی و او دکونړ والي چې نظام بې خدا به یې ورته وایه وژلی او دفرقې ټولې وسلې او مهمات یې اسلامي حزب ته تسلیم کړي وو. نظام بې خدا په ۱۳۵۸ هـ ش کال دثور په میاشت کې دکونړ ولایت دمرکز اسعداباد (چغه سرای)سره نږدې دکرالي دکلي ، تقریباً دشپږسوه کسانو چې واړه ماشومان هم پکې شامل وونظام بې خداپه دغه ډله ایزه وژنه کې لاس درلوده چې ټول یې دبیلدوزر په واسطه نیم ژوبله دخاورو لاندې ښخ کړل . د دغه مړو دوه لوې ډوپې (دخاورولاندې مړي) دکرالی پل شمال ختیځ پلو ته اوس هم شته کله چې په ۱۹۸۸ م کال کې دکونړ ولایت دکابل رژیم له خوا تخلیه شو مجاهدینو د د غه شهیدانو د ډوپیونه چار چاپېره دیوال تاوکړ .

کله چې قوموندان عبدالرؤف خان داسمار غنډ اسلامي حزب مجاهدینو ته تسلیم کړ او ټولې وسلې او مهمات یې د اسلامي حزب مرکز شیګل ته انتقال کړل نو په دغه وخت کې د اسلامي حزب دکونړ ولایت مشر مولوي حسین او دده ترمنځ اختلاف پیداشو ، قوموندان عبد الرؤف خان وروسته کلونوکې ماته وویل چې داختلاف اصلي لامل دقواؤ په قومنده کې وو ځکه چې دوی غوښتل چې دکونړ ولایت مرکز چغه سرای ونیسي او دهغه ځای نه دجلال اباد په لوري حرکت وکړ ي خو قوموندان عبدالرؤف خان د اسلامي حزب په دې خبره خوښ نه وو ، په همدغه وخت کې د اسلامي جمعیت تنظیم او دملي نجات جبهه د اسمار دغنډ دیوشمېر صیب منصبانو سره په پټه تماسونه ټینګ کړي وو او یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

عسکر دقومندان عبدالرؤف په مشري دبچي سیمې ته له سیند راپورې وتلی و او دبچی د اکبرخان په ځای کې وو چې هغه د اسلامي جمعیت دتنظیم سره اړیکې درلودې ، قومندان عبدالباقي دترنګزو د پاچاګل صیب لمسی وو ادهغه کورنۍ دملي نجات دجبهې سره اړیکې درلودې .
داسمار دغنډ دقیام نه وروسته استادبرهان الدین رباني او حضرت صبغت الله مجددي پخپله دمروری سیمې ته تللي و او دقومندان عبدالرؤف خان سره یې کتلي وو نو په دغه وخت کې داسې اوازه شوه چې استاد رباني عبدالرؤف خان ته پیسې ورکړې ترڅو دی دهغه دتنظیم سره یوځای شي خو قومندان عبدالرؤف خان دغه خبره رد کړه او وې ویل چې شخصاًپه ما ،څوك یوه روپۍ هم نه شي ثابتولای.
په هر حال دحضرت صبغت الله مجددي او استاد رباني تګ د اسمار سیمې ته دحکمتیار داسلامي حزب او داسمار د صیب منصبانو ترمنځ بد ګوماني پیداکړه او دشپې له خوایې د اسمار دغنډ ټول عسکر او صیب منصبان بې وسلې کړل او قومندان عبدالرؤف خان په داسې حال کې چې د اسلامې حزب له خوا پرې ډزې کیدې دجالې په ذریعه دبچی سیمې ته راپورې وتی و او د اسلامي جمعیت دتنظیم سره یې خپل پیوستون اعلان کړ . دبچی سیمه چې دمروری سره نږدې پرته ده په دغه وخت کې د دې سیمې قومي مشر چې اکبر خان نومیده داسلامي جمعیت دتنظیم قومندان و.
داسلامي جمعیت تنظیم مشر استاد برهان الدین رباني د دغه موقع نه دخپل تنظیم په ګټه ډېره زیاته استفاده وکړه او داسې تبلیغ یې خپور کړ چې داسلامي حزب د اسمار غنډ تالا او بې ګناه عسکر چې مجاهدینوته تسلیم شوي وو ،ووژل. تردغه وخته دکونړ په ولایت کې اسلامي حزب ترټولوډلو زیات نفوذ درلوده خو د اسلامي جمعیت دزیات تبلغاتي فعالیت په اساس او هم کله چې د ۱۳۵۸ کال دجدي په میاشت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روسانو دکونړ په ولایت باندې لویه حمله وکړه نو تقریباً پنځه اتیازره کسه د ۱۳۵۹ هـ ش کال د جوزا دمیاشتې پورې دکونړ نه باجوړ او دیرته مهاجر شول او نورو ډلوته دا موقع په لاس ورغله چې دکونړ په داخل او هم دمهاجرو په منځ کې فعالیت وکړي .

د۱۳۵۹ هـ ش کال په پیل کې ما د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد دمهاجرینوپه دفتر کې کار کاوه او دباجوړ دکمپونونه مونږ دغه احصائیه راټوله کړې وه ترڅو دهغوئ سره مرسته وکړی شي .

متاء سفانه چې د اسمار دغنډ څوارلس کسه صیب منصبان چې دپیښور د بوتنۍ پله سره نږدې داسلامي جمعیت په نظامي کمېټه کې اوسېدل په همدغه وخت کې دیوې چاودنې له امله دننه په دفترکې مړه شول . په پیښور کې د داسې پیښو په هکله دپاکستان دحکومت له خوا هېڅ څېړنه نه کېدله چې عاملین یې پیداکړي خو ویل کیدل چې په دغه پیښه کې دکابل حکومت لاس درلود.

دا چې له اصلي موضوع څخه لرې لاړ نه شو نو را به شو دې ته چې دحکمتیار دلیدونه وروسته راووتلو قومندان غازي محمد ، پلارمې او زه یو ځای روان وو چې دکونړ دنورګل دعلاقه داری قاضي میرزمان چې دپلارمې نږدې ملګری و په مخه راغی او دستړي مشي نه وروسته یې مونږ دغرمې ډوډۍ ته دعوت کړو او وې ویل چې زما دفتر نږدې دی او هلته به ډوډۍ وخورو . داسلامي جمعیت او د اسلامي حزب مرکزي دفترونه دپیښور دفقیر آباد په سیمه کې ډېر نږدې نیږدې پراته و و . قاضي میرزمان د اسلامي جمعیت سره د دعوت او تنظیم په کمېټه کې کار کاوه . کله چې مونږ دهغه دفتر ته ورغلو نو د دعوت او تنظیم مشر عباس خان چې په استاد مشفق یې شهرت درلود هم موجود وو، استاد مشفق د لغمان ولایت دمرکز دمریم کوړې دکلي او د روښان په لیسه کې زما د دري ژبې استاد وو او د هغه پلار استاد تاج محمد خان زما دپلار هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صنفی و ، استاد تاج محمد خان هم دکابل درژیم له خوا دشورکودتاه په لومړیو شپوکې بندي شوله هماغه ځایه ورك اوبیا وو ژل شو .استادمشفق هم زمونږ په لیدوډېرخوشحاله شواو سمدستي یې مونږ دې ته دعوت کړو چې د اسلامي جمعیت سره باید خپل پیوستون اعلان کړو ، څرنګه چې پلار مې او قومندان غازي محمد نه غوښتل چې داسلامي حزب سره همکاري وکړي نو د دوی سره یې هو وکړه او دغرمې ډودۍ دخوړلو نه وروسته یې د استاد رباني دفتر ته چې په یوه تنګه کوڅه کې په یوه وړوکې حویلۍ کې چې په پېښور کې ورته کوارټر وایه یوړو
څرنګه چې د استاد رباني د دفتر کوټه ډېره وړوکې وه نو دوی ننوتل او زه په حویلۍ کې ورته تم شوم ، دلږې شیبې نه وروسته چې دوی را وتل استاد رباني سمدستي پلار مې دخاص کونړ دجبهې د آمر په توګه او قومندان غازي محمد یې دهغه دقومندان په توګه تعین کړي وو او دجمعیت اسلامي دتنظیم له خوا یې دمیزان په دولسمه نېټه مکتوب ورکړ استاد مشفق زماڅخه هم وغوښتل چې زه باید دهغه سره کار وکړم خو بیا هغه پیمان اتحاد اسلامي دار الانشاء ته معرفي کړم او د دغه دفتر په سیاسي کمیټه کې مقرر کړی شوم . پیمان اتحاد اسلامي د ۱۳۵۸ هـ ش کال په نیمایي کې د خالص اسلامي حزب ،دملي نجات جبهه ،دحرکت انقلاب اسلامي او اسلامي جمعیت دتنظیمونو ترمنځ ګډ ائتلاف وو چې استاد رباني دسیاسي کمیټې مشر،مولوي خالص دمالي کمېټې مشر ،حضرت صبغت الله مجددي دنظامي کمېټې مشر او مولوي محمدنبي محمدي د عدلي کمېټې مشر و او د دغه ائتلاف منشي استاد محمد جان احمدزی وو .
استاد محمد جان چې دلوګر ولایت اوسېدونکی او دکابل پوهنتون دشرعیاتو پوهنځی استاد و، نوموړی د اسلامي جمعیت دتنظیم د اجرائیه شورا غړی وو او د ډېر مودې لپاره دمالي کمېټې مشرهم وو ، استاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد زی د ۱۹۹۲ م کال دروژې په میاشت کې دپېښور دهجرت (پبو) په کمپ کې په داسې حال کې دنامعلومو کسانوله خوا ووژل شو چې دسهار لمانځه لپاره دخپل کورنه جومات ته روان وو .
څرنګه چې مخکې ما یادونه کړې وه چې د اسمار دپېښې نه وروسته د اسلامي جمعیت تنظیم د اسلامي حزب پرضد زیات تبلیغات وکړه او پوره ګټه یې ترې اوچته کړه نو په دې لړ کې اسلامي جمعیت زمونږ دپیوستون نه هم یو څه ګټه واخسته او د فقیر اباد په یوه حویلۍ کې یې یوه لویه غونډه جوړه کړه دکونړ ولایت دناړې دعلاقه دارۍ نه قاضي عبدالستار هم په دغه ورځ دخپلو مجاهدینو سره داسلامي جمعیت دتنظیم سره یوځای شو او د دغې غونډې انانسر استاد احمدزی و ،نوموړې غونډې ته استاد رباني ، ډاکتر کمال چې مصری عالم و ، یاسر چې وروسته د اسلامي جمعیت د ډلې د دعوت اوتنظیم رئیس شو ، قاضي ستار او پلار مې خبرې وکړې او غونډه د استاد قیام الدین کشاف په دوعائیه وینا سره پای ته ورسیده .
دلته غواړم چې دپلار مې یو څوخبرې چې په دغه غونډه کې کړی اوثبت شوي دلته رانقل کړم . پلار مې وویل چې دیو تنظیم نه څوك بل تنظیم ته ځي دهغه دلیل به داوي چې هلته ورته دخدمت کولو موقع څوك نه ورکوي او یایې کوم خیانت کړی دی . مونږ د اسلامي حزب نه هېڅ نه دي اخیستي خوزمونږ سره دکونړ ولایتي دفتر اختلاف درلوده اوغوښتل یې چې زمونږ سرنوشت دنا اهله او بې کفایته کسانو پورې وتړي ، ده وویل چې د اوښ نه چاپوښتنه وکړه چې څه حال لرې؟ اوښ ورته وویل چې ښه حال لرم . نوبیا یې تر بې پوښتنه وکړه چې په داسې حال کې چې درانه بارونه وړې او خوراك د ې اغزي دی، خو ددې سره هم ته خوشحاله یې ، نو کوم وخت کې خپه یې ؟ اوښ ورته وویل چې زه هغه وخت ډېر خپه یم چې زماسروشت یعنې پېزوان دخره پورې وتړي او زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

په دغه غته جسه اوتنه دخره پسي روان یم . پلارمې دالفت صاحب داشعر ووایه چې:

دیوسف په څیرو جاموکې څه ګناه ده
چې په ښه جامو کې ګناه کړې زلیخاده .
راشئ څیري کړو داسپینې جامې رنګینې
چې په کې وګورو څیرې ډیرې رنګینې

ده وویل چې زمونږ ملت کې هیڅ نقص نشته دی خودا ستاسې مشرانو وظیفه ده چې کار اهل کار ته وسپارئ ترڅو جهاد په ښه توګه پرمخ ولاړ شي .

دپلار دخبرو مې تقریباً اوه ویشت کاله تیرېږي چې په همدغه شکل اوس هم مونږ اخته یو ، نه کار اهل کار ته سپارل کیږي او نه په وطن او ملك باندې زړه سوی شته دی .

د ۱۳۶۰ کال په ژمي کې چې دجدي دمیاشتي ډیره تخته یخني وه یوه ورځ د کلي په شاوخواکي روسانو زیاتې هیلکوپټرې کینولې او کمانده یي عسکر یي تري پیاده کړل اوڅوك به چې په مخه ورته راتله هغه به یي واژه چې په لړ کړې یي دالاندې کسا ن شهیدان کړل ۱ – اول حاجي ۲ – بهاول ۳ – محمداجان ۴ – سید افضل دترځوی ۵ – فضل الرحمن ۶ – محمد عارف دبونجلی ځوی ۷ – عبدالستار دبونجلی ځوي ۸ – شاه ولي دبونجلي ځوي ۹ – خالوکاکا ۱۰ – سیدامین دګل امین ځوی ۱۱ – اعظم خان ۱۲ – محمد خان عرب چې دننګرهاردعربانونه و ددوه کسوکلنیرانوسره یي شهیدان کړل. ۱۳ – دمیرزاخان لور یي شهیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه ۱۴ — امین دخواري ځوی ۱۵ — دسرکند دکلي دطالب ځوی ۱۶ — دحاجیانو دبانډه سیفوردحاجي یارګل ځوی ۱۷ — دکوزچنچن دکلي داريف (محمدعارف) اوځوی يي ۱۸ — دسادل ځوی چې په ژبه بيړاوو ۱۹ — دوه کسه ملايان چې د لنډګل دپټن دکلي وو ۲۰ — دکاويړدکلي ميرزا دسيد فقير ځوی ۲۱ — حاجي سراج ګل دحاجيانودبانډه ۲۲ — محمدرازق دحاجيانودبانډه ۲۳ — دکاويړدکلی ستارد پاينده ګل ملاځوی. محمد امين د منګوال چې په دغه وخت کې په کلي کې وو راته په کابل کې قصه کوله چې کله دروسانو دهليکوپټرونه موولیدل نو دکلي ټولو نارينه وو دغره خواته منډې کړل بعضي کسان چې عسکري يې کړې وه اويا ډيرسپين ږيري وو پاتې شول . دمنګوال دبونجلي دوه زامن تازه راغلي و نوروسانو نیولي و نودي ورپسي خپل بل ځوی ورليږلي و اوپيسي يي ورته ورکړي وي که روسان ددي زامن خوشې کړل خوروسانو ددي درې واړه زامن په يوه قلعه کې ووژل . ټولو خلکو شپه په غره کې تيره کړه اوڅوك نه وو چې مړي ښخ کړي . زما دتره لمسي سيد عبدالوافي چې هم په کنړکې وراته قصه کوله چې کله دروسانو دتلونه وروسته کلي ته راغلم نو دبهاول په مړي سپي لګياوو نوبياماهغه سپي په ټوپك وويشته . ددې پيښې نه وروسته دخاص کنړ دولسوالۍ نيمايي برخه دکامې تر پله پورې دټولو کلونه خلك په ډله ايزه توګه پاکستان ته مهاجرشول دمنګوال دلارې مهاجرينو اومجاهدينو ته ډيره اسانتيا وه ځکه له دغې لارې لغمان ته په درې ورځو کې رسيدلی شول اما دچترال له لارې لغمان ته په پنځلس ورځو کې مجاهدين رسيدل خو ددې عامه وژنې نه وروسته دا لار هم دمجاهدينو پر مخ وتړل شوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم څپرکی

په پېښور کې د تنظیمونو جوړېدل :

زه دلته ضروري بولم چې دپېښور د ډلو په تشکیل باندې یوڅه رڼاواچوم ،که څه هم د دغه ډلو د جوړېدودقیقې نیټې ما ونه شوکړای چې تر لاسه کړم خوکال او میاشتونیټې دقیقې اوصحیح دي ، دغه معلومات ما په پېښور کې د زیادتره هغه کسانونه راټول کړي دي څوك چې په دې غونډوکې ووچې په دې لړکې ما او امریکایي پروفیسر ډیویداډوارد د ۱۹۸۲-۱۹۸۴ م کلونوتر منځ د حضرت صبغت الله مجددي ،پیرسیداحمد ګیلاني ،مولوي جمیل الرحمٰن ،استاد رباني ،انجینر ګلب الدین حکمتیار مولانا قیام الدین کشاف، قاضي محمدامین وقاد ،مولوي محمدنبي ،مولوي سیداکبر او یوشمېرنورو مشرانوسره مرکې کړي دي .

کله چې د ۱۹۶۴ م)کال کې اساسي قانون جوړ شو نو د احزابو فعالیت ته په کې اجازه ورکړل شوه که څه هم داحزابو قانون دپادشاه له خوا توشیح نه شو خو سیاسي احزابو خپل فعالیت ته دوام ورکړ .

په دغه وخت کې مختلفې ښې ، چپې نیشنالیستي او اسلامي ډلې جوړې شوې ، څرنګه چې زماهدف یوائې دپېښور د ډلو جوړېدل دي نو یوائې د اسلامي ډلوپه جوړېدو اواشعاباتو باندې غواړم چې رڼا واچوم ، کله چې د ۱۳۴۸ هـ ش کال کې دجوانان مسلمان ډله دکابل په پوهنتون کې جوړه شوه نو دنورو ډلو له خوا دوی ته اخوانیان ویل کېدل او ددوئ اړیکې یې دمصر اخوان المسلمین دګوند سره ښو دلې ، جوانان مسلمان هم دکابل په پوهنتون کې دنورو ډلو په شان راڅرګند شو او فعالیت یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوه ، د دغې ډلې په رهبري کې د ابتداء نه اختلاف نظر موجود وو چې یوه ډله چې زیاتره دپوهنتون استادان وو د دغې ډلې مشر او باني استاد غلام محمد نیازی ، ګڼې چې په دې ډله کې استاد برهان الدین رباني ،عبدالرسول سیاف ، استاد محمد موسی توانا، او داسې نور دکابل پوهنتون استاذان او زیاتره پخته سنه کسان شامل وو ، امابله ډله د دې ګوند یا ډلې مشر عبدالرحیم نیازی چې هغه هم دشرعیاتو د پوهنځي شاګرد وګڼې ، چې په دې ډله کې مولوي حبیب الرحمٰن ،سیف الدین ،ګلب الدین حکمتیار ،انجینیر حبیب الرحمن ،قاضي محمد امین وقاد او یو شمېر نور دپوهنتون شاګردان چې د پوهنتون په غونډو او مظاهرو کې یې فعاله ونډه درلوده شامل وو.

کله چې د داؤد خان دکودتاه نه وروسته او په خاصه توګه د پلان دوزیر علي احمد خرم د وژل کېدو نه وروسته دجوانان مسلمان یوشمېر غړي دحکومت له خوا وینول شول او یو شمېر نور غړي یې پاکستان ته مهاجر شول ، په پاکستان کې د دغه ډلې رهبري د استاد برهان الدین رباني ، مولوي حبیب الرحمٰن او انجینر ګلب الدین حکمتیار په غاړه وه ، په دغه وخت کې دپاکستان صدر اعظم ذو الفقاربهټو دوئ ته پناه ورکړه اوهم یې ددې ګوندغړو ته چې احمدشاه مسعود هم پکې شامل وو فوځي زده کړه ورکړه او دوی یې دې ته چمتوکړل چې د داؤدخان درژیم پرضد مسلحانه فعالیت وکړي.

د جوانان مسلمان د رهبري د ډلې نه استادبرهان الدین رباني په دې عقیده و چې په هېوادکې د داؤد خان درژیم پرضد مسلحانه مبارزې یاقیام ته ولس چمتو نه دی نو ښه به دا وي چې فرهنګي او سیاسي مبارزې ته دوام ورکړو خو مولوي حبیب الرحمٰن او انجینر ګلب الدین حکمتیار په دې عقیده ووچې مسلحانه مبارزه باید پیل شي او ولس عمومي قیام ته آماده دی ، په همدې علت استاد رباني دجوانان مسلمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډلې سره په پېښور کې اختلاف راغی او دځومحدودو کسانوسره یې د اسلامي جمعیت دتنظیم په نامه جدا ډله جوړه کړه ځکه په دغه وخت کې په پېښور کې د دغې ډلې اکثریت غړي ځوانان وو ، هماغه وو چې دجوانان مسلمان ځوانې ډلې دپاکستان د ISI یا استخباراتي شبکې په کمك اوهمکاري د ۱۳۵۳ هـ ش کال په اوړي کې د داؤدخان د رژیم پر ضد دکونړ ولایت دشیګل په سیمه کې ،لغمان پنجشیر او سره رودکې مسلحانه قیام وکړ خو ناکام شواو ولس ورسره هیڅ نوع هم غبر ي ونه ښوده .په لغمان کې مولوي حبیب الرحمٰن ، په شیګل کې کشمیرخان ، په پنجشیرکې احمدشاه مسعود او سره رود کې آدم خان ددې مسلحانه قیام مشري کوله ، ویل کېده، چې انجینر ګلب الدین حکمتیار باید پکتیا کې دغه قیام رهبري کړی وای خوهغه په خپله هلته څه فعالیت ونه کړ او د ده دمخالفینو له خواداسې ویل کېدل چې ده نور تشویقول چې د افغانستان داخل ته لاړ شي ځکه دی په دې متیقن و چې دوئ څه نه شي کولای اوخامخا به نیول کېږي اودجوانان مسلمان رهبري به ده ته پاتې شي.

په ۱۳۵۳ هـ ش کال کې زه دلغمان ولایت دروښان په لیسه کې دیولسم ټولګي زده کوونکی وم او زما پلار دلغمان په ولایت کې د احصائیه مدیر و په دې وخت کې دلغمان ولایت والي عبدالقادرقاضي و ، کله چې دمولوي حبیب الرحمٰن ګروپ چې تعداد یې اوه ویشت کسه وو د دغې حملې په نتیجه کې دلغمان ولایت دپولیسو سرمامور او دوه کسه عسکریې ووژل او حمله کوونکود والي په کور او بانك باندې حمله وکړه ، والي دخپل کورنه تښتېدلی و او دبانك مؤظف عسکرو د دوئ سره مقاومت کړی وو او دوی ونه شوکړای چې بانك ونیسي او یادبانك نه پیسې وکاږي ، څرنګه چې د دوئ دغې حملې سره ولس دې ته اماده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو چې قیام وکړي نو دوئ ونه شوکړای چې زیات مقاومت وکړي ، دسهار درېنا د راختو نه دمخه ټول خواره واره شول .
و الي سهار بېرته ولایت ته راغی اوهم دننګرهار والي عزیزالله واصفي او دیولسمې فرقې قومندان جنرال یونس خان دیوې قطعې سره د لغمان ولایت ته راغلل ، دلغمان والي دسیمې مشران راوغوښتل او ورته وې ویل چې دغه حمله کوونکي دلغمان د کلي او کور نفر دي او تاسې خامخا باید دوئ حکومت ته په لاس ورکړئ اوکه نه تاسې مشران ټول بندیان ووم . د ولس مشرانو والي ته دهمکارۍ وعده ورکړه او ټول د دغه نفرو دنیولو پسې خواره شول یو کس چې دوالي دکورنه بادي ټوپك او یوټیپ ریکارډر غلاکړی و نو سترې شوی و او دلغمان ولایت مرکز سره نږدې دجوګي پله لاندې دیوې لوی ګټې(تیږې) تر شا په داسې حال کې ویده وچې ټوپك او ټیپ ریکارډر یې سرته ایښي وو . دپلټنې په لړکې چا د دغه نفر راپور پولیسوته ورکړې وه او دغه نفر یې نیولی وو ، کله یې چې ددغه هلك نه تحقیق پیل شو نوهغه ورته دخپلې ډلې ټول کسان په ګوته کړل او پولیسو په غیر د دوه کسوځخه چې یودمولوی حبیب الرحمٰن خان ورور و او یو بل تن ملګری ورسره وو نور ټول ونیول پخپله مولوي حبیب الرحمٰن په داسې حال کې ونیول شوچې دی هم سترې شوی وواو دلغمان ولایت دچهاردهي کلي ته تللی و او دیوې دېرې نه یې کټ اخیستی و او دګنوپه پټي کې یې اچولی و او یوماشوم ته یې ویلي وچې ماته چای راوړه . هغه ماشوم خپل پلارته چې ملك حبیب نومیده ویلي و چې یوکس دیرې ته راغی کټ یې واخیسته او دګنو په پټي کې یې واچاوه او ماته یې وویل چې چای راوړه ، ملك حبیب چې دی لیدلی و نو سمدستي پرې پوه شوی و چې دی هم دشپې په حمله کې لاس لري او خپلونفرو ته یې ویلي وو چې دی ونیسي اوولایت ته یې بوزئ ، تر دې وخته ملك حبیب دی (مولوي حبیب الرحمٰن) نه پېژنده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

اوکله یې چې ولایت (مرکز) ته راوستی ونو نورو کسانومولوي حبیب الرحمٰن پیژندلی و نو په دې ډول یې د دغې ډلې پنځه ویشت کسه دمولوي حبیب الرحمٰن په شمول ونیول . مولوي حبیب الرحمٰن وروسته دخلق رژیم له خواپه زندان کې ووژل شو.

د مولوي حبیب الرحمٰن تره عبدالرحمٰن علینګای په کابل دار المعلمین کې زما دپلار همصنفی و اوهم نوموړی دخاص کونړ لیسه په ابتدائیه ښوونځي کې معلم اوزما دپلار نږدې ملګری و ، د اوړي دګرمۍ له امله مونږ خپله کورنۍ کابل ته لیږلې وه ځکه چې دلغمان ولایت مرکز ډېرګرم دی ، زه او پلار مې دشپې له خوا دقرغیو ولسوالۍ ته تلو ځکه زما دکاکازوی سید عبدالقهار نیازمن په دې وخت کې دقرغیوولسوال و د دغې پېښې دوه شپې د مخه زه او پلارمې دعلینګاري لیدو ته بصرام کلي ته ورغلو دمازدیګر له خوا علینګاری راغی او دستړي مشي نه وروسته یې زما پلار ته وویل چې زه چېرته ځم اوبېرته راځم او دعلینګاري دتره زوی ملك نصر الله زمونږ ډېره ښه میلمه پالنه وکړه خوعلینګاری بېرته رانغی او پلار مې هم ډېرزیات خپه شو ځکه پښتنوکې میلمانه څوك ځانته نه پرېږدي خو وروسته مونږ ته پته ولږېده چې په همدې شپه مولوي حبیب الرحمٰن دعلینګاري سره دلغمان په مرکزکې دحملې پلان جوړوه _ علینګاری هم دثور دکودتاه نه وروسته دخلقیانو له خوا بندي او ووژل شو.

پلار مې کیسه کوله چې دلغمان د پېښې نه وروسته سهار چې زه ولایت ته لاړم عسکرو نه پرېښودم چې خپل دفتر ته لاړشم خو دپېژندګلوی نه وروسته یې راته اجازه راکړه او کله چې ولایت ته داخل شوم نو مولوي حبیب الرحمٰن مې په داسې حال کې ولید چې لاسونه یې پرې تړلې وو ، دلغمان دامنیې قومندان هم په همدغه شپه تبنتېدلی و ،خو سهار چې را غی نومولوي حبیب الرحمٰن ته یې دخائن خطاب وکړ او نور څه سپك

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفاظ استعمال کړل او غوښتل یې چې مولوي حبیب الرحمٰن ووهي خو په دغه وخت کې دننګرهار دفرقې قومندان جنرال یونس خان د امنیې قومندان ته په قهر شو او ورته ویې ویل
چې دشپې چیرته وې ؟ کله چې دوئ په ولایت باندې حمله کوله ته تښتېدلی وې اوس چې دې دوئ لاس تړلي ولیدل تکړه شوې پلار مې ویل دمولوي حبیب الرحمٰن مورال کې هیڅ تغیر نه ښکاره کېده او سمدستي یې د امنیې قومندان ته وو یل چې خائنین خو تاسې یاستئ چې دخائن حکومت سره کار کوئ.
دفرقې قومندان دمولوي حبیب الرحمٰن نه پوښتنه وکړه چې ستاهدف څه دی ؟ مولوي حبیب الرحمٰن ورته وویل چې زمونږ هدف د داؤد خان درژیم له منځه وړل دي ځکه دا حکومت یو غیر اسلامي حکومت دی .
د دغه لږ سوال او ځواب نه وروسته یې مولوي حبیب الرحمٰن په یوه موټرکې واچوه چې ټو لې دروازې یې تورې وې او کابل ته یې ولیږه .
په دغه نیول شووکسانو کې یو تن زما هم صنفی چې محمد الله دحاجي عبدالرزاق زوی هم شامل وو،محمدالله دلغمان مرکز دشیخانوکلا اوسېدونکی و .
دثور دکودتاه نه وروسته استادرباني هم د سعودي عربستان نه پیښور ته ستون شو. او دجوانان مسلمان د ډلې مشري چې ګلب الدین حکمتیار ته پاتې وه دوئ دخبرو اترو نه وروسته دې توافق ته رسېدلي وو چې د اسلامي حزب په نامه شریك تنظیم جوړ کړ ي ، هماغه و چې دعلماوو په غونډه کې دوئ خپل اتحاد سره اعلان کړ اومولوي سید اکبر چې دلوګر اوسېدونکی ودحاضرو مشرانو او علماوو له خوا دمشر په توګه وټاکل شو ، څرنګه چې استاد رباني او انجینر ګلب الدین حکمتیار دواړه دمولوي سید اکبر په انتخاب خوشحاله نه وو.ځکه چې هغه دجوانان مسلمان د ډلې غړی نه وونو دوئ قاضي محمد امین وقاد داسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

حزب مشر وټاکه دغه اتحاد هم ډیر وخت دوام ونه کړ دواړو جلا جلا تنظیمونه یو د (اسلامي حزب) او بل د (اسلامي جهاد) په نومونو جوړ کړل مولوي سید اکبر دولسي جرګې پخوانی غړی وو،دجرګې او په شوراکې چې د ګوندونو پرضد یې فعاله ونډه درلوده.
د دغه جدایي نه وروسته حکمتیار کوئټه ته تللی و او دمولوي محمد نبي محمدي سره چې تازه کوئټې ته مهاجر شوی و اوپه یوه مدرسه کې یې تدریس کاوه لیدلی و او هغه یې دې ته دعوت کړی و چې پېښور ته راشي او دمجاهدینو ترمنځ به اتحاد راولې . او هم به د اتحاد مشري په غاړه واخلي .
په ۱۹۸۳ م کال کې مولوي محمدنبي محمدي professor David Edwards اوماته په یوه مرکه کې وویل چې زه کوئټې نه پېښور ته دعلماوو دیوې ډلې سره په دې منظور راغلی وم چې د اسلامي جمعیت او اسلامي حزب ترمنځ اتحاد راولم او دمشري خبره زما هېڅ په خیال کې نه وه خو دوئ راته دلته (پېښور) کې د مشري مسؤولیت په غاړه واچوله اودوئ دحرکت انقلاب اسلامي په نامه اتحاد وکړ مولوي محمدنبي محمدي چې پېژندل شوی دیني عالم وو د نوي اتحاد چې حرکت انقلاب اسلامي نوم یې پرې ایښی ودمشر په توګه وټاکل شو ، مولوي محمدنبي محمدي هم دولسي جرګې د دیارلسمې دورې غړی و او په شورا کې یې دببرك كارمل او نورو خلقیانو پر ضد علني موقف درلوده .
دابايد یاده کړم چې په دغه وخت کې د اسلامي حزب د اتحاد دانشعاب نه وروسته قاضي محمد امین وقاد داسلامي حزب مشر په توګه او حکمتیار دسکرتر جنرال په توګه ټاکل شوی و او استاد رباني دخپلې ډلې یعني اسلامي جمعیت مشر پاتې شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي انقلاب دحرکت د اتحاد نه وروسته دپېښور دګلبهار په سيمه کې په محمدي جومات کې يوه غونډه جوړه شوه چې تعداد به يې زروکسانو ته رسيده ،اوټولو د استاد رباني اوحکمتيار په شمول دمولوي محمدنبي محمدي سره بيعت په داسې حال کې وکړ چې هر يو به راته او دمحمدي لاس به يې نيوه او شرعي بيعت به يې ورسره کاوه . اسلامي حزب خپل مرکزي دفترچې دګلبهار په سيمه کې په يوه وړه حويلۍ کې و مولوي محمدنبي محمدي ته وسپاره خو دڅو په تيرېدو سره يوه ډله هم دې ته حاضر نه وه چې خپل ټول نظامي اسرار او يامادي امکانات نوي امارت ته وسپاري .

په همدې شپوکې دقندهار خلکود معلم محمد امين په مشري د کابل درژيم په مقابل کې ناکامه قيام وکړ چې دمعلم محمدامين په شمول ډېر کسان ونيول شول او هم يوزيات شمېر مشران او سپين ږيري دپاکستان دکوټې ښارته مهاجر شول ، د دغه نوي مهاجر ينو دجملې نه يوه ډله پيښور ته ورغله او دمولوي محمد نبي محمدي نه يې پوښتنه وکړه چې دوی ولې هغوئ ته غلطه قومانده دقيام لپاره ورکړې وه په داسې حال کې چې د افغانستان په نوروسيموکې هيڅ پيښې نه شول .

مولوي محمدنبي محمدي چې هسې تش په نامه داتحاد امير ټاکل شوی و، د هيڅ نه خبرنه و او اسلامي حزب او اسلامي جمعيت دهغه سره هيڅ نوع همکاري نه کوله نو ددغه قيام قو مانده اسلامي حزب ورکړې وه .

د ۱۳۵۷ هـ ش کال په اخر کې حضرت صبغت الله مجددي هم د ډنمارك نه پيښور ته راغی او استاد رباني ورسره په پټه ليدلی و او دواړو موافقه کړې وه چې دملي نجات دجبهې په نامه به نوی اتحاد اعلانوي او په دغه اتحاد کې به اسلامي جمعيت او جمعيت العلماءمحمدي ډله چې پخوا په دغه نامه حضرت صاحب په کابل کې تنظيم درلوده شامل وي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد رباني هدف داؤ چې ددغه نوي اتحاد مشري به دی اخلي او دحضرت صبغت الله مجددي صیب سره به انتخابات وکړي ځکه چې حضرت صبغت الله تازه راغلی دی او ډېر کسان نه لري نو حتمي به انتخابات دی ګټي ، خو په هغه غونډه کې چې دوئ جوړه کړې وه ، د اسلامي جمعیت دتنظیم اکثریت کسانو هم حضرت صبغت الله مجددي ته رایه ورکړې وه او حضرت صبغت الله مجددي دملي نجات دجبهې په نامه دنوي اتحاد دمشر په توګه وټاکل شو او د دغه نوي اتحاد خبر د رادیوله خوا هم اعلان شو او حضرت صبغت الله مجددي صیب په رسمي توګه دکابل درژیم پر ضد جهاد اعلان کړ.

کله چې انجینر ګلب الدین حکمتیار د دغه نوي اتحاد نه خبر شو نو استاد رباني ته یې وویل چې څنګه دا امکان لري چې اسلامي جمعیت ډله هم په ملي نجات جبهې کې او هم د اسلامي انقلاب دحرکت په اتحادونوکې برخه ولري نویاباید دحرکت سره اوسي اویا باید په جبهه کې و اوسیږي ،څرنګه چې استاد رباني د جبهه په جوړولو کې دمشرتابه ارزو ترسره نه شوله نو د دواړو اتحادونوسره یې دزړه له کومي همکاري نه درلوده ، هماغه وو چې څو ورځې وروسته حکمتیار په ګل بهار کې دمولوي محمدنبي دفتر محاصره کړ او مولوي محمدنبي یې څو ساعته هلته یرغمل نیولی و چې بیا د پاکستان پولیسو مداخله وکړه او مولوي محمدنبي یې د دفتر نه و وېسته ، د دې نه وروسته اسلامي حزب دحکمتیار په مشري او اسلامي جمعیت د استاد رباني په مشري د جبهه ملي او اسلامي انقلاب دحرکت نه، په ځانګړي ډول خپل فعالیتونه بیرته پیل کړل ، د دې پېښې نه وروسته د حرکت انقلاب اسلامي یوزیات شمېر غړي چې دمولوي محمد نبي سره یې بیعت کړی وو دهغه سره وفادار پاتې شول اوهغه یې دې ته تشویق کړ چې د اسلامي انقلاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحرکت دتنظیم په نامه ځانګړي فعالیت ته ادامه ورکړي ، د دغه ډلې دجملې نه یومولوي نصر الله منصور و .
دوی دپاکستان دجمعیت العلماء د ډلې دمشر مولانامفتي محمود سره چې په هغه وخت کې یې دضیاء الحق دحکومت سره نږدې اړیکې درلودې وکتل او هغه ته یې ویلي وو چې مونږ د حنفي مذهب دیني علماء یو او تاسې باید مونږ تقویه کړئ ځکه په هغه دوه نورو ډلوکې اخوانیان دي چې دپاکستان د اسلامي جمعیت د ډلې سره نږدې اړیکې لري ، د پاکستان جمعیت العلماء د اسلامي جمعیت د ډلې سره چې مولانا ابولاعلیٰ مودودي یې مشري کوله ډېر سخت رقابت درلوده او هماغه و چې مفتي محمود دمولوي محمد نبي سره دمرستې وعده وکړه او ددې اتحاد په نتیجه کې په پېښور کې څلورو افغاني ډلو فعالیت پیل کړ چې عبارت دي له :
اسلامي حزب ،اسلامي جمعیت،حرکت انقلاب اسلامي،ملي نجات جبهه .
د ۱۳۵۷ کال په اخرو کې پیرسید احمد ګیلاني هم پېښور ته مهاجر شو او دافغانستان دملي اسلامي محاذ په نامه یې ځانګړې ډله جوړه کړه.
دلته د دې خبرې یادونه ضروري بولم چې کله اسلامي حزب دحرکت انقلاب اسلامي د ډلې سره اتحاد وکړ مولوي محمد یونس خالص دحرکت سره یوځای نه شو او د فغانستان داخل ته لاړ، دننګرهار د توره بوړې نه یې عملي جهاد پیل کړ او ځان یې د اسلامي حزب د امیر په توګه اعلان کړ یعنې د ۱۳۵۷ هـ ش کال تر اخره پورې په پېښور کې د اسلامي ډلو شمېر شپږو تنظیمونوته ورسېده، یعنې دهر اتحاد نه وروسته به یوه بله ډله زیږیدله،همداشان دپاکستان اسلامي ډلو لکه جمعیت العلماء اسلام غیر اخواني ډلې او دپاکستان اسلامي جمعیت اخواني ډلې تقویه کولې او داطبعي ده چې دپاکستان ISI هم د دغه ډلو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشکیل کې خورا لوی رول درلوده ځکه زیاتره مهمې غونډې به د دوی ترمنځ دپېښور په با لاحصار کې کېدلې ،د دې لپاره چې دپاکستان حکومت دمهاجرینود راتګ ته زمینه مساعده کړې او هم دجهاد سنګرونه تاوده وساتي نو دوه اخواني ډلې یعني حزب اسلامي اوجمعیت اسلامي ،دوه روحاني ډلې ،دملي نجات جبهه او دملي اسلامي محاذ ډله او دوه د روایتي ملایانوډلې ، دخالص اسلامي حزب اوحرکت انقلاب اسلامي ډله د دې لپاره تقویه کړې چې د افغانستان مختلفو افرادو ته دجلب او جذب زمینه مساعده کړي ،څرنګه چې دپاکستان مشر جنرال ضیاء الحق په منځني ختیځ کې دپاکستانیو قواوو مشر پاتې شوی و نو هغه غوښتل چې دفلسطینانو په شان مختلفې ډلې حمایه کړي تر څو د روسانو په مقابل کې جهاد تود وساتي که یوه ډله جنګ نه کوي نوبله ډله باید جنګ وکړي که نه دا دپاکستان حکومت ته په هغه وخت کې ډېره اسانه وه چې دمجاهدینوترمنځ اتحاد راولي او دیوه بیرغ لاندې جهاد ته دوام ورکړي داچې دوئ څولسیزې وروسته څه پرګرامونه وو او وروسته یې تطبیق کړل هغه جداګانه بحث دی خو په هر حالت کې باید د افغانانو یوه ډله دفشار په توګه دځان سره وساتي ترڅو خپل سیمه ایز اهداف په افغانستان کې پلي کړي .

دجوانان مسلمان ۱۳۵۳ هـ ش کال دناکامه قیام نه وروسته حکمتیار ددې لپاره چې خپل یوشمېر نور رقیبان په ډله کې سرکوبه کړی نو دایې بهانه ونیوله چې د دوی قیام ځکه ناکام شو چې د دوی ترمنځ چا د افغانستان حکومت ته جاسوسي کړې ده ،په دې پلمه یې دکونړ دپېچ درې جان محمدونیوه او احمد شاه مسعود خپل ځان ګوښه کړ، او د اسلامي جمعیت د مشر سره یې اړیکې ټینګې کړې جان محمد تر نن ورځې پورې لادرکه شو او احمدشاه مسعود دثور دکودتاه نه وروسته دکونړ په لاره پنجشېر ته لاړ ، او تر ډېرو کلونو پورې پېښور ته را نغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوائې دقومندانانو دسرتاسري شورا دجوړېدوپه وخت کې پېښور ته راغی ځکه دهغه سره داویره وه چې داسلامي حزب له خوا چې دپاکستان د ISI پوره حمایت ورسره شته کېدای شي ترور شي .

د ۱۳۵۷ هـ ش کال په اخره او د۱۳۵۸ هـ ش کال په پیل کې دجهاد سلسله دکونړ په ولایت کې مخ په پراخېد وه او دهرات عمومي قیام ۱۳۵۷ هـ ش کال دحوت په میاشت کې ترسره شوی و او هم د افغانستان په نورو سیموکې لکه پکتیا ،پکتیکا جهاد مخ په پراخېدو وو پاکستان ته د افغانانو دمهاجرت سلسله هم مخ په پراخېدو وه او تقریباً څلورسوه زره مهاجرین تر دغه وخته پاکستان ته تللي وو که څه هم د اسلامي حزب تنظیم د ټولو تنظیمونو نه زیات فعال و خو دمولانا مفتي محمود دنفوذ په اثر د ټو لو کمکونو په سلوکې شپېته کومك د ۱۳۵۹ هـ ش کال پورې حرکت انقلاب اسلامي د ډلې سره کېده چې وروسته دا تناسب سرچپه شو او دمختلفو منابعو له قوله د ټو لوکومکونو په سلو کې شپېته د حکمتیار د اسلامي حزب سره کېده او په دویم کتار کې ډېرې مرستې دجمیعت اسلامي تنظیم ته ورکول کیدې .

څرنګه چې اسلامي جمعیت تنظیم د اسلامي حزب په پرتله لږ نفوذ او کم امکانات درلودل نو همیشه یې دا هلې ځلې کولې چې دنورو ګروپونو سره یوځای شي تر څو د اسلامي حزب سره سیالي وکړی شي نو په همدې منظور یې د۱۳۵۸ هـ ش کال دپسرلي په اخره کې دپیمان اتحاد اسلامي په نامه د اسلامي انقلاب د حرکت ، دخالص د اسلامي حزب او دملي نجات د جبهې سره ائتلاف وکړ، کله چې ما مخکې یادونه کړې په دغه نوي ائتلاف کې مولوي خالص دمالي چارو ، حضرت صبغت الله مجددي دنظامي چارو ،مولوي محمد نبي محمدي دعدلي او قضائي چارو او استاد رباني دسیاسي چارو مسؤل و، ماهم د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ائتلاف دسیاسي چارو په کمېټه کې د استاد برهان الدین رباني سره کار کاوه .

د دغه نوي ائتلاف دفعالیت ساحه هم دومره پراخه نه وه او یواځې د اسلامي حزب په مقابل کې دفشار دګروپ په توګه یې خپل موجودیت ساتلی و زیاتره هغه کسانو په دې پیمان کې کار کاوه چې دتنظیمونوسره یې قوي اړیکې نه درلودې او دهغوئ پرضد به یې ښکاره نیوکې کولې او صرف دلته یې مصروف ساتلی وو ، زمونږ هم څه کارنه و اوصرف سهار د نه ،لسو بجو په شاوخوا کې به دفترته چې دکوزتاکال په یوه حویلۍ کې و تللو او دغرمې ډوډۍ او ماسپښین لمانځه نه وروسته به خوربدوزما لپاره پوره دلچسپه وه ځکه چې دماسپښین له خوا به مونږ یوشمېر کسانو دمولانا قیام الدین کشاف نه دقرانکریم ترجمه کوله او دهغې نه وروسته به په صدرکې ټایپستي کورس او دهغه ځای نه به اډوارد کالج ته د انګلیسي ژبې کورسونو لپاره تللم ، دپیمان اتحاد اسلامي دفتر مونږ ته دورځې ۱۶ کلدارې درکشې دکرایې په نامه راکولې چې دجمعې درخصتي ورځ به ترې وېستله نو تقریباً دمیاشتې څلورسوه کلدارې کېدلې چې دا په هغه وخت کې زیاتې پیسې وې خو دیوه کور ګذاره پرې نه کېدله .

دپیمان اتحاد اسلامي نه د مولوي خالص اسلامي حزب زرجدا شو کله چې د ۱۳۵۸ هـ ش کال دجدي په شپږمه روسانو په افغانستان یرغل وکړ ، بیا دتنظیمونو تر منځ دوحدت او اتحاد لپاره جلسې جوړې شوې چې بلاخره ټول په دې نظر شول چې د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد په نامه سره راټول شي او دروسانو په مقابل کې جهاد ته دوام ورکړي ، البته دروسانو دمداخلې په منظور دیو سیاسي ځواب لپاره دا اتحاد په هغه وخت کې ضروري ګڼل کېده چې پاکستان او امریکا هم د دې طرفداران و، دا چې څوک د دې نوي اتحاد مشر شي دټو لو تنظیمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشران ورته کاندید وو ، په دغه وخت استاد عبدالرسول سیاف چې وروسته یې خپل نوم په عبدالرب رسول سیاف بدل کړ ، تازه پېښور ته راغلی و او داسلامي جمعیت دتنظیم سره یې اړیکې درلودې که څه هم ځان یې داسې وښایي چې ګوندې بې طرفه دی خود جوانان مسلمان سره استاد سیاف دسابقه داري په بنیاد دی دنوي اتحاد دمشر په توګه وټاکل شو دحکمتیار اسلامي حزب په لومړي سر کې د دې اتحاد سره موافق و، خوپه اخري شپو کې د اتحاد نه ووته او دغه اتحاد یواځې دپنځو ډلو(ملي نجات جبهه،اسلامي جمعیت ،ملي اسلامي محاذاوحرکت انقلاب اسلامي) ترمنځ پاتې شو او دا فیصله وشوله چې پیمان اتحاد اسلامي باید په دې نوي اتحاد کې مدغم شي. هماغه و چې دپیمان اتحاد اسلامي کارکوونکي اتحادته معرفي شو چې زه دمهاجرینو په کمېټه کې مقرر کړی شوم .خو د درې میاشتو وظیفې نه وروسته مې خپله وظیفه پرېښوده او دا راته ثابته شوله چې دغه تنظیمي ډلې نه شي کولای چې د افغانستان مشکل حل کړي ځکه دوی هر یو دقدرت نیولو لپاره رنګارنګ دسیسې جوړولې او د دوئ ټولو زیات فعالیت دیوبل پرضد وو .

د اسلامي اتحاد دجوړېدونه مخکې یوشمېر دیني علماو چې مشرېې دلوګر ولایت ملارئیس کوله په پېښور کې یې غونډې پیل کړې،ملارئیس چې ۳۵ کاله عمر یې درلوده او دیني سبقونه یې آخرته رسولي و ډېر باجرئته انسان و، یوه ورځ چې دمجاهدینو مشرانو په پیمان اتحاد اسلامي کې غونډه درلوده دخپلې ډلې سره راغی او غوښتل یې چې د دوئ سره وګوري خودغونډې نه وروسته دتنظیمونو مشرانو چې هغه ښه وپېژنده او دملارئیس خبر یې نشوې زغملای غوښتل یې چې له دفتر نه وو ځي خو ملارئیس خپلو نفرو ته وویل چې دوئ باید له دفتر څخه وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وځي او خامخا باید زه له دوئ سره وغږیږم .خوبلاخره دتنظیمونو مشران مجبور شول چې دملارئیس خبروته غوږ کیږدي .
ملارئیس دوئ ته وویل چې : تاسې په افغانستان کې د اسلامي حکومت دجوړیدو ادعاکوئ په داسې حال کې چې دقرآن پاك یوایت چې ((واعتصموبحبل الله)) مو په هر ځای کې ځوړند کړی او په خپل ځان یې نه شئ تطبیقولی او عمل نه پرې کوئ نو دقران پاك شپږ زره، شپږ سوه اوشپږ شپېته ایات به څنګه په افغانستان کې تطبیق کړئ ؟
دملارئیس د خبرو نه وروسته مولوي محمدنبي چې دملارئیس استاد هم و په ډېره نرمه لهجه ورته وویل چې : مونږ اتحاد کړی او همدا نن غونډه په همدې خاطر وه .
ملارئیس وروسته د لوګر په ولایت کې دیوې جګړې په ترخ کې شهید شو.
د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد هم تر ډېرې مودې پورې دوام ونه کړ او د ۱۳۵۹ ش کال په اوړي کې استاد سیاف د اتحاد په ټولو مادي او نظامي امکاناتو باندې خېټه واچوله او په همدغه نوم باندې یې ځانګړې ډله وساتله او نورو تنظیمونو خپل ځانګړي فعالیتونه پیل کړل ، ددې اتحاد په کولو سره یوه بله ډله هم اضافه شوله . څرنګه چې داتحاد په نامه دروسانویرغل نه وروسته ډېرې پیسې د اسلامي هېوادونو او خاصتاً د عربي هېوادونو نه راغلې وې نواستاد سیاف ډېرې پیسې درلودې او په دې توګه یې دنورو تنظیمونو ډېرمشران په پیسوواخیستل او انجینر احمدشاه احمدزی چې داسلامي جمعیت مرستیال و هم دجمعیت نه جداشو او داستادسیاف دمرستیال په توګه تعین شو او حتیٰ سیاف دزیادترو هغو تنظیمونو دشورا غړوته چې د ده سره یوځای شوي و یو کرولاموټر او یو لك کلدارې دامتیاز په توګه ورکړې چې په هغه وخت کې دا ډېرې پیسې وې او په موټر کې سوریدل هم فیشن ګڼل کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم څپرکی

خاص کونړ ته د روسانو له راتګ نه وروسته د جهاد لپاره تګ:

د ۱۳۵۸ کال دجدي په شپږمه نېټه چې روسانو په افغانستان یرغل وکړ نو په پېښور کې د اکثریت مجاهدینو او مهاجرینو ترمنځ دجهاد ولوله نوره هم توده شوه او د هر چاچې وسه کېدله نو دا احساس ورسره و چې باید خپلو سیموته ستانه شي تر څو دروس اشغالګرو قواو په مقابل کې وجنګېږي چې په دې لړ کې دخاص کونړ مجاهدین هم سره راټول شول او دجدي دمیاشتي په دویمه اوونۍ کې یې زما د پلارتر مشرۍ لاندې خاص کونړ ته حرکت وکړ. قومندان غازي محمد چې د پلار مې نږدې ملګری و دهغه د قومندان په صفت دمخکې نه د اسلامي جمعیت دتنظیم له خوا تعین شوی و. زه او زما دوه ورونه سلطان محمود او شهید سردار محمود هم دمونږ سره و خو متاءسفانه چې کله مونږ ګنداو ته ورسېدو نو پلارمې خبر شو چې زما بل تره وکیل سید عبد القادر هم وفات شوی او جنازه یې څو ورځې دمخه خاوروته سپارل شوې ده ، پلارمې سردارمحمود چې وړوکی هم و دهغه دخوښې په خلاف یې بیرته پېښورته ولېږه چې له یوې خوابه دکور نګراني وکړي اوله بل پلوه به خپلو سبقونو ته دوام ورکړي او دا وعده یې ورسره وکړه که ژوندی پاتې و نوبل ځل به یې دجهاد لپاره دځان سره یوسي، سردار محمود په دغه وخت کې دهجرت والجهاد دمدرسې دشپږم ټولګي زده کونکی و .

کله چې مونږ د مومندو بر څپري سیمې ته ورسېدواود بوټې خېلو دقوم مشرانو ملك محمد ایوب ،ختې ملك اوملك خلیل (ټول اوس په حق رسېدلي دي) سره خبرې وکړي ټول دې ته حاضر و چې دروسانو په مقابل کې جهاد وکړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ووچې لومړی مونږ د محدودو کسانو سره خپل کلي منګوال ته دشپې له خوا چې د څهار شنبې دورځې ماښام و ور ښکته شولو تر څو دخاص کونړ دمشرانواوبعضې نورو کسانو چې مونږ سره یې ارتباط درلوده خبرې وکړو تر دغه وخته دکابل رژیم دخاص کونړ په ولسوالۍ پوره کنترول درلوده ، د پلارمې خوښه داوه چې شپه به دمنګوال په کلي کې تېره کړو خو قومندان غازي محمد او قومندان ظاهر خان په دې نظر و چې شپه به په سنه خېلوکې تېره کړو ، قومندان ظاهر خان مې دپلار سره په دې وخت کې دیوګروپ مشر و .

د دوی نظر داوو چې دمنګوال په کلي کې اوسېدل په امنیتي لحاظ ښه نه دی ځکه په کلي کې یو شمېر ملیشه اودحکومت طرفداران موجودوو نوکیدای شي چې که دوئ خبر شي نو حکومت ته زمونږ دراتګ خبرورکړي .

هماغه وو چې قومندان غازي محمد اوظاهر خان دخپلو ارتباطاتو په اساس دخاص کونړ نورو کلیوته لاړل او پلار مې دیوڅو کسوسره په منګوال کې پاتې شو . دمونږ سره میاززین چې (دګردي غوث لمسی وو او دتودګې په کلي کې اوسېده) او هم دوه کسه ګجر چې دڅپري په کلي کې اوسیدل د مونږسره پاتې شول .مخکې له دې چې کلي ته داخل شو زما دتره زوی معلم سیدعبدالودود چې په کلي کې اوسیده راوغوښته او دمنګوال سره نږدې په ډاګ کې کیناستو ترڅو دمنګوال دکلي دوضعیت نه ځان خبرکړو اوهم هغه کسانو سره چې زمونږ ارتباط ورسره ووبه خبرې وکړو ، د ټولو په مشوره دمنګوال دکلي یوتن اوسېدونکی شیخ باز کورته چې دکلي په منځ کې ولاړ و .

شیخ باز چې ډېرتکړه او زړور مجاهد و په خپل کور کې مونږ ته ځای راکړ او دکلي یو شمېر نور کسان چې دحکومت پرضد وو خبرکړل او زمونږ تعداد تقریباً دیرش کسوته ورسېده ، شیخ باز پلار ته مې وویل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدیرصیب زه دحکومت نه هیڅ ویره نه لرم که تاسې کوم بل پلان نه لرئ نو شپه همدلته پاتې شئ او سبا ته به د کلي ټول ولس په رڼا ورځ وګورو او پوښتنه به ترې وکړو چې دحکومت پرضد قیام کې دمونږ سره ملګري کیږي او که نه ؟

پلار مې ورته وویل چې ستاسې کورنۍ په کلي کې دي، او تاسې چې نه ویریږي نو زمونږه کورنۍ خومهاجرشوي ده نومونږ هم نه ویریږو اودتاسې سره دلته اوسیږو ، دپلار مې هدف داؤ که مونږ په منګوال کې یوه شپه او ورځ تېره کړو نو حکومت خامخا دمنګوال په خلکوبې اعتماده کیږي او دخاص کونړ په ولسوالۍ کې عمومي قیام ته زمینه مساعدیږي ځکه دحکومت په اند اشرارو ته ځای یاډوډۍ ورکول جرم و ، مجاهدینو او مهاجرینو ته به حکومت داشرارو خطاب کاوه .

سهار یعني دپنجشنبې په ورځ مو دکلي په منځ کې غټه دېره جوړه کړه او دکلي خلکو سره مو وکتل او د حکومت طرفدارن هم نه پو هېدل چې څه وکړي ځکه مونږ هم اوازه خپره کړه چې هېڅوك حکومت یا ولسوالۍ ته نه شي تللی ځکه مجاهدین په لارو کې ناست دي او د خاص کونړ ولسوالۍ ټوله محاصره ده ، د دې اوازې دخپرېدو سره دحکومت طرفداران او ملیشه په خپلو کورنو کې کېناستل او هېڅوك دکورنو څخه نه راوتل ،که نه زمونږ ټول تعداد دشل یاپنځه ویشت کسانو څخه نه زیاتېده خو تبلیغاتي جنګ د حکومت د طرفدارانو مورال ډېرضعیفه کړ ، ترغرمې پورې مودمنګوال په کلي کې کارتونه ووېشل څرنګه چې په همدې ورځ دچمیاري په کلي کې دسردارخان دزوی حسن خان واده وو نو مونږ ټول په ډله واده ته لاړو او دخاص کونړ د ولسوالۍ یو شمېر سپین ږیري هم واده ته راغلي وو . د چمیاري کلي ته دتګ په وخت کې مونږ سره باز شیخ ،ملارحمٰن ،حاجې ګلبت خان او فتوخان هم ملګري وو څنګه چې دواده ځای ته ورسېدو نو پلار مې په لوډسپیکر کې اعلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ چې د ډوډۍ نه وروسته باید سپین ږیري او مشران معطله شي چې زه ورسره خبرې لرم . دغه شیبه یوه عجیبه غوندې صحنه وه چې له یوطرفه ولس زمونږ په لیدو وروسته له ډیرې مودې خوشحاله شو او حتی دکلي ښځې دکوټو سرونو نه نندارهکوله، او له بله پلوه بعضې خلک وهم واخیستل چې څنګه مونږ په رڼاورځ د واده ځای ته لاړو. دچمیاري دکلي یوتن ملك چې محمد کریم نومیده مونږ سمدستي دکلا په منځ کې په یوه کوټه(خونه)کې کېنولو او زمونږ یې ډېر زیات تود هرکلی وکړ او زما پلار ته یې وویل چې ښه ده، مدیر صیب چې ته راغلې که نه مونږ درپسې درتللو ځکه ولس ټول دي ته تیار دی چې دحکومت سره همکاري پریږدي او په جهاد پیل وکړي ځکه اوس خوروسان هم راغلل او په جهاد کې هیڅ شك او شبه نه شته ، ملك محمد کریم چې له وجوده وړوکی سړی دی خو پوره دهمت خاوند دی .
د واده د ډوډۍ خوړلو نه وروسته مونږ دخاص کونړ دسپین ږیرو سره چې دلته موجود وو خبرې وکړې او ټولو ظاهراً دحکومت پر ضد جهاد اوقیام ته اماده ګي وښودله دخبرو نه وروسته دچمیاري دکلي دفیضك ملك(ملك فیض محمدخان) زوی چې عبدالغفار نومیده مونږ دچای څښلو لپاره دعوت کړو او دجهاد شین بیرغ یې دخپل کور په مخ کې ودراوه او خپلو ملګرو او خپلوانو ته یې وویل چې باید کارتونه واخلۍ او جهاد ته اماده شئ . عبدالغفار که څه هم دعمر په لحاظ کشر و خو سره له دې یې هم دچمیاري په کلي کې یوه تکړه ډله ځوانان ملګري درلودل ، د عبدالغفار کور دکونړ سیند په غاړه دسوري تیږي سره مخامخ په یوه پانه باندې موقعیت درلوده او دسیند نه هغه غاړې دسوري تیږه کې دحکومت ټانګونه ولاړ و نومونږ ورته وویل چې بیرغ ښکته کړه ځکه هغه خوا دحکومت ټانګونه او قواوې دي که دابیرغ ووینی نو ستا کلا به په توپونو وولي خو عبدالغفار او ورونویې چې پاك احساسات درلودل

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودې ته حاضر و چې د اسلام په خاطر هر ډول مالي او ځاني قرباني ورکړي ، بیرغ یې ښکته نه کړ او وې ویل : ((که د اسلام په نامه زمونږ کلا په توپونو ولړیږي دازمونږ لپاره افتخار دی .))
په دې کې هیڅ دشك ځای نشته چې دجهاد په لومړي کلونوکې چې بهرنۍ مرستې کمې اویا بیخي نه وې او دتنظیمونوترمنځ اختلافات او رقابتونه په کومو سیمو کې نه وو ، ولس ډیر پاك احساسات درلودل او د مجاهدینوسره یې هر ډول مادي او ځاني کمکونه کول خو متاءسفانه چې کله دبیلابیلو تنظیمونو سلسله دهیواد سیموته ورسیدله نو د ولس د پاکو احساساتو نه یې سؤ استفاده وکړه او زیات ولس دهمدغه تنظیمونو او قومندانانو دظلم او حتیٰ غیر انساني حرکاتو په وجه وځپل شول ، مهاجر شول اویا مجبورشول چې بیرته دخلق رژیم سره همکاري وکړي .
د چمیاري په کلي کې د ولس دلیدنې څخه وروسته مونږ شپه دمنګوال کلي ته یوړه او پلار مې هلته دځان سره پټ دا تصمیم نیولی و چې سبا یعنې دجمعې دورځې لمونځ به دکونړ په کلي کې کوي . دکونړ کلی چې دکونړ ولایت او دخاص کونړ نوم دهمدغه کلي نه اخیستل شوی دخاص کونړ د ولسوالۍ په مرکزي حصه کې واقع دی چې دولسوالۍدمرکز نه تقریباً شل دقیقې دپښومزل په اندازه لرې پروت دی .
پلار مې دچمیاري دکلي یوشمیر هلکانو ته وویل چې دشپې له پلوه به دمنګوال کلي ته راشي کله چې راټول شولو نو پلارمې دمنګوال دچمیاري دکلي مجاهدینوته وویل چې مونږ نه شوکولای په حکومتي اویافوځي چونیۍباندې حمله وکړو ځکه چې مونږ درندې وسلې نه لرو نو د دې لپاره چې دغه سیمه دحکومت د تسلط نه ووځي نو باید چې په ناڅاپي توګه دکونړ کلي ته لاړ شو او هلته سبا په جامع جومات کې دجمعې لمونځ وکړو او له خلکو سره خبرې وکړو ، دشپې له خوا زیادتره کسانو دتګ وعده وکړه خو سباته چې مونږ حرکت کا وه یواځې څلور نفره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمنګوال دکلي اوڅلورتنه دچمیاري دکلي نه دې ته حاضر شول چې مونږ سره لاړ شي چې زمونږ په شمول ټول تعداد پنځلس کسوته ورسېده ، دمنګوال دکلي نه مونږ سره بازشیخ ، ملامحمد رحمان ،حاجي ګلبت خان اوفتوخان وو او دچمیاري دکلي نه شیرافضل دشېر محمد خان زوی ، عبدالغفار دفیض ملك زوی سید محمد دخیر محمد زوی ،طاؤس د دواجان ملك زوی اوهاشم دصاحب جان زوی وو مونږ اوه کسه پلار مې ،زماورور سلطان محمود ، میازرین ،امیر جان ماما دچنچن دوه کسه ګجر اوزه شامل وو .

پلارمې دقومندان غازي محمد اوظاهر خان ګروپونو ته هم خبرولیږه چې دجمعې دلمانځه لپاره باید دکونړ کلي جامع جومات ته راشي خو هغوئ رانغلل ، مونږ چې دکونړ کلي ته نږدې شولو دباران څاڅکي هم پیل شو ل اولاره کې بازشیخ چې سپین ږیری و را وغورځېده اولاس یې خوږ شو خو سره له دې یې هم دخپل همت نه کار واخیسته او په دغه ورځ تر اخره پورې له مونږ سره و.

پلارمې وویل چې مخکې له دې چې جومات ته لاړشو باید دکونړ دکلي یوتن مهم مشر او سپین ږیری حاجي محمد جان کورته لاړشو هم به هلته دلمانځه لپاره او دسونه وکړو او هم به هغه دخپل راتګ نه خبرکړو چې مونږ غواړو چې په جامع جومات کې لمونځ وکړو .

حاجي محمد جان دخاص کونړ دولسوالۍ مشهور او باتجربه مشرو چې دوه دورې دخاص کونړ له ولسوالۍ په ولسي جرګه کې وکیل هم و .

کله چې دحاجي محمد جان دیرې ته ورسېدو نو باران لږ زیات شوی و او په دېره کې څوك نه و نو پلار مې راته وویل چې دهغه دکلا ور وټکوه ، کله چې ما د دروازې ور ټکوه نو حاجي محمد دلمانځه لپاره درا وتلو په حال کې و پخپله را ووته او څنګه چې یې په پلار مې سترګې ولږېدې ، هك پك شو چې څنګه مونږ په رڼاورځ کلي ته اوخاصتاً دهغه کورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي یو په داسې حال کې چې حکومت په ولسوالۍ کې عام وتام تسلط لري .
دستړي مشي نه وروسته پلار مې سمدستي حاجي محمد ته وویل چې مونږ راغلي یو چې دجمعې لمونځ په شریکه جومات کې وکړو او د سپین ږیرو او مشرانو سره غواړم چې څه خبرې وکړم نو صرف اوبه راوړه چې اودسونه وکړو ، دکونړ کلی دوه جوماتونه لري چې یوته یې چاره کي جومات اوبله ته صیب جم جومات وایي ، د اودس کولونه وروسته حاجي محمد جان وویل چې څنګه ورځ باراني ده نوټول خلك په یوه جومات کې نه ځایږي نو تاسې دصیب جم جومات ته لاړشئ او زه به دچارکي جومات ته لاړشم ، دلمانځه نه وروسته به زه دهغه جومات خلك هم دصیب جم جومات ته راولم او هلته به خبرې وکړو ، کله چې مونږ دصیب جم جومات ته ورسېدو دجمعه دورځې لومړني سنت مخ په خلاصېدو و نو پلارمې مونږ ته امر وکړ چې تاسې ټول بیرون پاتې شئ او یو یو کس جدا بیرون په کوڅوکې و دریږئ زه پخپله د جومات په برنډه کې مؤظف شولم تر څو دحکومت طرفداران پر مونږ ناڅاپي حمله ونه کړي .
پلار مې یواځې جومات ته د ننه ورننوت او ځان یې لومړي صف ته ورسوه . مخکې له دې چې ملاامام (چې ملاباتور یې ورته وایه) خطبې ته اوچت شي نو پلار مې په لوډسپیکر کې خلکو ته وویل چې د لمانځه نه وروسته هېڅوك باید دخپل ځآی نه ونه خوځیږي چې زه له تاسو سره خبرې لرم . دلمانځه نه وروسته دچاره کي دجومات خلك هم دلته راځي . دجهاد په دې وخت کې زمونږ سره مهمه وسله وړوکی لوډسپیکر و چې هغه به همیشه زما دپلار سره و او یوه تمانچه به یې په غاړه اچولې وه او مونږ ټولو سره دزړو او شلخي ټوپکونو څخه پرته بل څه نه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوډسپیکر د اواز اوربېدوسره په جومات کې ټول خلك ارام شول تابه ویل چې ساه په کې نه شته دی. دجومات دمخې صف سپین ږیرو غوښتل چې دپلار سره مې سترې مشي وکړي نوپلارمې وویل چې دستاسو ټولو په نمایندګي به دملاصیب او شیخ علي رضا چې هغه هم دکونړ دکلي مهم سپین ږیری وو سترې مشي وکړم ، پلار مې راته وروسته وویل چې د دې دوه کسوسره مې ځکه سترې مشي وکړه چې څوك مې دسترې مشي په وخت کې ونه نیسي ځکه چې زمونږ دنفرو تعداد ډېرکم وو.

دجمعې دلمانځه نه وروسته دچاره کي دجومات خلك هم د حاجي محمد جان په شمول دصیب جم جومات ته راغلل او دخلکو دځای په ځای کېدونه وروسته زما پلار ودرېد او لنډې خبرې یې وکړې چې دمهمو ټکویادونه یې دلته ضروري بولم.:وروسته له حمد او ثنا نه یې دکونړ خلکوته وویل چې تاسې ټول ماپېژنئ چې دچازوی او دکوم ځای یم او پخوامې څه دنده درلوده . تاسې وګورئ چې دمونږ سره نه انګرېزان شته اونه امریکایان .دا چې خلقیان تبلیغ کوي چې مونږ سره انګرېزان یاامریکایان دي ، او یا دهغوئ په لمسون مونږ هجرت کړی دی دا سهي نه ده . ما مخکې له تاسې سره اړیکې نیولې وې خوتاسې اول ویل چې د اوړي فصلونه واخلو نوبیا به هجرت اوجهاد کوو ،نواوړی هم تېر شو ،بیا مو ویل چې دمني درمندونه واخلو نوبیا به هجرت کوو ،دمني د درمندو داخستلو نه وروسته مو ویل چې اوس ژمی دی ،یخني ده او سخته ده چې خپل کورونه پرېږدو او مهاجرشوو. په همدې نن او سباکې یونیم کال تېر شو او اوس روسان مستقیماً افغانستان ته داخل شوي دي . اوس هېڅ بهانه نه ده پاتې غیر له دې چې په شریکه راپاڅېږو او دخلق دحکومت سره خپل روابط قطع کړو ،حکومت زمونږ او تاسې نه جوړ شوی دی که مونږ ونه غواړو نو نه حکومت څه کولای شي او نه روسان .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

پلار مې وویل چې ماته چا په لاره کې وویل چې په کوم قوت ته په رڼا ورځ د کونړ منځ ته ځې نوماورته وویل چې لومړی خو ما دکونړ دخلکو سره هېڅ داسې بد نه دي کړي چې زه ووېرېږم .
دویم داچې مونږ په حقه لار روان یوو او الله تعالیٰ (جل جلاله)وایي چې ((لاتحزن ان الله معنا)) یعني څوك چې دخدای په لار ځي دهغوی سره الله تعالیٰ مرسته کوي او الله تعالیٰ وایي چې تاسې دهیڅا څخه مه ویرېږئ او زه له تاسې سره یم .
درېیم داچې په مادي لحاظ هم دماسره داسې قوت شته د ی که زه یوبم درواچوم نو تاسې یوهم د دغه ځای نه وتلی نه شئ .دپلار په جیب کې مې یوګرنیټ و نو خلکو وروسته ویل چې کله پلار مې جیب ته لاس کړ نو هغه کسان چې کړکیو ته ناست وو نوپه دې سوچ کې شول چې څرنګه وتښتي .
زمادپلار دخبرو نه وروسته حاجي محمد جان چې دپلار نه مې ډېر مشر و ، د خلکو په نمایندګۍ اوچت شو او وې ویل : سیدمحمود جانه! ستاسې په جهاد کې هېڅ شك او شبه نه شته ده ، مونږ غیر له دې چې په خپل بې غیرتي او بې همتي باندې اعتراف وکړو بل څه دلیل نه شته دی. اوس چې ته څه وایې مونږ به هغه منو .
پلار مې ورته وویل چې زما فیصله داده چې پس له دې خپل اولادونه او ورونه منع کړئ چې دخلقي رژیم او روسانو سره همکاري ونه کړي ، عسکر ورنه کړئ او څوك چې ملیشه دي هغه باید دحکومت نه را ووځي ،مالیه باید ورنه کړي .ټولو دا ومنله او دغرمې ډوډۍ لپاره محمدنور کشمېري (پائیکوټ) چې دجومات سره نږدې یې کور و ، وبللو او هلته مو ډوډۍ وخوړه .دمحمدنورکشمېري زوی مسافر خان په وروسته کلونوکې دحکمتیار د اسلامي حزب دیوې ډلې له خوا چې ملك محمد جان یې مشري کوله ووژل شو ځکه چې هغه پیسه دار و اودوئ غوښتل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پیسې ترې واخلي . ملك محمد جان او دهغه زوی میراغاجان هم څه وخت وروسته دحکمتیار دیوې بلې ډلې چې معلم محمد امین یې مشري کوله ووژل شول همدا رنګه معلم محمد امین دکونړ دسنه خیلو یو تن مشر حاجي امان خان ورو یې مسافر خان او دمسافر زوی ظاهر خان یو ځای ووژل.

وروسته کلونو کې معلم محمد امین ډیرنور بې ګناه کسان هم ووژل چې په هغې کې دکلي ګرام دکلي مدیر رستم ،عزیزالله ملك ،ماهر استاد او دهغه ورور قاري عبد الوهاب سوزان شامل دی. استادماهر او قاري عبدالوهاب سوزان د کونړ ډیرمشهور عالم مولوي عبدالحنان زامن وو خو دحزبي او وهابي ډلوسره یې عقیدوي مخالفت درلوده نوځکه یې دوی ووژل چې د دوی او داسې نورو وژنو په اساس دمجاهدینود ډلونه دخلکوکرکه پیدا شوله . مولوي ماهر په اتم او نهم ټولګیو کې زمونږ استاد وو چې ډیر حلیم انسان وو شاعري یې کوله او دچپي ډلو هم سخت مخالف وو خپلې خبرې ته راګرځو، دغرمې د ډوډۍ نه وروسته پلار مې وویل چې : اوس باید بیرته دمنګوال کلي ته لاړشو چې ګوندې دحکومت قواوې په مونږ دلته حمله ونه کړي ځکه چې دکونړ دکلي او د عسکري کنډك تر منځ تقریباً شل دقیقې دپښو مزل فاصله ده وروسته مونږ ته دحکومت د داخل نه کسانووویل چې حکومت څوځلي دانیت وکړ چې په مونږ باندې حمله وکړي خو بیرته به هغوی دحملې کولونه منصرف شول او داسې فکر یې کاوه چې دوی دلته راغلي خامخا په څه قوت راغلي او که مونږ پرې حمله وکړو نوکیداې شي چې مونږ ته زیات تلفات ورسیږي ځکه چې دلښکر په لومړي شپوکې چې مخکې مایادونه کړې وه ملیشه ووته پوره زیان رسیدلی وو او هغه تجربه د دوی په فکر کې وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ووچې دکونړ دکلي نه دغره غاړې یوکلي ته چې دکنړرو غاړه ورته وایي لاړو ترڅو قومندان غازي محمداو ظاهر خان پیداکړو چې ولې دوی جومات ته را نغلل قومندان غازي محمد موهلته پیداکړ ځرنګه چې هغه مې دپلار ډېر نژدې ملګری و نو دپلار په لیدو مې سمدستي زما پلا ر ته وویل چې حکومت ستادنیولو لپاره پنځه لکه افغاني خپرې کړې اوته په کوم جرئت دکونړ کلي ته لاړې ،پلار مې په ځواب کې ورته وویل چې مونږ جهاد ته راغلي یو اوباید د خلکوسره وغږېږو ځکه دمونږ سره داسې وسلې نشته دي چې په حکومت حمله وکړو نو زمونږ قوت همدا خلك دي او پلار مې دقومندان غازي محمد سره توقې وکړې چې استاد رباني ماته لس لکه روپۍ راکړې چې حاکم ژوندی ونیسم ،دا دشکست خبرې مه کوه .

شپه مو په همدغه کلي کې دمحمد اسرار میاسره وکړه اویوشمېر مجاهدین دسیف الرحمٰن کورته لاړو ، او سهار بیرته غرته وختلو ترڅو دولي او څپري دسیمو دولس سره خبرې وکړو ،هغوئ ټول دې ته تیار وو چې دحکومت پر ضد مسلحانه جهاد ته دوام ورکړي .د دوشنبې په ورځ دشپې له خوا تقریباً سل کسه دکنړوالی،برچنچن ،کوز څپري او ولي دکلیونه دې ته تیار شول چې دخاص کونړ په عسکري کنډك باندې حمله وکړي او مونږ ته داسې راپور راغلی وو چې په کنډك کې نفر ډېر کم دي او د حملې کولو سره به ټول تسلیم شي ځکه په دغه وخت کې دپرچم ډله دببرك کارمل په مشرۍ په قدرت کې ده او اکثریت خلقیانو دحکومت سره همکاري نه کوله .

دشپې له خوا دخاص کونړ سره نږدې په یوه ډاګ کې چې ورسك ورته وایي راټول شولو قومندان غازي محمد په دې فکر وو چې حمله باید نن شپه وځنډوو تر څو دکنډك له منځ څخه دقیق معلومات تر لاسه کړو ، ځرنګه چې دقومندان غازي محمدورور ګل عباس چې پرچمي و او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې یې د مجاهدینوسره فعالیت کاوه خوکله چې د روسانو د راتګ نه وروسته خلقیانونه قدرت پرچمیانوته انتقال شو نو دی بېرته حکومت ته لاړو او دکونړ ولایت د ولایتي کمیټې منشي شو ، نو دپلار مې په قومندان غازي محمد دا اشتباه راغله چې ګوندې دهغه سره دتماس په نتیجه کې دغه حمله شاته اچوي او په دې توګه د پلار مې او قومندان غازي محمد ترمنځ اختلاف دنظر پیداشو او قومندان غازي محمد دهماغه ځای نه دخپلو کسانو سره پېښور ته لاړ ، که څه هم دا اشتباه سهي نه وه خو په دغه شپه زمونږ حمله خرابه شوله .
پلار مې زه هم پېښور ته ولیږلم چې که اسلامي جمعیت تنظیم مونږ سره څه کمک کوي چې یاوسلې راکړي اویا پیسې نو همدا یې وخت دی چې مونږ د خلکوپه منځ کې فعالیت وکړو خو متاءسفانه چې اسلامي جمعیت تنظیم مونږ ته هیڅ رانه کړل .
پلار مې دوه اوونۍ نورې هم په خاص کونړ کې تېرې کړې او یوزیات شمیر ملیشه او حکومتي کسان د حکومت نه را وتښتېدل اوخپلې وسلې یې راوړې خوپلار مې د دوئ نه وسلې وا نه خیستلې او دوئ ته یې وویل چې همدا تاسې مجاهدین یاستئ ځکه مجاهدین خو د کوم بل ځای څخه نه راځي ، په دې ډول دخاص کونړ دولسوالۍ نیمایي برخه دحکومت دتسلط یواځې دخبرو اترو او دخلکو سره دتفاهم په نتیجه کې ازاده شوله بې له دې چې جګړه وشي او یا په کې څوك ووژل شي .
دخاص کونړ د دغې سیمې د ازادېدو نه وروسته دمنګوال کلي دمجاهدینو دتګ او راتګ لپاره یوه ترانزیتي لار شوله او آن تر کامې تر پله پورې ټوله دغه سیمه یعنې دکونړ سیندټوله سهیلي غاړه دحکومت د تسلط نه ووتله ، هره ورځ به د دره نور ،تګاب ،لغمان او حتیٰ دپنجشیر او شمالي ولایتونوپه سل ګونو مجاهدین او مهاجرین د دغه لارې نه خپلو سنګرونو او یا پېښور تلل راتلل ،مخکې له دې به دوئ دچترال او نورستان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

لارې تقریباً په درې اونیو کې دغه لاره ووهله خو دمنګوال له لارې یې دوه ورځې نیولې . دخاص کونړ خلکوهم دغه مجاهدینو او مهاجرینوته تر خپل وس پورې اوبه اوخواړه ورکول اودلارې رهنمایي به یې کوله دکونړ دسیند نه دپورې وتلو په هکله به حاجي یوسف الدین دکاشکوت په سیمه کې د دوئ سره مرسته کوله او دې مجاهدینواومهاجرینوته به یې جالۍ اونور سهولیتونه برابرول .

یولسم څپرکی

د وحدت المسلیمن ګوندونو جوړېدل:

د ۱۳۵۹ کال دوري په میاشت کې مې پلار پېښورته راغی تر څو دخپلې سیمې دمشکلاتو په هکله د اسلامي جمعیت دتنظیم مشر استاد رباني سره وګوري خو استاد رباني زما پلار ته یواځې ۲۵۰ ګټې مختلف النوع کارتوس (۲۵۰۰ دانې)اوڅه پیسې دسفریه او کرایې لپاره حواله کړې او وې ویل چې نور کمکونه نه شته او امید شته دی چې مونږ زیات کمکونه ترلاسه کړو نوبیا به خامخادخاص کونړ دولسوالۍ سهم په کې وي . زمونږ دټول دجهاد په دورکې دا یواځنی کمك وو چې مونږ دتنظیمونونه ترلاسه کړ ځکه چې مخکې له دې پنځوس ګټې کارتوس اسلامي حزب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړي وخوهغه دملاصحاف سره پاتې شول ، د دې کارتوسو دلاس ته راوړلو څخه وروسته مې پلار یوځل بیا خاص کونړ ته لاړ .
د یادونې وړده چې مخکې پلارمې له دې نه خاص کونړ ته لاړشي یوه ورځ داسلامي جمعیت د دفتر مالي څانګې ته دپېښور په دین بهار کې روان و چې خپلو مجاهدینوته دلارې خرڅ اوکرایه واخلي، تصادفاً دچرګانوچوك سره چې اوس دپادشاه خان دچوك په نامه یادیږي ، شهدعزیز الرحمٰن الفت په مخه راغی چې وروسته دستړي مشي نه مي پلار ترې پوښتنه وکړه چې څه وخت راغلی یې اوچېرته یې؟
عزیزالرحمٰن الفت سمدستي دپېښورپه مشرانوباندې انتقادونه پیل کړل، او ددوئ دخود خواهۍ او بې تفاوتي نه زیات مایوسه و. نو پلارته مې وویل چې دخالص دتنظیم سره کارکوم خو پاسپورتونه مې تیار کړي اودخپلو ماشومانو سره بهر ته ځم . پلار مې ورته وویل چې داسمه نه ده چې ټول پوه شخصیتونه بهر ته لاړ شي نوداجهاد په چاکوئ ، خدای ښنلی عزیزالرحمٰن الفت وویل : چې څه وکړو ؟ پلارمې ورته وویل چې ډېر نور دوستان اوپوه کسان مهاجرشوي دي باید دهغوئ سره سلا مشوره وکړو او په شریکه به یو تصمیم ونیسوو .
د دغه لږ وخبرو نه وروسته الفت مې پلار ته خپله داوسېدو پته ورکړه او وعده یې سره کېښوده چې وبه ګورو . بله ورځ چې دقیق تاریخ مې په یادنه دی د عزیزالرحمٰن الفت کورته چې په کوز تهکال کې دپیمان اتحاد اسلامي دفتر ترڅنګ و، ورغلو . عزیز الرحمٰن الفت بهر ته دخپل تګ نه تېر شوی وو او ویل یې چې ځانته به نوی حزب جوړ کړو او پلارته مې دمشر الفت صیب (ګل پاچاالفت) دا لاندې شعر ووایه :

نه دي بدتمام غلچي او دراني
نه ازبك نه هزاره نه ترکمني
نه ښه دي اونه بد تمام ولسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې قانون مستثنی دي لغماني

نو عزیزالرحمٰن الفت په ټوقوکې وویل چې لغماني یاټول ښه دي او یاټول بد خو زیاته یې کړه چې دا دپېښور تنظیمونه ټول بد دي ، پلار مې ورته وویل چې زه یوځلي خاص کونړ ته ځم چې بېرته راغلو بیا به دوستانو اوملګرو سره مشوره وکړو چې څه وکړو .

څرنګه چې عزیزالرحمٰن الفت نهایت پاك احساس درلوده خو د دې سره ډېر تند اوسر تنبه انسان وو او دهېچا مشورې ته یې غوږ نه نیوه نو هماغه وو چې د انتقام اسلامي په نامه تنظیم یې اعلان کړ . کله چې مې پلار دکونړ نه بېرته راغی نو الفت ته وویلې چې ډېر ژر دې حرکت وکړ، په دومره منډه څه نه کېږي. عزیزالرحمٰن الفت مې پلار ته وویل چې زه څومره تندیم، ته هماغومره سست یې . په هر حال پلارمې د الفت صیب سره یواځې د دوستي اړیکې درلودې خو په تنظیم کې یې ورسره برخه وانه خیسته ځکه اکثریت دپلار دوستان مې دې ته چمتونه وو چې دعزیزالرحمٰن الفت تر مشري لاندې کار وکړي .

د ۱۳۵۹ هـ ش کال په اوړي کې مې پلار دیو شمېر دوستانو سره لکه رحمت شاه خان دلاور،د غازي عجب خان افریدي د لور له پلوه لمسی و،حاجي سیف الدین خان دکوز کونړ ،قاضي میرزمان دنورګل ،قاضي محمدالله انصاري دبلخ ولایت ،محمدغازي چوپان دکونړ داسمار ،مولاناقیام الدین کشاف دلغمان ،قومندان عبدالرؤف خان ساپی دتګاب او همداسې یوشمېر نور سره راټول شول او په دې نظر وو چې د دې تنظیمونوترمنځ اتحاد امکان نه لري نو ښه به داوي چې خپله ډله یاحزب جوړ کړو . بلاخره د ډېرو مشورونه وروسته یې د وحدت المسلمین افغانستان په نامه حزب جوړکړ چې د دې تنظیم د مرامنامې مسوده د مولاناقیام الدین کشاف له خوا ولیکل شوه چې رحمت شاه خان دلاور د دې تنظیم دمشر په توګه ،حاجي سیف الدین خان دمرستیال په توګه،پلار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې دمنشي او اداري چارو دمسؤل په توګه ،مولاناقیام الدین کشاف دفرهنګي چارو د مسؤل په توګه ، قاضي محمدالله انصاري د مهاجرینو دچارو دمسؤل په توګه وټاکل شول . دغه نوي تنظیم د پېښور دصدر په انټرنیشنل هوټل کې په داسې حال کې تشکیل شو چې دافغانستان دبېلابېلو سیمونه یوشمېر زیات قومندانان او قومي مشرانوپکې ګډون کړی وو .د وحدت المسلمین ټول مصارف د رحمت شاه خان له خوا ورکول کېدل او دپېښور د صدر سره نږدې په درېیم نمبر ګلبرګ سیمه کې یې دوه حویلي د دفترونو لپاره نیولې وې .

څرنګه چې اکثریت قومي مشران او سپین ږیري دتنظیمونونه مایوسه وو نو هره ورځ به په لس ګونو کسان د فتر ته راتلل او دوحدت المسلمین دحزب دعضویت کارتونه به یې اخیستل ، که څه هم د وحدت المسلمین ټول غړي ،تجربه کار اوبانفوذه قومي مشران وو او د دې وسه یې درلوده چې زیات د قومي او ملي مفکورې کسان راتول کړل خومتاءسفانه چې دوی دسیاسي لوبو کافي تجربه نه درلوده اوهماغه وو چې دوی ونه کړای شول چې فوځي یا غیر فوځي مرستې جلب کړي . یوبل لامل چې په پېښور کې قومي مشرانو نه شول کولای چې زیات نفوذ پیداکړي هغه دپاکستان حکومت ووچې نه یې غوښتل چې یو قومي حرکت تقویه شي ځکه قومي مشران تل د افغانستان ملي منافع دتنظیمي ګټوځخه اوچتې شمېري او هر څه یې په ډاګه دي .

د ۱۳۵۹ هـ ش کال ترمني پورې په پېښور کې دپارټیو شمېر تقریباً یوسل او شلوته رسېدلی وو او هره ورځ به دیو نوي تنظیم نوم اورېدل کېده چې البته د دومره ډلوموجودیت هم صحیح کار نه وو چې بلاخره د ۱۳۵۹ هـ ش کال په اخرو کې یوه ورځ افغان کمشنر چې شیخ عبدالله نومېده دټولو تنظیمونو استازي راوغوښتل او دوی ته یې اعلان وکړ چې خپل دفترونه باید ټول وتړئ او دپاکستان حکومت یوائې اووه حزبونه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

رسمیت پېژني او که تاسې غواړئ نو ددې اووه ډلوو څخه یوې ډلې سره یوځای شئ . دغه اووه ډلې په لاندې ډول دي :
دملي نجات جبهه ،دحضرت صبغت الله مجددي په مشرۍ ، حزب اسلامي ، دګلبدین حکمتیار په مشرۍ ، اسلامي حزب دمولوي خالص په مشرۍ ،داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي محمدنبي په مشري ، اسلامي اتحاد د استاد عبدالرب رسول سیاف په مشري ، اسلامي جمعیت داستاد برهان الدین رباني په مشري ،او ملي اسلامي حزب دپیرسید احمد ګیلاني په مشري .
دپاکستان د دې فیصلې نه وروسته ټولو تنظیمونوخپل دفترونه وتړل او چاچې غوښتل فعالیت وکړي پورته اووه تنظیمونو یو له بل سره یو ځای شوي وو .د ۱۹۸۳ کال په اوړي کي بیا دمهاجرو دکمپونو نه یو لوي حرکت پیل شو چې دپیښور اوه تنظیمونه باید سره یوځای شي او اتحاد وکړي . دغه حرکت لومړي دناصرباغ دکمپ نه پیل شو چې دچپرهارملك نظیر(۱) یي مشري کوله اود کچه ګړي د کمپ نه پلاري دیوشمیر نورو سپین ږیرو سره لکه سیدخان ملك دلوګر ،ملك محمود دچپرهار ، دکامه دغوریزو ملاصیب اوداسي نورو کوله اودکچه ګړي په کمپ کی پوره لویه غونډه چې تقریباً تعداد یي دري زره کسوته رسیده او دصوبه سرحد دمهاجرینودټولو کمپونواستازیو په کي برخه درلوده جوړه کړه .داغونډې چې څومیاشتي یي دوام وکړ دپیښور په شاهي باغ اووزیرباغ کې جوړیدې او هرورځ به ډیرکسان هلته راټولیدل او مشرانوبه په خپل نوبت داتحاد او وحدت به باره کې خبرې کولې چې بالاخره اخرنۍ غونډه دپیښور په اشرفیه مدرسه کې وشوله چې مولوي محمد نبي محمدي ، استاد رباني ، مولوي خالص ، پیرسید احمدګیلاني ، حضرت صاحب صبغت الله مجددي اوحکمتیار هم پکي برخه درلوده . دمهاجرینو یوتن نماینده چې قاضي عمرنومیده او دشینوارو اوسیدونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو د ې مشرانوته وویل که تاسې اتحاد ونه کړئ نو تاسې هریو به موږ ته دببرك كارمل حيثيت و لرئ .
مولوي محمد نبي محمدي وويل چې موږ دافغانستان لپاره دمجاهدينوداتحاد په نامه اتحاد کړې دی تاسې ته اطمینان درکوو .
۱ – ملك نظير اوس دننګرهار ولايت اداري ريس دی .

خوبيا دغه اتحاد په دوه حصوتقسيم شو چې يوته يي اوه ګونی اتحاد يا (هفت ګانه) اوبل ته یې درې ګونی اتحاد یا
(سه ګانه) وايه .
په درې ګوني اتحاد کې چې ميانه روې ډلې د ملي نجات جبهه ، داسلامي انقلاب حرکت اود ملي اسلامي محاذ تنظيمونه شامل وچې دچارسدې هڅې سره یې نږدې دفتر درلوده خوهيڅوك ددې اتحاد سره په نامه نه و اوپه شريكه يې درهبرۍ شورا درلوده.

۱ – مولوي محمد مير دحضرت صيب صبغت الله مجددي مرستيال و خوددغه اتحاد دجوړيدو په وخت دحضرت صيب نه جدا شو او د جبهه نجات ملي په نامه يي اوه ګوني که دځانګړي حزب په توګه ومنل شو .
۲ – مولوي نصرالله منصور هم دحرکت انقلاب اسلامي معاون و خوپه همدغه نامه يي بل تنظيم جوړ ده دمولوي محمد نبي دډله نه ووته او اوه ګونۍ اتحاد دځانګړي ګونه په توګه ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

٣ – مولوي سوذن هم دمولوي محمد نبي دجدا شو او اوه ګوني اتحاد هغه هم دځانګړي ګوند په نامه ومانه

داوه ګوني اتحاد مشري استاد سیاف کوله چې په هغه کې دخالص اسلامي حزب ، داستاد سیاف اسلامي اتحاد ، دمولوي محمد میر(١) په مشرۍ دجبهه نجات ملي ډله . دحکمتیار اسلامي حزب ، اسلامي جمیعت داستاد برهان الدین رباني په مشري داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي نصرالله (٢)منصور په مشرۍ او داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي مؤ ذ ن(٣) په مشرۍ ډلې شاملې وې .
دې اتحادونو هم عملي جنبه نه درلوده اوهریوه جد افعالیت کاوه . څرنګه چې اوه ګوني اتحادته هرګوند لس لس کسه داجرایه شورا لپاره وړاندې کړي وو نو لوی ګروپونه لکه داسلامي جمیعت ، حکمتیار ا و خالص اسلامي حزبونه پرې خوشحاله نه و ځکه استاد سیاف سره چې زیاتي پیسي وي نو دشورا هرغړي ته یي یو موټر اوسل زره کلدارې ورکړې وې اود هغوئ راې دمشري لپار اخستي وه خو استاد سیاف تراخره پوري دافغانستان لپاره داسلامي اتحاد نوم ټینګ کړي و او تراوسه په همدغه نامه فعالیت کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم څپرکی

د کچه ګړۍ په کمپ کې ژوند :

د ۱۳۶۰ هـ ش کال دجوزا په میاشت کې چې ډېره سخته ګرمي هم وه پلارمې یوشمېر ملګرو سره تصمیم ونیوه، چې دپېښور په ښار کې دحویلیو کرایه مخ په اوچتېدو ده نوباید دکچه ګړۍ کمپ ته چې تازه دپېښور او جمرود ترمنځ په عمومي سړك جوړ شوی و، ووځو او هلته دیره شو .

هماغه وو چې مونږ دکامه والو دجومات سره نږدې یې تقریباً له یوجریب ځمکې نه دیوال چاپیر کړ او دوه خیمې مو په هغې کې ووهلې په همدغه کال زمونږ اقتصادي وضع هم ورځ په ورځ مخ په خرابېدو وه ځکه د اسلامي جمعیت دمهاجرینو دفتر زمونږ راشن پاسونه بې درکه کړي وو او مونږ ته دپاکستان کمشنري خوراکي مواد لکه چې نورو مهاجرینوته ورکول بند کړل . د اسلامي جمعیت دتنظیم دلیل داوو چې دغه راشن پاسونه ددوئ دتنظیم له خوا جوړشوي او داچې مونږ دتنظیم سره اړیکې پرې کړي وې نومونږ ته یې راشن نه راکوه، حال داچې راشن دملګرو ملتو دمهاجرینودعالي کمیشنرۍ له خوا ورکول کېده خو توزیع او تقسیم یې د افغان کمشنري او تنظیمونو دمهاجرینو دکمیټوله لارې کېده .

بالاخره پلار مې په افغان کمشنري کې د اسلامي جمعیت په مشر عریضه وکړه او افغان کمشنر چې ګل نوازخان نومېده په مربوط کمپ باندې امر ولیکه چې زمونږ راشن پاسونه (دخوراکي موادو دتوزیع کوپون) پیداکړي . تصادفاً دکمپ آمر سلیم نومیده چې اصلاً دشونکړې و. په پېښور کې د ډېر پخوانه اوسېدلی او پلار یې په شاه ډنډ کې چیرمین یامشر و چې په شکر چیرمین یې شهرت درلوده . سلیم په اډوارډز کالج

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې دانګلیسي ژبې په کورسونوکې زما هم صنفی و او زمونږ راشن پاسونه یې ډېر ژر پیداکړل چې زمونږ پرې پوره چاره وشوله .
دکچه ګړی کمپ په ډاګیزه شاړه ځمکه کې پروت ووچې دشنې ونې او اوبو په کې هیڅ درك نه لرېده خو دا چې داکمپ دپېښور ښار ته ډېر نژدې وو نو زیاترو مهاجروته فرصت و چې دغریبي لپاره هره ورځ دپېښور ښارته لاړشي نودکمپ دمهاجرو تعداد په ډېر لږ وخت کې تقریباً یولك نفرو ته ورسېد او دځای پیداکول پکې خوراګران شول .
د ۱۳۶۰ او۱۳۶۱ هـ ش کلونو اوړي پر مونږ باندې ډېر سخت وو، ځکه اکثریت کورنیو سیوری نه درلود اونه یې په کافي اندازه پاکې اوبه درلودې اوحتی اکثرو مهاجرو دخپلوخیمونه دیوالونه هم نه و تاوکړي . ښځې اوماشومان به دپېښور په ټکنده غرمو او خاصتاً دجوزا دمیاشتې په سختو تودو بادونوکې چې چې برهو به یې ورته ویله په خیموکې ناست واو نارینه به دکمپ په جوماتونوکې دلویو تجیرونو لاندې کېناستل .دغه جوماتونه دناستې او ولاړې یواځیني مرکزونه وو چې د مړي او ژوندي ټول مراسم به هماغلته ترسره کېدل . په دغو کلونوکې یو زیات شمېرماشومان دګرمۍ له امله جل ووهل او مړه شول .
مونږ وروسته په دغه لوی انګړ کې یوه لویه خونه هم جوړه کړه ، تقریباً زمونږ دکور دیرش کسه غړي په دوه خیمو او یوه خونه کې اوسېدل .اوبه به مو د ذخیرې نه چې ډګۍ به یې ورته ویله راوړلې . دغه ډګۍ به دسهار او ماښام له خوا د اوبو د ټانګونو په وسیله ډکېدلې ، هرې ډګۍ ته به په لس ګونو کسان چې ښځې ،ماشومان اوسړي به په لیکه ولاړ وو تر څو د ابو نوبت ور سپړي .دښځو او نارینو وختونه معلوم وو او کله کله به د ابو په سر سخت جنګونه هم کېدل .زمونږ لپاره هم د اوبو راوړل د ټولو نه سخت کار و او د ښوونځي دحاضري په شان باید د اوبو راوړلو وخت په یاد وی کنه، نه دښنلو لپاره د اوبو درك لرېده او نه دبل څه لپاره. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه کال زمونږ دجومات پورې مربوطوکورنیو په لس ګونوماشومان مړه شول چې زما یوه وړوکې خور او ورور هم دګرمۍ له امله جل ووهل او مړه شول .
د ګرمي اوخولو له امله زما دمور سترګو دید پرېښود چې وروسته مو دواړه سترګې ورته عملیات کړې. هره ورځ به یوه یادوه جنازې یواځې زمونږ دجومات نه په هدیره کې ښخېدلې چې بالاخره دځایي خلکو لپاره دمهاجروپه هدیره باندې بندیز ولږول شو چې نور د دوئ په هدیره کې مړي ښخ نه کړئ ، دغه هدیره دکچه ګړۍ اورګاډي دپټلۍ سره نږدې وه ،بیا مهاجرو وروسته دکچه ګړۍ د ډاک په شمالي برخه کې یوځای دهدیرې لپاره تعین کړ چې د کچه ګړۍ دشهیدانودهدیرې په نامه یادیدله . په دغه هدیره کې لومړنی مړی دښېوې د ولسوالۍ دګوریك دسیمې دشیرجان خور وه چې وروسته شیرجان هم جل وواهه اودګرمي له امله مړشو او دخپل خور ترڅنګ خاوروته وسپارل شو . دا هدیره مخ په پراخېدو وه ځکه هره ورځ به دپېښور دښارنه دمهاجرومړي همدلته راوړل کېدل ،زما شهیدورور سید سردار محمود او یوه ترور مې هم په همدغه هدیره کې خاوروته سپارل شوي دي . دکچه ګړۍ په کمپ کې دقبرونوتیارول هم څه اسانه کار نه وو ځکه ځمکه ډاګیزه اوسخته وه اودیو قبردکېندولو لپاره شل پنځه ویشت کسان په کار وو. څرنګه چې په ابتداءکې دمهاجرو ترمنځ ورور ګلوي او د اسلامي مینې جذبه زیاته وه نو چې دمړي اواز به وشو نو هر کور به یو یوتن سمدستي دقبرکېندلولپاره لیږه ، همداشان به تر درې ورځو پورې دمړي کور ډوډۍ نه پخوله او ټولو به ډوډۍ په شریکه جومات کې خوړله او ښځوته یې به کور ته لیږله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تول کمپ کې په یوه جومات کې هم لوډسپیکر نه وو چې مونږ لومړی د کامه والو په جومات کې دلوډ سپیکر لپاره چانده (اعانه) واچوله اولومړی لوډسپیکر مو واخیسته .

دکامه والو جومات دوه کسه امامان درلودل چې دواړه ورونه وو او دکامې د ولسوالۍ اوسېدونکي وو ، یوه ته به یې مشر مولوي صیب وایه چې اصلي نوم یې مولوي ګل احمد و او هم یې د غوریزو مولوي صیب په نامه شهرت درلود. غوریزي په کامه کې دیو کلي نوم دی او بل ته به یې کشرمولوي صیب وایه چې مولوي عبد المحمد نومېده .

ما خپلو کشرانو ورونوته وویل چې د اوبو راوړل خورا ګران کار دی نو ښه به دا وي چې دکور په منځ کې یو کوهی وباسو ، په کچه ګړۍ کې کوهی ده ۵۰-۴۰ مترو په خوا اوشا ژور والي کې اوبه ورکولې ،هماغه وو چې مونږ پخپله کوهی شروع کړ خو دشل متره ژور والي نه وروسته زمونږ پرې وسه نه کېدله نوپاتې موبیاپه شپږ سوه روپیوباندې فني کسانوته په اجاره ورکړ .

په لومړي وخت کې په کور کې دکوهي درلودل هم یولوی نعمت وو خو بیاهم دومره ژوروالي نه د اوبو راوېستل څه اسانه کار نه وو خصوصاً د ښځولپاره .تول مهاجرین په دې فکر وو چې نن به افغانستان ازادیږي او سبا که دچا اقتصادي وضعه ښه هم وه خو نه یې غوښتل چې ښه ځایونه جوړ کړي خو کله چې خبره اوږدېدله نو هرچادخپل ضرورت په اساس هرکال یوه یادوه نوې کوټې جوړولې چې په وروستیو کلونوکې حتیٰ زیاتوخلکو پاخه کورونه جوړ کړل د اوبو نلونه او حتیٰ برق هم کچه ګړۍ ته راوستل شو اود اکثرو مهاجرینو اقتصادي وضعه هم ښه شوله .

په تول کمپ کې دوه صحي کلینیکونه چې Dispensary به یې ورته ویل موجود وو چې لومړی دسعودي عربستان د ((سره میاشت)) له خوا تمویلېدل ، دغه کلینیکونه هم په لویو تجیرونو کې ووچې هره ورځ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته ښځې او ماشومان په لمر کې په لیکه ناست وو تر څو د ډاکتر دمعاینې نوبت ور ورسیږي نو چې کله به مریض ګرمي وواهه نو مریضي به یې نوره هم سخته شوله ځکه هرډاکتر دورځې د ۳۰۰-۲۰۰ پورې مریضان معاینه کول چې البته په طبي لحاظ دا معقول کار نه وو. اکثریت ډاکټران باتجربه هم نه وو اومریضانو ته به یې په لومړي ځل قوي مکروبي ضد(Anti-Biotic) ورکول. څرنګه چې دوایي وړیا ورکول کیده نو د ډاکترانوهم پرې هیڅ زړه نه سوځیده او د مهاجر. په کورکې به دشربتونو او نورو دوایانو طاقچې ډکې وې ورروسته دکلینیکونو لپاره پاخه تعمیرونه جوړ شول.

منظمې مدرسې اوښوونځي هم په کمپ کې جوړشول ،چې تعلیمي معیار یې ډېر ټیټ وو او حتیٰ بې سواده کسان هم پکې معلمان وو.

داخترونولمونځونه به هم دکچه ګړي دشهیدانوهدیره سره نږدې په ډاګ کې کیدل چې په زرګونوکسانو به په لمانځه کي برخه اخستله کله به چې دکوم ملك سیاسي چارواکو دپاکستان اویا پیښور نه لیدنه کوله نو اکثرو به دکچه ګړي دکمپ دمهاجرینونه هم لیدنه اوکتنه کوله چې البته دمهاجروسره ددوي کتني به د پاکستان دافغان کمشنري له خوا تنظیم کیدلي .دشاه فهد او جنرال ضیا الحق نه نیولي دافغانستان لپاره دملګرو ملتونو عمومي منشي دخاص استازي (Diego Cordorez) چې دژنیو قرارداد منځګړتوب یې کاوه دکچه ګړي نه کتنه کړي ده . افغان کمشنر ي به همیشه کوښښ کاوه چې دمهاجرو په نماینده ګي داسي څوك خبري وکړي چې دپاکستان دحکومت دپالیسي سره برابر ي خبري وې .

یوځل جنرال ضیاالحق دخپلي کابینې سره پیښورته راغلي و نو غوښتل یي چې دکچه ګړۍ دکمپ نه هم لیدنه وکړي خود څه مصروفیت په اساس پخپله رانغي اوراجه ظفرالحق چې داطلاعاتو اوکلتور وزیر و دکچه ګړۍ کمپ ته راغي نو دخلکود غوښتني په اساس دمهاجرو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

استازیتوب مې پلارخبرې وکړې اوورته یې وویل چې موږ ته خوتاسي پناه راکړې موږ ددې ستاینه کوو خو داڅنګه مسلماني ده چې دبرق لینونه زموږ په سر تیرشوي او ډیره سخته ګرمي هم ده او به هم نشته دي او مهاجروته برق نه ورکوئ .
نوراجه ظفرالحق وعده وکړه چې کچه ګړی مهاجرینو ته به دصوبه سرحد حکومت برق ورکوي هماغه ووچې څه موده وروسته دصوبه سرحد حکومت مهاجرینوته هم برق ورکړ نو وروسته په هغي اکثریت مهاجرینو کوشش کو و چې پس له دي باید زما پلار چې په کمپ کي دکونړ مدیرصیب په نامه شهرت درلوده باید بهرني میلمنوته خبري وکړي .
د ۱۹۸۸ م کال داپریل په څوارلسمه چې دژنیو قرارداد چې په هغه کې د مهاجرینو او مجاهدینو نمایندګانو برخه نه درلوده او پاکستان زموږ نمایندګي کوله امضاشو ، نو ددغه قرارداد نه وروسته Diego Cordorez کچه ګړي کمپ ته راغي چې دمهاجرینو سره وګوري. افغان کمشنر ي غوښتل چې یوتن داحمدزو مشر چې سید خان ملك نومیده چې دکمشنري سره یې نږدي اړیکي درلودي وغږیږي خودمهاجرینو په زیات اصرار دمهاجرو په نمایندګي زما پلار باید خبرې وکړي اوهم مهاجرینو وویل که دکونړ مدیرصیب ونه غږیږي نو موږ ټول بیرته کورونوته ځو .
پلارمې چې دیګو کوردویز ته په خبرو کي وویل چې موږدتانه مننه کوو چې افغانستان دمسله دحل لپاره دی ډیري منډي اوتړړي
ووهلي اودژنیو قرارداد مو امضا کړخو زموږ اعتراض دادي چې په دي فیصله کي دمهاجرو اومجاهدینو استاذو هیڅ برخه نه درلوده او داچې ته اوس دلته راغلي چې زموږ نظر وګوري زمونږ اعتراض دادی چې تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ته باید دقرارداد دامضاء نه دمخه دلته راغلي وي او زموږ نظر اوستونزو ته دي باید غوږ نیولي وای .
پلارمې زیاته کړه چې دژنیو قرارداد زموږ مشکل حل کولای نه شي ځکه چې نه مهاجرین بیرته وطن ته ستنیږي شي . نه جنګ ودرولي شي اونه دکابل رژیم کې څه تغیر راتلای شي .
دیګو کوردویززما دپلار دخبرونه وروسته وویل چې ستاخبرې بیخي صحیح دي چې دژنیو قرارداد دامشکلات نه شي حل کولای خوچې موږ دمجاهدینو مشرانو ، پاکستانی چارواکو او امریکایانو سره غږیدو نوټولو به همدا ویل چې که روسان دافغانستان نه ووځي نو مشکل ټول حل کیږي نو موږ دا قرارداد دروسانو دوتلو لپاره کړي اوهغوي به ووځي خو دافغانستان مشکلات به په خپل ځای پاتي وي موږ په وروستیو کلونو کي وکتل چې دژینو قرارداد په افغانستان کي خپل منځي جګړو (Civil War) ته زمینه مساعده کړه او داقرارداد هم دبن دقرارداد په شان نیمګړي و چې تراوسه پوري موږ په جګړوکې سوځو .
دکچه ګړی کمپ سهیل پلوته داورګاډي دپټلي ترڅنګ یوه لویه دښته وه چې وروسته پکي حیات آباد جوړشو . په دغه دښته کي به مهاجرو زیاد ترو شګي چڼولي او هغه به یي په ټیکه دارانوچې دپیښوربنار په ګوټ ګوټ کې آبادی کولي خرڅولي ددغه شګو چڼول هم دپیښورپه ټکنده غرمو کې خوراګران کارو درحمان بابآ داشعر دلته ډیرښه صدق کوه چې وایي :

په سبب دظالمانو حاکمانو
کور او ګور اوپیښور دری واړه یودي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې ما په ۱۹۸۴ م کال کې دکچه ګړي په کمپ کې دامریکایي پروفیسر David Edwards سره تحقیق کاوه نو په کچه ګړي کې تقریباً ۶۲ جوماتونه ووچې هریویي دقوم یا دافغانستان دیوي سیمي په نامه یایده او دافغانستان دمختلفو سیمو او په خاصه توګه دمشرقي دولایاتو ډیر مهم مشران اوپوه کسان په کچه ګړي کمپ کې اوسیدل .
زموږ دهیواد مشهورسندرغاړی عبدالرحمن(اور) هم په کچه ګړي کي په یوه بل جومات کي د مؤذن دنده اجراکوله . یوه ورځي مي تري پوښتنه وکړه چې عبدالرحمن (اور) استاد څنګه دي مؤذني نیولي ده ؟ نود ه وویل چې په ودونو کي په ساز اوسیل باندې بندیز دی او په بل کارزه نه پوهیږم نوغیرد اذان کولونه بله دنده راته نشته دی که په دی مې هم ملایان په کراره پریږدي نو هم به ښه وي دافغانستان یو بل مشهور هنرمند حضرت باز استاد هم دکامه والو په جومات کي اوسیده . یوه ورځ حضرت باز استاد دپیرسید احمدګیلاني صفت وکړ نو حزبیانو چې دهغه مخالف وونو حضرت باز استاد ته یي وویل چې ته دپیرصیب صفت کوي ګوري نه چې موږ مهاجرین دلته په لمر کي سوځو و اوهغه په کبابیانو کي په خپل کورکي په سپي خیمه ودرولې اوهغه ته یي پکی چالان کړی دی. حضرت باز استاد ورته وویل چې ګوره دهغه سره دسپي قدر هم شته دی خو ستاسي دحزبیانو سره دانسانانو قدر هم نشته دی .
یوه ورځي داختر دلمانځه نه وروسته پلارمې دغوریزو مولوي صیب اویوشمیر نور دکامه والو دجومات مشرانو سره بیرته کورونو ته یوځای راروان یو نو کتل موچې حضرت باز استاد په لاره کې ولاړ دی . نو غوریزو مولوي صیب وویل چې لږ وروشي چې حضرت بآز خپل کورته نوځي خوحضرت باز زموږ په ورو تګ باندې پوه شو نو غږیې وکړ چې مولوي صیب زه تاسي ته ولاړیم او خامخا به دسهار چای دماسره څښئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

، مولوي صیب ته هم بله چاره پاتي نه وه چې بهانه وکړي نوپلارمې
ورته وويل چې څه فرق کوي ځئ چې چاى ورسره وڅښو کله چې
دحضرت باز په کورکي کیناستو نو دغوریزو مولوي صیب ته يي وويل
چې زه پوه شوم تاسي مزل وروکړ او دادرته بدي ښکاري چې څنګه يو
مولوي د ډم (هنرمند) کورته لاړ شي خو مولوي صیب! زما هیڅ ګناه
نشته دی ځکه چي ګناه زما دپلار ده چې زه يي صحیح تربیه کړي نه یم .
داچې زه سړي یم نو ګوره زما يو ځوي مولوي دي اوبل معلم .
حضرت باز استاد او عبدالرحمن اور دواړه اوس په حق رسیدلي دي .
حضرت باز استاد يو ورځې دحاجي سيف الدين خان سره ټوکې کولې
چې ګوره ستاسې دمجاهدينو عجيبه غوندي کاردي چې ستا عزيزان (
دسرکنړ ولس) راغي او زما کوريي چور کړ په دی چې زه ډم یم اوبیا دوه
ورځي وروسته یوتن ورغی او ورته يې وويل چې مونږ ستا له کوره چاى
جوش وړی او سرپوښ يې دلته پاتې دی هغه راکړه او زه يې مجبور کړم
چې مهاجر شم په هاغه ورځ چې ډيګو کوردويزدکچه ګړی کمپ ته رتلو
نو دهغه دراتګ نه دمخه ده ډيرښه شعرونه چې دحالاتو په هکله يي جوړ
کړي و وويل نو ارباب دوست محمد چې دپيښور دضلع دافغان
کمشنری مسؤل و و ، حضرت باز استاد ته يې وويل چې استاده پاس (
راشن پاس) لرې اوکه نه ؟ حضرت باز استاد چې ارياب دوست محمد
نه پيژنده نوډيره سخته غليظه ټوکه يې ورته وکړه او وويل چې نه يي لرم
نوارباب دوست محمد ورته وويل چې ته خو ډيرکچه سړی يې .
حضرت باز استاد ورته وويل چې دکچه ځاى وم او اوس کچه (کچه
ګړی) ځاى کي د کچه خلکوسره دلته پروت یم . حضرت باز ته دکنړ
سيند سهيلي غاړه کې دکچه ګړي په سيمه کې اعليحضرت محمد
ظاهرشاه يوڅه ځمکه ورکړې وه اودی هلته اوسيدو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ کورنۍ د۱۹۹۰ م کال تر اوړي پورې دکچه ګړۍ په کمپ کې واوسېدله او کله چې زما ورور دلته شهید کړی شو نوبیا مې پلار ناصرباغ کمپ ته لاړ ، په دغه وخت کې زه تازه امریکا ته تللی وم .
کله چې کونړ آزاد شو نو په ۱۹۹۳ م کال کې مې پلار بېرته کونړته خپل وطن ته راغی او د۱۳۸۳ هـ ش کال دحوت په اته ویشتمه نېټه دجمعې مبارکې په ورځ دجمعې لمانځه په وخت دلږې ناروغۍ نه وروسته چې دسرطان مرض یې په سږي او وجود کې خپور شوی و دپېښور په جرنیلي روغتون کې په حق ورسیده او دخاص کونړ دمنګوال کلي کې په خپله پلرنۍ هدیره کې خاورو ته وسپارل شو،اروا یې ښاده.
د جهاد په لومړیوکلونوکې دافغانستان اکثریت ولس جهاد واقعاً دخدای(ج) درضالپاره پیل کړی وو چې البته دکابل دخلق رژیم له خوا دبې ګناه افغانانو زورول،وژنه،شکنجه،تحقیر او بې عزتي دجهاد دپیل اصلي لامل و چې ولس یې دحکومت په مقابل کې راوپاروه، هجرت او جهاد ته یې مجبور کړل .
دا دکوم تنظیم او یاشخص دفعالیت نتیجه نه وه بلکې دجهاد له برکته تنظیمونو چې پخوایې دموجودیت چندان پته نه لګېده رشد وکړ. نړیوال کمکونه چې دافغانانو لپاره راتلل دوی دغنیمتي مالونو په توګه په خپلو منځونوکې تقسیمول او خپلې مزې اوچړچې یې پرې کولې چې اوس هم هماغه سلسله روانه ده ، هریو دا وایي چې مونږ جهاد کړی او ټول امتیازات باید زمونږ وي ، که دوی جهاد دخدای(ج) پاك درضا لپاره کړی وي نو باید په هر څه کې دجهاد د نامه څخه سؤ استفاده نه وی کړي .دجهاد په پیل کې زیاتره قومندانان اویا دجهاد مشران یاقومي سپین ږیري اویا تجربه لرونکي شخصیتونه وو خو له بده مرغه چې دوی په سیاسي لوبو نه پوهېدل نودا ورته پته نه وه چې ګاونډي هېوادونه او یانور ملکونه چې د افغانستان سره په چارو کې مستقیم یاغیر مستقیم دخیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي څه ډول ځانګړي اهداف لري . ددغه پروګرامونو عملي تجربې مونږ په خپلو سترګو په تېرو څوارلس کلونوکې ولیدې چې زمونږ هېواد یې څنګه دجنګ او ورور وژنې مرکز وګرځاوه تر څو خپل ناوړه اهداف د افغانستان په ورانولو او د افغانانو په وژنه کې لاس ته راوړي . د افغانانو ترمنځ یې سرې اوشنې کربښې وکښلې همدوی ووچې دجهاد دلیکونه یې پوه ،باتجربه او په وطن مین کسان لرې کړل او قدرت یې داسې کسانو ته په لاس ورکړ چې هغوی ته ملي ګټې، ورور وژنه او دخپل هېواد ورانول دیوې پیسې په اندازه ارزښت نه درلوده . دېردیو په اشاره ئې زمونږ ډېر پوه ، بادرده اومسلمان وطنوال په داخل د افغانستان کې او هم د هېواد نه بهر ووژل .د داسې وژنو سلسله په پېښور کې اوږد بحث غواړي چې ټولې پېښې په دقیقه توګه وڅېړل شي خوزه دلته دیوڅو پېښو یادونه ضروري بولم ځکه چې دا پېښې اوس هم زما تر ستر ګودی .

0 - دشهید عزیز الرحمٰن الفت وژنه ډېره زړه دردونکې وه چې په ګلبهار کې دخپل کور په مخ کې په داسې حال کې وو ژل شو چې قاتل یې هم معلوم و خو دپاکستان حکومت هغه ونه نیو او ترنن پورې ژوندی ګرځي .

1 - د ډاکتر نسیم لودین وژنه دپېښور دجهانګیر آباد په سیمه که په داسې حال کې وشوه چې دی دکور نه د دفتر خواته روان و دده د قاتل هم څه پته ونه لږېده .

2 - دشهید بهاو الدین مجروح وژنه په داسې حال کې چې دخپل کور دروازه بېرته کوي ،دمسلحو کسانو له خوا پرې ډز کېږي او دخپل کور په دروازه کې ځای په ځای وژل کېږي ، شهید مجروح او زه په دغه وخت کې د پېښور شاهین ټاون کې په یوه کوڅه کې او سېدو د ده قاتل هم دپاکستان حکومت ونه نیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

3 - معلم ذاکر چې دپېښور په I C R C کې یې کار کاوه ،دی په یونیورستي ټاون کې ووژل شو او دقاتل یې څه پته ونه لګېده .
4 - د I R C د انګلیسي ژبو دپروګرامونو مسؤل انجینر عزیز وژنه چې هغه هم دپېښور په یونیورستي ټاون کې وشوه او قاتل یې ونه نیول شو .
5 - د ټولو نه دردونکې وژنه ماته د ډاکتر سعادت شګیوال وه که څه هم ما شګیوال سره نژدې اړیکې نه درلودې خو دهغه وژنې راباندې داسې بد اثر کړی و چې زما دژوند دترخو خاطرو څخه یوه زړه دردونکې خاطره ده .

په دغه وخت کې زه دامریکاغږ راډیو محلي خبریال وم او زما کور دیونیورستي ټاون سره نژدې په اکاډمي ټاون کې و ،ما دخپلو زامنو او یو کشر ورور لپاره ګاډی (ټانګه) نیولې وه چې دوی به یې سهار ښوونځی ته رسول او دښوونځی درخصتي نه وروسته به یې کورته راوستل زما زامنو راته وویل چې زمونږ دوه همصنفیان چې مهاجر دي او دلته نژدې اوسیږي هغه هم مونږ دځان سره په ګاډی کې واخلو او که نه .؟ ماورته وویل چې ولې نه هغوئ هم دځان سره واخلئ اویوځای ښوونځي ته ځئ ، ماته دا پته نه وه چې دا دوه هلکان د ډاکترسعادت شګیوال زامن دي .

څو ورځې لاتېرې نه وې چې شګیوال په شاهین ټاون کې ووژل شو او کله چې کورته په موټر کې مازدیګر راغلم زمازامن په دروازه کې ولاړدي او راته ویې ویل چې میرزالالا زمونږ دهم صنفیانو پلار چا مړ کړ ، ماته په دغه وخت کې پته ولږېده چې دا دوه هلکان دشګیوال زامن وو ، نوماته دا ډېره سخته صحنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه ځکه چې ما دځان سره فکر وکړ چې زه وژل شوی یم او زامن مې بې پلاره په دروازه کې ولاړ دي .

6- د عبدالحکیم کټوازي وژنه هم ډېره دردونکې وه زه دکټوازي صیب سره ډېر تازه بلد شوی وم او دهغه وژنه په حیات آباد کې د افغانستان لپاره یوه لویه ضایعه وه دهغه قاتل هم چا ونه نیوه .

7-دولي خان کړوخېل وژنه بله دردونکې پېښه وه چې په پېښور کې ترسره شوه او قاتلین یې چاونه نیول .

8- په اسلام اباد کې د جنت ګل خان غروال وژنه هم دافغانستان لپاره لویه ضایع وه او د اسلام آباد غونډې ځای کې دهغه قاتلین دپاکستان حکومت ونه نیول .

9- په کوئټه کې دوکیل عبدالاحد کرزي وژنه چې قاتلین یې ونه نیول شول .

10- زما دورور سیدسردار محمود شهادت چې دکچه ګړی په کمپ کې دعمومي سرك سره نژدې په داسې حال کې په شهادت ورسېد چې دخپلې معاینه خانې څخه کورته په موټرسایکل راته او قاتلین یې چا ونه نیول .

۱۱- انجنیر عطا الله دوکیل ګل محمد خان زوی دخاص کونړ چې دحکمتیار داسلامي حزب له خوا ونیول شو او تر نن نیټې پورې یې مړی ژوندی نه دی معلوم . له انجنیر عطا الله سره په پیښور کې د BBC خبریال

حامد علمي هم اسلامي حزب نیولی وو چې وروسته د(شمشتو) له بندیخانې نه په تیښته بریالی شو او خدای(ج) له مرګه وژغوره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- دخاص کونړ دمنګوال دکلي علي رحمان دسيداګل زوی هم په پيښور کې ورك شو .داسلامي حزب په وړاندې د علي رحمان ګناه داوه چې له افغان ملت ګوند سره يې تړاو درلود .
۱۳- دخاص کونړ دباندې دکلي اوسيدونکی محب جان هم په پيښور کې ورك شو او ده هم دافغان ملت ګوند غړيتوب درلود .
۱۴- داسلامي جمعيت حزب دباجوړ کريړنومی ځای کې تعليمي غونډ درلود او دکونړ سيمې زياتره بنديان به يې هلته ساتل چې په دې لړ کې دخاص کونړ دچمياري دکلي عبدالوهاب دصاحب حق زوی او مديرعبدالباقي دملا شريف زوی يې هم هلته بې ګناه نيولي وو چې عبدالوهاب دپيسو په بدل کې خوشې کړای شو او عبدالباقي يې وواژه عبدالباقي چې دساينس له پوهنځي نه فارغ شوی وو دليسې په دولسم ټولګي کې زمونږدکيميا استاد وو او وروسته دنورګل دليسې مدير وټاکل شو نوموړي د مجاهدينو له ډلو سره راز راز مرستې هم کړې وې .

عبدالوهاب هم زما دليسې او پوهنتون ددورو ټولګيوال وو چې داوخت په راولپنډۍ کې اوسيږي .
۱۵- دپيښور په حيات اباد کې دفضل الحق مجاهد وژنه .
۱۶-همدارنګه په همدې سيمه کې دقوماندان عارف خان قتل .
۱۷- په پيښور کې دهلمند دملا نسيم وژنه او دې ته ورته مرګونو ټول همدا سې پرله پسې لړۍ ده .

دغه ټولې پورتنۍ پيښې ماد بيلګې په توګه يادې کړې چې زمونږ څومره هيوادوال په پاکستان کې ووژل شو او د هېچا قاتلين نه دي نيول شوي ، البته د دې ټولو په وژلوکې په پيښور کې دجوړو شويو بعضې تنظيمونو او دپاکستان د I S I شبکې لاس درلود او همدا علت وو چې د دوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاتلین نه نیول کېدل .دا چې دتنظیمونو په خپل منځي اختلافاتو او جګړو کې په هرګوټ کې نور څومره انسانان وژل شوي ځانګړی بحث دی ځکه یوازې زمونږ په سیمه کې په لسګونو داسې کسان شته چې ددغو عواملو په اساس وژل شوي دي . ددې پراسراره قتلونو دپلټنې په منظور باید یو ه ځانګړې څیړنه وشي او دتاریخ په پاڼو کې ثبت کړای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- دبیلجیم دمؤسسې دتعلیم او تربیې مسؤل استاد عبدالعزیز نصیري دبیلجیم سفیر ته دخپل پروګرام په اړه معلومات ورکوي .

۲- دبیلجیم دکمیټې دفتر : له استادانو سره یادګاري عکس ، له کینې خوانه استاد عبدالصبور عزیزي ،استاد منصوري،مرحوم عبدالحی ګداخیل ،سید احمد مومند، شاه محمود میاخیل ،مولوي سید حسین شاه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- دکونړ په ګجګل سیمه کې له مجاهدینو سره یادګاري عکس . له کیڼ خوانه دویم تن شاه محمود میاخیل .

۴- دبیلجیم دمؤسسې مرستیال شاه محمود میاخیل دبیلجیم سفارت شاژدافیر ته دپروګرام په باب معلومات ورکوي ، په کیڼ خواکې شمس الرحمن او په ښي طرف کې عبدالصمد عزیزي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- دکونړ په چغه سرای کې یادګاري عکس ، له کینې خوانه دجاپان هیواد یوورځ پاڼه لیکونکی ، ورپسې قوماندان اکبر نورستانی ، محمود دپیچ اوسیدونکی ، دامریکا غږ رادیو خبریال شاه محمود میاخیل او فاروق زماني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-

کله چې مې په ۱۹۸۳ کې دبیلجیم له کمیټې نه استعفا ورکړه همکارانو راته دامویړ
ډالۍ کړ.په عکس کې زما مشر زوی نایل محمود ولاړ دی.

۷- دبیلجیم تعلیمي اداره . دل کوغ دبیلجیم شاژدافیر ، بنواهوشن .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- دبیلجیم کمیټې دکورسونو شاګردانو ته دفراغت دسندونو ویش ، له کیڼ خوانه شاه

محمود میاخیل ، دبیلجیم کمیټې رئیس د UNHCR رئیس او محمد کریم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- په تصویر کې دکونړ ولایت تر ازادۍ وروسته یوشمیر ټینکونه لیدل کیږي چې
وروسته کباړ شول ، دټینکونو ترڅنګ دامریکا غږ خبریال
شاه محمود ولاړ دی.

۱۰- په سوات کې دافغانستان دبیا رغونې په هکله یوه غونډه چې دازادافغانستان
دلیکوالو داتحادیې له خوا رابلل شوې وه ،له ښي خوانه پوهاند عبدالسلام عظیمي ،
پروفیسررسول امین ،شاه محمود میاخیل،پوهاند احمد شاه جلالي،اوتاج محمد
اکبر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

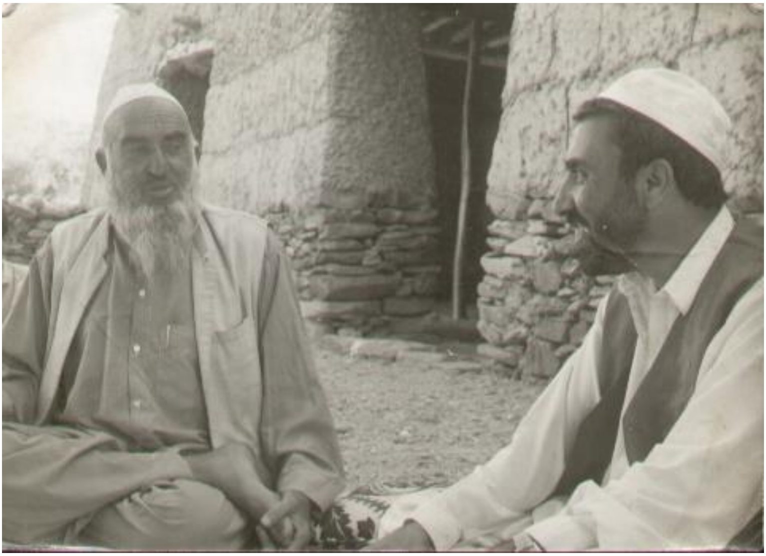

۱۱- دښوې دسربند په کلي کې شاه محمود مياخيل او حاجي سيف الدين ۱۹۹۵ ميلادي .

۱۲- په عکس کې له کينې خوانه زما ورورسيدامیرمحمود له خپل ملګري عظيم الله سره ليدل کيږي چې تردې عکس اخيستو دوه مياشتې وروسته په پيښور کې ترى تم شو ، ۱۹۸۷ .ناران باغ حيات اباد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- داستاد ذاکر تر شهادت وروسته په پیښور کې د ملګروملتونو ددفتر مخې ته دافغانانو لاریون .

۲- دکچه ګړۍ کمپ کې زما دشهید وروږداکټر سیدسردارمحمود معاینه خانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- په عکس کې زما ورور سید سردارمحمود له خپلو ټولګیوالو سره په ولاړ کتار کې له ښي خوا نه لومړی نفر دی.

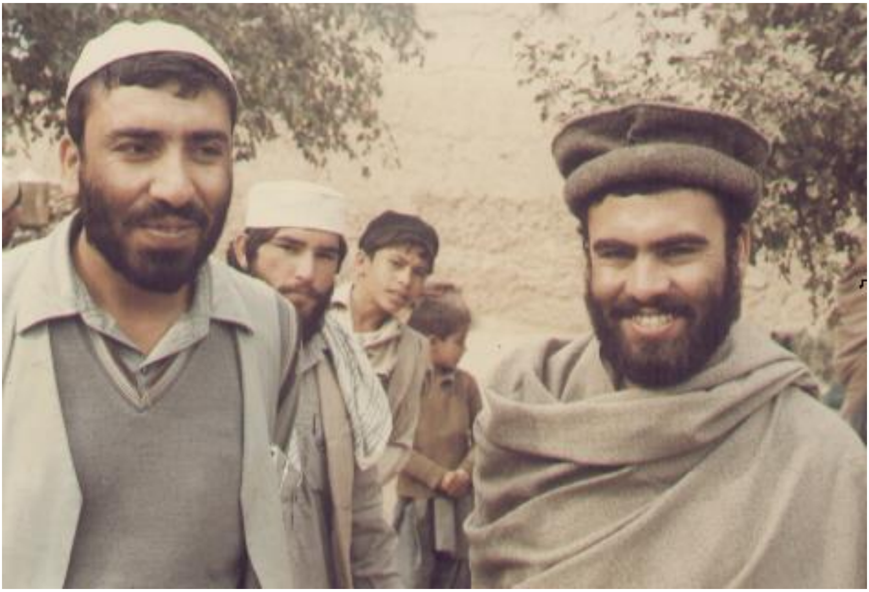

۴- ښي طرف ته شاه محمود میا خیل او شهید سید سردار محمود ۱۹۸۴میلادي کال دکچه ګړی کمپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- دا دبهۍ دښته ده چې دجهاد پروخت دموټرودنشتوالي له کبله ټراکټر دتګ راتګ زریعه وه مونږ به په دې وسیله له مزاري چینې څخه ترښاپښ پورې تللو په عکس کې له ماسره زما ورور سلطان محمود هم لیدل کیږي. ۱۹۸۴ میلادي.

۶- په عکس زما ورور شهید ډاکټر سید سردارمحمود لیدل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷-دخپري کلی ۱۹۸۴ میلادي کال یادګاري تصویر ، له کیڼ خوانه
شاه محمود میاخیل ، ملك محمد علي ، طالب ، فضل جان، او تر شاه
دفضل جان ځوی شفیق.

۸- ۱۹۸۴میلادي کال ، په خاص کونړ کې له مجاهدینو سره یادګاري
عکس ، په منځ کې زه ښکارم چې تمانچه مې ترغاړې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- دا هم دبهۍ ددښتې انتقالونکی ټراکټر دی چې مونږ پرې دخپل هدف په لور راهي يو .

۱۰- ۱۹۷۹ ميلادي کال ، دروسانو په لاس دهغه ړنګ شوي کور يو انځور چې مونږ په کې اوسيدلو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- ۱۹۸۷ کال دسپتمبر میاشت ، د New Hampshire ایالت ،
دامریکي د Al Gore دانتخاباتي مرکز څخه زمونږ لیدنه ، له کيڼ خوانه
حاجي سید داود ، محمد یعقوب شرافت ، زرغون شاه ، سید فضل اکبر ،
حامد کرزی، سیدمسعود مجروح ، انجنیرکریم ، او ناست شاه محمود

میاخیل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- ۱۹۸۶ کال ، له خدای ببنلي پلار سره زمونږ دورونو یادګاري عکس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- مخامخ درې تنو کې له کيڼ خوانه رحمت شاه دلاور دغازي عجب خان اپريدي لمسی ، شهيد محمد غازي چوپان ، او زما پلار سيد محمود حسرت .

۲- امريکا يي پروفيسر ډاکټر ډيوېډ اډوارډز ،۱۹۸۴ دچترال پرلار دلورلائي کنډو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

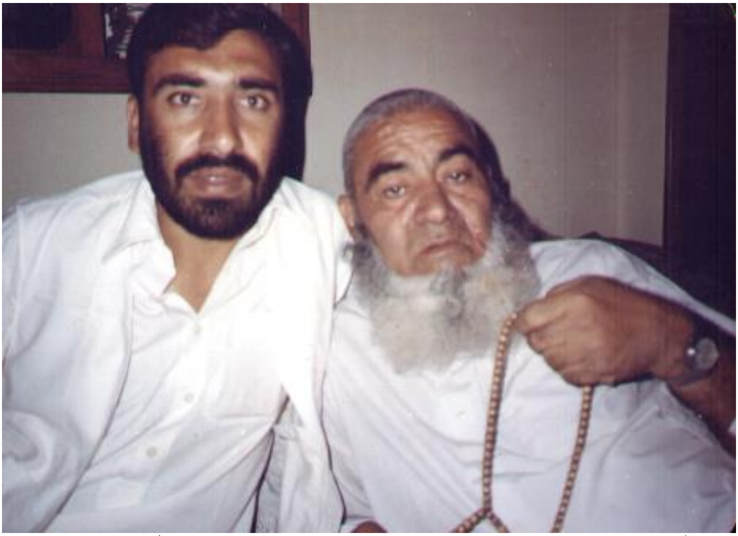

۳- له مرحوم پلار سره زما یادګاري عکس ، د۱۹۸۹ کال دجون میاشت ،پيښور تاون اکیډیمي .

۴- ۱۹۸۴ میلادي کال ، دمنګوال په کلي کې ړمجاهدینو یادګاري عکس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- ډاکټر روح الله چې په پلاستیك سرجري کې یې ډاکټري درلوده او په ۱۹۸۷ کال په پیښور کې له خپلې معاینه خانې څخه دتل لپاره لادرکه شو تر ننه یې مړ او ژوندی نه دی معلوم .

۶- زما دورور په دفتر کې د۱۹۸۸ کال یادګاري عکس ،پیښور، له کیڼ خوانه زما وروړسلطان محمود ، دسیال صیب بارډیګارډ ، زما پلار سیدمحمود حسرت ، سیال میرا جان ، امریکایي انټروپالوجیسټه Benidick Johson
او دسیال صیب بل بارډیګارډ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د۱۹۷۹ میلادي کال داپریل په میاشت کې مې داعکس په شبقدر ډیرئ
کې خدای بښلي پلار اخیستی وو .

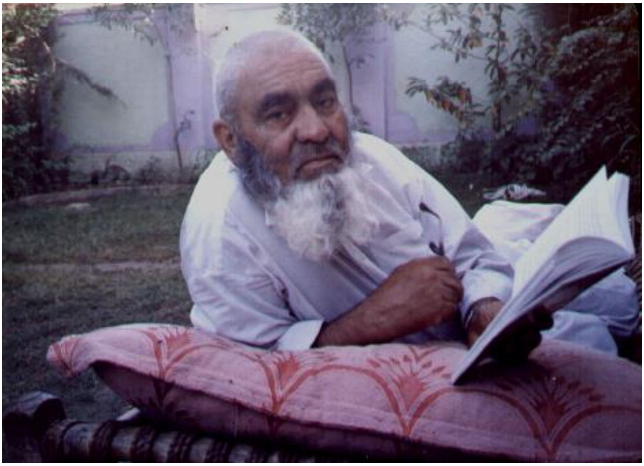

۸- زما مرحوم والد دمطالعې پر مهال چې دا یې همیشني مصروفیت او
خوښیدونکی عمل وو .۱۹۹۰ کال دپیښور تاون اکیډیمي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- دننګرهار ولایت جلال اباد ښار ختیځ لور ته د سمرخیلوپه کلي کې
دميا علي صاحب دزيارت ګنبد، چې زياتره ليوني دتداوئ په موخه دې
زيارت ته راوړل کيږي ، مونږ هم دميا علي صاحب لمسي يو .

۱۰- دا هغه زنځيري ليونی دی چې دنوموړي زيارت په ديوال پورې په
زنځير په دې هدف تړل شوی چې ګوندې خدای پرې مهربانه شي او
روغ شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

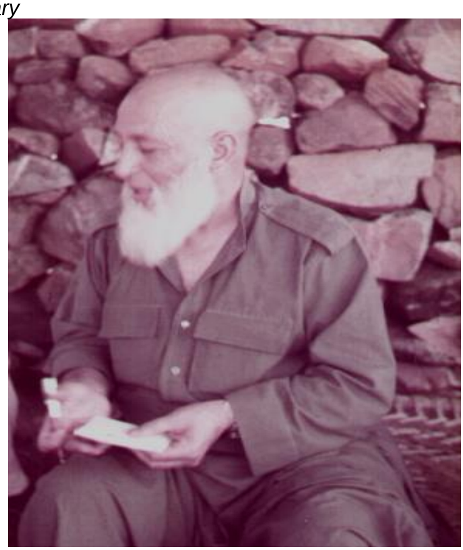

۱۱- ۱۹۸۴ کال ،ددیر په سیمه کې دشهید غازي چوپان یادګاري عکس.

۱۲- زما مرحوم پلار سیدمحمود حسرت او ښاغلی سیال صاحب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- زما مرحوم پلار له وفات څخه لږه موده وړاندې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

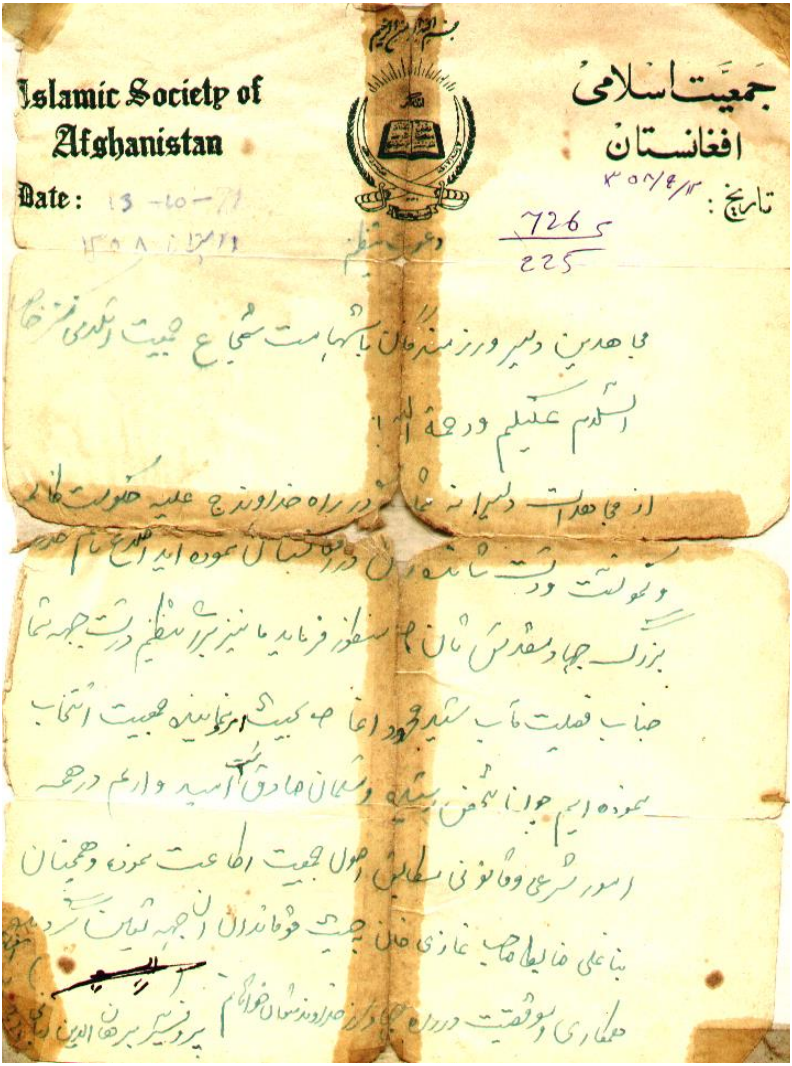

بسم الله الرحمن الرحیم

Islamic Society of Afghanistan

جمعیت اسلامی افغانستان

Date: 13-10-71

تاریخ : ۳۵۸/۷/۱۳

726

225

مجاهدین دلیر و رزمنده [illegible] با شهامت شجاع جمعیت [illegible]

السلام علیکم و رحمة الله

از مجاهدات دلیرانه شما در راه خداوند ج علیه حکومت [illegible]

[illegible] نموده اید [illegible]

بزرگ جهاد مقدس شان [illegible] ما نیز برای تنظیم [illegible]

جناب فضیلت مآب [illegible] آغا صاحب [illegible] جمعیت انتخاب

نموده [illegible] و [illegible] در جهه

امور شرعی و قانونی مطابق اصول جمعیت اطاعت نموده و همچنان

[illegible] غازی [illegible] قوماندان [illegible]

همکاری و موفقیت در راه جهاد [illegible] خداوند متعال خواهانم

پروفیسور برهان الدین ربانی

۱۴- دجمیعت اسلامي د رهبر ښاغلي برهان الدین رباني هغه لیك چې دكتاب په متن كې یې تفصیل بیان شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

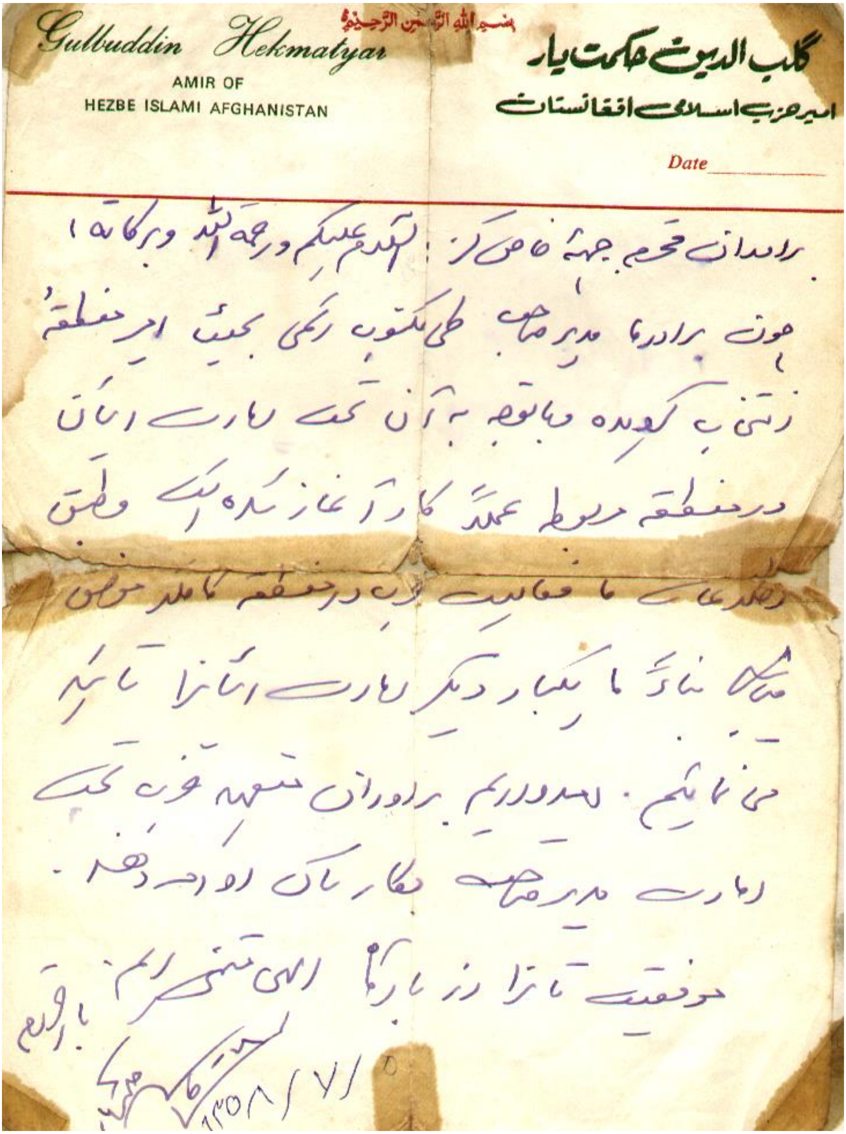

بسم الله الرحمن الرحيم

Gulbuddin Hekmatyar
AMIR OF
HEZBE ISLAMI AFGHANISTAN

گلب الدین حکمت یار
امیر حزب اسلامی افغانستان

Date

برادران محترم جبهه [illegible]: السلام علیکم و رحمة الله و برکاته!

چون برادر ما مدیر صاحب طی مکتوب رسمی بحیث امیر منطقه

[illegible] کرده و با توجه به آن تمام برادران را

در منطقه مربوط عمده کار را آغاز کرده که [illegible]

[illegible] ما فعالیت [illegible] در منطقه کاملا [illegible]

میباشد ما یکبار دیگر برادران را تاکید

مینمائیم. امیدواریم برادران [illegible] خوب تمام

برادران مدیر صاحب همکاری خود را ادامه دهند.

موفقیت تانرا از بارگاه الهی تمنی دارم

[illegible] حکمتیار

۱۳۵۸/۷/۱۵

۱۵- دحزب اسلامي درهبر ښاغلي ګلبدالدین حکمتیار دخپل لاس لیکلی لیك وینی چې دکتاب په متن کې په تفصیل سره پرې رڼا اچول شوې ده .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library